

საქართველოს მთავრობის

დადგენილება №54

2014 წლის 14 იანვარი

ქ. თბილისი

ტექნიკური რეგლამენტის - „გარემოსთვის მიყენებული ზიანის განსაზღვრის (გამოანგარიშების) მეთოდიკა“ დამტკიცების შესახებ

პროდუქტის უსაფრთხოებისა და თავისუფალი მიმოქცევის კოდექსის 58-ე მუხლის მე-2 ნაწილის, 103-ე მუხლის პირველი ნაწილის, „ნორმატიული აქტების შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-12 და 25-ე მუხლების საფუძველზე:

მუხლი 1

დამტკიცდეს თანდართული ტექნიკური რეგლამენტი - გარემოსთვის მიყენებული ზიანის განსაზღვრის (გამოანგარიშების) მეთოდიკა.

მუხლი 2

ძალადაკარგულად გამოცხადდეს საქართველოს გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების მინისტრის 2011 წლის 2 თებერვლის №2 ბრძანება „გარემოსთვის მიყენებული ზიანის განსაზღვრის (გამოანგარიშების) მეთოდიკის დამტკიცების შესახებ“.

მუხლი 3

ეს დადგენილება ამოქმედდეს გამოქვეყნებისთანავე და გავრცელდეს 2014 წლის პირველი იანვრიდან წარმოშობილ სამართლებრივ ურთიერთობებზე.

პრემიერ-მინისტრი

ირაკლი ღარიბაშვილი

ტექნიკური რეგლამენტი

გარემოსთვის მიყენებული ზიანის განსაზღვრის (გამოანგარიშების) მეთოდოლოგია

მუხლი 1. ზოგადი დებულებები

1. წინამდებარე ტექნიკური რეგლამენტი (შემდგომში - რეგლამენტი) შემუშავებულია საქართველოს კანონის „პროდუქტის უსაფრთხოებისა და თავისუფალი მიმოქცევის კოდექსის“ 58-ე მუხლის მე-2 ნაწილისა და 103-ე მუხლის პირველი ნაწილის საფუძველზე.

2. რეგლამენტის დანიშნულებაა საქართველოს მოქმედი კანონმდებლობით დადგენილი სამართლებრივი ნორმების დარღვევის შედეგად გარემოსთვის მიყენებული ზიანის განსაზღვრის (გამოანგარიშების) წესის დადგენა, რომელიც ითვალისწინებს ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობისა ან/და სამეურნეო საქმიანობის პროცესში გარემოსთვის მიყენებულ ზიანს და იმ შემოსავალს, რომელიც არ მიუღია სახელმწიფოს და რომელსაც იგი მიიღებდა საქართველოს საკანონმდებლო აქტებით გათვალისწინებული სამართლებრივი ნორმების ჯეროვანი შესრულებისას.

3. რეგლამენტის მოქმედება ვრცელდება რეგულირების ობიექტებზე, რომლებიც საქართველოს მთელ ტერიტორიაზე, მათ შორის, ტერიტორიულ წყლებში, საჰაერო სივრცეში, განსაკუთრებულ ეკონომიკურ ზონასა და კონტინენტურ შელფზე, ახორციელებენ ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობას, ან/და ნებისმიერ სამეწარმეო და სამეურნეო საქმიანობას, რომელიც ზემოქმედებას ახდენს გარემოს მდგომარეობაზე.

4. გარემოზე მიყენებული ზიანის განსაზღვრა (გამოანგარიშება) ხორციელდება ყველა იმ შემთხვევაში, როდესაც უფლებამოსილი ორგანოს მიერ ცნობილი გახდა სამართლებრივი ნორმების დარღვევის შედეგად რეგულირების ობიექტების მიერ განხორციელებული ქმედებით (უმოქმედობით) გარემოზე მიყენებული რეალური ზიანის შესახებ.

5. გარემოსა და მისი ცალკეული კომპონენტების დაბინძურების ხარისხის (დონის) დასადგენად აუცილებელი ლაბორატორიული ანალიზების ხარჯების ანაზღაურება, რომელთა საფუძველზედაც დადასტურდა გარემოსდაცვითი კანონმდებლობის დარღვევა, ხორციელდება იმ რეგულირების ობიექტების მიერ, ვისი მიზეზითაც მოხდა დაბინძურება.

6. გარემოს დაცვის სფეროს დარგობრივი მრავალფეროვნების გათვალისწინებით, წინამდებარე რეგლამენტი დაყოფილია მუხლებად – გარემოს ცალკეული კომპონენტებისა და დარგების შესაბამისად.

მუხლი 2. ატმოსფერულ ჰაერზე მავნე ანთროპოგენური ზემოქმედების შედეგად გარემოსთვის მიყენებული ზიანის განსაზღვრის (გამოანგარიშების) წესი

1. ატმოსფერულ ჰაერზე მავნე ანთროპოგენური ზემოქმედების შედეგად გარემოსთვის მიყენებული ზიანის გაანგარიშება ხდება ყველა იმ შემთხვევაში, როცა მოქმედი კანონმდებლობის დარღვევით ადგილი აქვს ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა:

ა) ზენორმულ გაფრქვევას – დაბინძურების სტაციონარული წყაროებიდან

ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა იმ რაოდენობის გაფრქვევას, რომელიც აღემატება კანონმდებლობით დადგენილ მავნე ნივთიერებათა ზღვრულად დასაშვებ გაფრქვევის ნორმებს ან გარემოსდაცვითი ტექნიკური რეგლამენტით განსაზღვრულ მნიშვნელობებს;

ბ) ავარიულ (მყისიერ) გაფრქვევას, რომელიც გამოწვეულია დაბინძურების წყაროების ტექნოლოგიური რეჟიმის დარღვევით ან/და ტექნიკური დანადგარ-მოწყობილობების ავარიულ (გაუმართავ) მდგომარეობაში ექსპლუატაციით.

2. დაბინძურების სტაციონარული წყაროებიდან ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა გაფრქვევისას, რომელიც განხორციელდა რეგულირების ობიექტის მიერ მოქმედი კანონმდებლობით დადგენილი გაფრქვევის ნორმების გარეშე, გაფრქვეულ მავნე ნივთიერებათა მთელი მოცულობა ჩაითვლება ზენორმულ გაფრქვევად”.

3. ზენორმული გაფრქვევა იყოფა სამ ჯგუფად:

ა) საშიშ ზენორმულ გაფრქვევად, რომელიც წარმოადგენს ნორმით დადგენილ ოდენობაზე გაფრქვევის 5-ჯერადამდე გადამეტებას;

ბ) ძლიერ საშიშ ზენორმულ გაფრქვევად, რომელიც წარმოადგენს ნორმით დადგენილ ოდენობაზე გაფრქვევის 5-დან 10-ჯერადამდე გადაჭარბებას;

გ) უკიდურესად საშიშ ზენორმულ გაფრქვევად, რომელიც წარმოადგენს ნორმით დადგენილ ოდენობაზე გაფრქვევის 10-ჯერადზე მეტად გადაჭარბებას.

4. დაბინძურების სტაციონარული წყაროს მქონე რეგულირების ობიექტს, რომელიც ახორციელებს საქმიანობას კანონმდებლობით დადგენილი ატმოსფერულ ჰაერში გაფრქვევის ნორმების გარეშე, ან ამ ნორმების არსებობის შემთხვევაში ახორციელებს ზენორმულ გაფრქვევას, ზენორმული გაფრქვევების ხანგრძლივობად ჩაეთვლება დრო ობიექტის შემოწმების დღიდან ბოლო თორმეტი თვის განმავლობაში (ობიექტის თორმეტი თვის და მეტი დროის განმავლობაში მუშაობის შემთხვევაში), ან ობიექტის საქმიანობის დაწყებიდან გამოვლენილი დარღვევის დღემდე.

5. ატმოსფერულ ჰაერზე მავნე ანთროპოგენური ზემოქმედების შედეგად გარემოსთვის მიყენებული ზიანი განისაზღვრება (გამოიანგარიშება) შემდეგი ფორმულით:

$$Y = \sum_{i=1}^n (M_i \times N_i)$$

ა) სადაც:

ა.ა) Y – არის ატმოსფერულ ჰაერზე მავნე ანთროპოგენური ზემოქმედების შედეგად გარემოსთვის მიყენებული ზიანის რაოდენობა, ლარი;

ა.ბ) n – არის i -ურ მავნე ნივთიერებათა ჯამური რაოდენობა;

ა.გ) M_i – არის ატმოსფერულ ჰაერში ზენორმულად გაფრქვეულ i -ურ მავნე ნივთიერების რაოდენობა, ტონა;

ა.დ) N_i – არის 1 ტონა i -ურ მავნე ნივთიერების ზელიმიტურ (ზენორმულ) გაფრქვევაზე გარემოსთვის მიყენებული ზიანის ასანაზღაურებელი თანხის რაოდენობა ლარებში (დანართი 1).

6. ატმოსფერულ ჰაერში ზენორმულად გაფრქვეულ i -ურ მავნე ნივთიერების რაოდენობა გამოიანგარიშება ფორმულით:

$$M_i = (m_i(\text{ფ}) - m_i(\text{ზ})) \times t_i \times 10^{-6}.$$

ა) სადაც:

ა.ა) $m_i(\text{ფ})$ - არის i -ური მავნე ნივთიერების ფაქტობრივი გაფრქვევის რაოდენობა, გ/წმ;

ა.ბ) $m_i(\text{ზ})$ - არის i -ური მავნე ნივთიერების ზღვრულად დასაშვები ან დროებით შეთანხმებული გაფრქვევის რაოდენობა, გ/წმ;

ა.გ) t_i - არის i -ური მავნე ნივთიერების გაფრქვევის ხანგრძლივობა, წმ.

7. i -ური მავნე ნივთიერების ფაქტობრივი გაფრქვევის რაოდენობა გამოიანგარიშება ფორმულით:

$$m_i(\text{ფ}) = C_i(\text{ფ}) \times V_i(\text{ფ}).$$

ა) სადაც:

ა.ა) $C_i(\text{ფ})$ - არის i -ური მავნე ნივთიერების ფაქტობრივი კონცენტრაცია, გ/მ³;

ა.ბ) $V_i(\text{ფ})$ - არის i -ურ მავნე ნივთიერებასთან ერთად გაფრქვეული აირჰაერნარევის ფაქტობრივი ხარჯი (მოცულობითი სიჩქარე), მ³/წმ.

8. დაღვრილი ნავთობპროდუქტების აორთქლებისას გაფრქვეულ მავნე ნივთიერებათა (ნახშირწყალბადები ჯამურად) რაოდენობა M_i გამოიანგარიშება შემდეგნაირად:

ა) +20⁰C-მდე ჰაერის ტემპერატურისას დაღვრილი ნავთობპროდუქტების 6 საათის განმავლობაში აორთქლებისას გაფრქვეულ ნახშირწყალბადთა რაოდენობა შეადგენს 683 გრამს 1მ² ნავთობპროდუქტებით დაბინძურებული ფართობიდან, 12 საათის განმავლობაში აორთქლებისას - 1076 გ/მ², 18 საათის განმავლობაში აორთქლებისას - 1331 გ/მ², 24 საათის განმავლობაში აორთქლებისას - 1510 გ/მ², 36 საათის განმავლობაში აორთქლებისას - 1746 გ/მ², 36 საათზე მეტი დროის განმავლობაში აორთქლებისას - 2068 გ/მ²;

ბ) +20⁰C და ზევით ჰაერის ტემპერატურისას დაღვრილი ნავთობპროდუქტების 6 საათის განმავლობაში აორთქლებისას გაფრქვეულ ნახშირწყალბადთა რაოდენობა შეადგენს 1552 გრამს 1 მ² ნავთობპროდუქტებით დაბინძურებული ფართობიდან, 12 საათის განმავლობაში აორთქლებისას - 1926 გ/მ², 18 საათის განმავლობაში აორთქლებისას - 2094 გ/მ², 24 საათის განმავლობაში აორთქლებისას - 2189 გ/მ², 24 საათზე მეტი დროის განმავლობაში აორთქლებისას - 2291 გ/მ².

9. ნავთობპროდუქტების თავისუფალი წვისას გაფრქვეული მავნე ნივთიერებათა მასა გამოიანგარიშება ფორმულით:

$$M_i = K_i \times K_j \times Q.$$

ა) სადაც:

ა.ა) M_i - არის გაფრქვეული i -ური მავნე ნივთიერების მასა, კგ;

ა.ბ) K_i – არის გაფრქვეული i -ური მავნე ნივთიერების გაფრქვევის ხვედრითი კოეფიციენტი, კგ/კგ (დანართი 2);

ა.გ) K_j – არის გაფრქვეული j -ური ნავთობპროდუქტის წვის სისრულის კოეფიციენტი (წყლის ზედაპირზე წვისას $K_j=0,9$, ხმელეთზე წვისას $K_j=1$);

ა.დ) Q – არის დამწვარი ნავთობპროდუქტის მასა, კგ.

10. მავნე ნივთიერებათა ფაქტობრივი გაფრქვევების რაოდენობა დგინდება ინსტრუმენტული ან საანგარიშო მეთოდების გამოყენებით. საწარმოდან ატმოსფერულ ჰაერში გაფრქვევების ფაქტობრივი რაოდენობის დადგენა ხორციელდება გაფრქვევების ფაქტობრივი რაოდენობის განსაზღვრის ინსტრუმენტული მეთოდის საფუძველზე სპეციალური გამზომ-საკონტროლო აპარატურის გამოყენებით, ხოლო გაფრქვევების ფაქტობრივი რაოდენობის განსაზღვრის საანგარიშო მეთოდის საფუძველია საწარმოდან ტექნოლოგიური პროცესების მიხედვით ატმოსფერულ ჰაერში გაფრქვევების ფაქტობრივი რაოდენობის დადგენა საანგარიშო მეთოდის გამოყენებით.

11. ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა ზენორმული გაფრქვევების შედეგად გარემოსთვის მიყენებული ზიანის ასანაზღაურებელი თანხების ოდენობა გამოიანგარიშება ამ რეგლამენტის დანართი 1-ის შესაბამისად.

12. გარემოსათვის მიყენებული მნიშვნელოვანი ზიანი დგება უკიდურესად საშიში ზენორმული გაფრქვევის შემთხვევაში.

მუხლი 3. მიწების დაბინძურების შედეგად გარემოსათვის მიყენებული ზიანის განსაზღვრის (გამოანგარიშების) წესი

1. სასოფლო-სამეურნეო სავარგულების დაბინძურებით გამოწვეული გარემოზე მიყენებული ზიანის განსაზღვრის (გამოანგარიშების) საფუძველს წარმოადგენს სასოფლო-სამეურნეო ბრუნვიდან ამოღებული სავარგულების სანაცვლო ახალი მიწების ათვისების საბაზისო ნორმატივი - N , რომელიც რეგლამენტირებულია „სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის არასასოფლო-სამეურნეო მიზნით გამოყოფისას სანაცვლო მიწის ათვისების ღირებულებისა და მიყენებული ზიანის ანაზღაურების შესახებ” საქართველოს კანონით.

2. ქალაქებსა და მჭიდროდ დასახლებულ პუნქტებში არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწების დაბინძურების შედეგად გარემოსათვის მიყენებული ზიანის განსაზღვრის (გამოანგარიშების) დროს ამ მუხლის მე-5 პუნქტში მოყვანილ ფორმულა (1)-ში N -ის მნიშვნელობად აიღება 14286 ლარი, ხოლო სხვა არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწების დაბინძურების შემთხვევაში საბაზისო ნორმატივად აიღება 2857,2 ლარი.

3. მიწებზე დამაბინძურებელ ნივთიერებათა ჯამური ზემოქმედების დროს გამოიყენება ტერიტორიის ეკოლოგიური კოეფიციენტი - E . დაცული ტერიტორიის მიწების დაბინძურების შემთხვევაში კოეფიციენტი ტოლია 2-ის, ხოლო ქალაქებისა და დასახლებული პუნქტებისათვის - 1,5-ის.

4. იმ შემთხვევაში, თუ მიწების დაბინძურება გამოწვეულია ერთზე მეტი საშიში ნივთიერებით, ზიანის დაანგარიშება ხდება იმ საშიში ნივთიერების მიხედვით, რომლის დაბინძურების დონის მაჩვენებელი ყველაზე მაღალია (დანართი 4).

5. მიწების დაბინძურების შედეგად გარემოსათვის მიყენებული ზიანი განისაზღვრება (გამოიანგარიშება) შემდეგი ფორმულის მიხედვით:

$$V = N \times S \times E \times K \times H \times A \quad (1)$$

ა) სადაც:

ა.ა) **V** – არის გარემოზე მიყენებული ზიანის ოდენობა, ლარებში;

ა.ბ) **N** – არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულებით გამოყოფილი სასოფლო-სამეურნეო სავარგულებისა და სხვა მიწების ნაცვლად ახალი მიწების ათვისების ღირებულების საბაზისო ნორმატივი, ლარებში (დანართი 3);

ა.გ) **S** – დაბინძურებული მიწის ფართობი ჰა;

ა.დ) **E** – ტერიტორიის ეკოლოგიური კოეფიციენტი (დანართი 6);

ა.ე) **K** – მიწის დაბინძურების დონეზე (ხარისხზე) დამოკიდებული გადასაყვანი კოეფიციენტი, რომელიც გამოიანგარიშება ლაბორატორიული ანალიზისა და დანართი 4-ის მიხედვით.

ა.ვ) **H** – ნიადაგის დაბინძურების სიღრმის მიხედვით გადასაყვანი კოეფიციენტი (დანართი 5);

ა.ზ) **A** – დაბინძურებული მიწის აღდგენის პერიოდის (დროის) ხანგრძლივობაზე დამოკიდებულების გადასაანგარიშებელი კოეფიციენტი (დანართი 7).

6. იმ შემთხვევაში, თუ მიწის დამაბინძურებელი ნივთიერებები არ არის შეტანილი დანართ 3-ში, ზიანი განისაზღვრება (გამოიანგარიშება) მე-3 მუხლის მე-5 პუნქტში მოყვანილ ფორმულა (1)-ით, ხოლო **K**-ს მნიშვნელობად აიღება ამავე დანართის მიხედვით **L**-კოეფიციენტი, რომლის მნიშვნელობა გამოიანგარიშება ფორმულა (2)-ით:

$$L = \frac{C_{\text{ფაქტობრივი}}}{C_{\text{ფონური}}} \quad (2)$$

ა) სადაც:

ა.ა) **C_{ფაქტობრივი}** – არის დამაბინძურებელი ნივთიერების ფაქტობრივი შემცველობა ნიადაგში;

ა.ბ) **C_{ფონური}** – დამაბინძურებელი ნივთიერების ფონური შემცველობა ნიადაგში.

7. მიწაში დამაბინძურებელი ნივთიერებების ფონური შემცველობის ქვემოთ იგულისხმება მათი შემცველობა მიმდებარე ტერიტორიაზე, რომელიც არ განიცდის ტექნოგენურ დატვირთვას.

8. ნარჩენებით მიწების დაბინძურებისას გარემოზე მიყენებული ზიანი განისაზღვრება (გამოიანგარიშება) ფორმულით:

$$V = G \times M \times E \times A \times 25 \quad (3)$$

ა) სადაც:

ა.ა) **G** – არის 1 ტონა (m^3) ნარჩენით მიწის დაბინძურების შედეგად გარემოსათვის მიყენებული ზიანის გასაანგარიშებელი ნორმატივი, ლარებში (დანართი 8);

ა.ბ) **M** – ნარჩენის რაოდენობა, ტონა (m^3);

ა.გ) **E** – ტერიტორიის ეკოლოგიური კოეფიციენტი (დანართი 6);

ა.დ)A – დაბინძურებული მიწის აღდგენის პერიოდის (დროის) ხანგრძლივობაზე დამოკიდებულების გადასაანგარიშებელი კოეფიციენტი (დანართი 7);

ა.ე) 25 – გარემოსათვის მიყენებული ზიანის ასამალლებელი კოეფიციენტი.

9. მიწების დაბინძურების შედეგად გარემოსათვის მიყენებული მნიშვნელოვანი ზიანი განისაზღვრება ათი ათასი (10 000) ლარითა და მის ზევით.

მუხლი 4. მიწების დეგრადაციის შედეგად გარემოსათვის მიყენებული ზიანის განსაზღვრის (გამოანგარიშების) წესი

1. მიწების დეგრადაციის ხარისხის შესაფასებლად გამოიყენება ინდიკატური მაჩვენებლები დანართი 9-ის შესაბამისად.

2. ნიადაგების დეგრადაციის თითოეულ ინდიკატური მაჩვენებელი ხასიათდება ხუთი ხარისხით:

ა) 0 – არადეგრადირებული (დაურღვეველი);

ბ) 1 – სუსტად დეგრადირებული;

გ) 2 – საშუალოდ დეგრადირებული;

დ) 3 – ძლიერად დეგრადირებული;

ე) 4 – ძალზე ძლიერად დეგრადირებული (დარღვეული).

3. თუ არსებობს ნიადაგის დეგრადაციის ხარისხის შეფასების ორი ან მეტი განსხვავებული ინდიკატური მაჩვენებელი, მაშინ აიღება ის მაჩვენებელი, რომლის დეგრადაციის ხარისხი უფრო მაღალია.

4. მიწების დეგრადაციით გამოწვეული გარემოზე მიყენებული ზიანის განსაზღვრის (გამოანგარიშების) საფუძველს წარმოადგენს სასოფლო-სამეურნეო ბრუნვიდან ამოღებული დეგრადირებული სავარგულების სანაცვლო ახალი მიწების ათვისების საბაზისო ნორმატივი **N**, რომელიც რეგლამენტირებულია „სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის არასასოფლო-სამეურნეო მიზნით გამოყოფისას სანაცვლო მიწის ათვისების ღირებულებისა და მიყენებული ზიანის ანაზღაურების შესახებ“ საქართველოს კანონით.

5. მიწების დეგრადაციის ხარისხის ცვლილებების გათვალისწინებით ზიანის რაოდენობის განსაზღვრისათვის გამოიყენება გადასაყვანი **D** კოეფიციენტი.

6. დაცული ტერიტორიის, ისტორიულ-კულტურული დანიშნულების, რეკრეაციული დანიშნულების მიწების ფარგლებში დეგრადაციის შემთხვევაში დეგრადაციის ხარისხის ცვლილებების გადასაყვანი კოეფიციენტის (**D**) ნაცვლად დგინდება შემდეგი მნიშვნელობები:

ა) ნაკრძალების მიწების დეგრადაციის შემთხვევაში – 3,0;

ბ) სხვა დაცული ტერიტორიის მიწების დეგრადაციის შემთხვევაში – 2,5;

გ) ისტორიულ-კულტურული დანიშნულების მიწის დეგრადაციის შემთხვევაში – 2,0;

დ) რეკრეაციული დანიშნულების მიწის დეგრადაციის შემთხვევაში – 1,5;

ე) სხვა მიწების დეგრადაციის შემთხვევაში – 1,0.

7. ტერიტორიის ეკოლოგიური კოეფიციენტი (**E**) შემოღებულია მიწების დეგრადაციით ეკოლოგიურ მდგომარეობაზე ჯამური ზემოქმედების აღრიცხვისათვის.

8. სასოფლო-სამეურნეო მიწების აღდგენის დრო დგინდება მიწათმოწყობის პროექტით და ფორმულაში შეიყვანება გადაანგარიშების კოეფიციენტი (A), რომელიც განსაზღვრავს სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების ნიადაგის აღდგენის პერიოდს.

9. დეგრადირებული მიწების ყოველი კონტურისათვის ზიანის რაოდენობა განისაზღვრება (გამოანგარიშება) შემდეგი ფორმულით:

$$VY=NN \times S \times D \times E \times A$$

ა) სადაც:

ა.ა) **VY**– არის მიწების დეგრადაციის შედეგად გარემოზე მიყენებული ზიანის ოდენობა, ლარებში;

ა.ბ) **N** – სასოფლო-სამეურნეო ბრუნვიდან ამოღებული სავარგულების სანაცვლო ახალი მიწების ათვისების საბაზისო ნორმატივი, ლარებში (დანართი 3);

ა.გ) **S** – დეგრადირებული ნიადაგების ფართობი (ჰა);

ა.დ) **D** – მიწების დეგრადაციის ხარისხზე დამოკიდებული კოეფიციენტი (დანართი 9);

ა.ე) **E** – ტერიტორიის ეკოლოგიური კოეფიციენტი (დანართი 6);

ა.ვ) **A** – მიწის აღდგენის პერიოდის (დროის) ხანგრძლივობაზე დამოკიდებულების გადასაანგარიშებელი კოეფიციენტი (დანართი 7);

10. მიწების დეგრადაციის შედეგად გარემოსათვის მიყენებული მნიშვნელოვანი ზიანი განისაზღვრება ათი ათასი (10 000) ლარითა და მის ზევით.

მუხლი 5. ტყის რესურსებზე უკანონო ქმედებით გარემოსათვის მიყენებული ზიანის განსაზღვრის (გამოანგარიშების) წესი (23.06.2011 N 95)

1. ტყის რესურსებისათვის, ასევე სახელმწიფო ტყის ფონდისთვის უკანონო ქმედებით ზიანის მიყენებისას გარემოსთვის მიყენებული ზიანი განისაზღვრება (გამოანგარიშდება) ამ რეგლამენტის დანართი 10-ის მიხედვით.

2. დაცული ტერიტორიების კატეგორიებზე ამ მუხლით ან/და დანართ 10-ით გათვალისწინებული უკანონო ქმედების შედეგად გამოწვეული ზიანის ოდენობის განსაზღვრა (გამოანგარიშება) ხდება ამ რეგლამენტით დადგენილი წესით გაანგარიშებული ზიანის ორმაგი ოდენობით.

3. იმ შემთხვევაში, თუ უკანონოდ მოპოვებული (მოჭრილი) ხე-ტყე სამართალდარღვევის ადგილიდან წაღებულია და შეუძლებელია ხის ტაქსაციური დიამეტრის დადგენა, მაშინ ტაქსაციური დიამეტრის დასადგენად გამოიყენება ფესვის ყელის და ტაქსაციური დიამეტრის ურთიერთდამოკიდებულების გამოსახულება, რომელიც გამოიანგარიშება შესაბამისი ცხრილებით ან ფორმულით. ანალოგიურად, თუ უკანონოდ მოპოვებული (მოჭრილი) ხე-ტყე წაღებულია და ჯირკვის გადანაჭერზე შეინიშნება ხმობის, ფაუტიანობის ან ღრუიანობის ნიშნები, გარემოსთვის მიყენებული ზიანის განსაზღვრა (გამოანგარიშება) ხდება მე-10 დანართის მე-7 პუნქტის „გ“ ქვეპუნქტის შესაბამისად, ხოლო სხვა შემთხვევებში ამავე დანართის მე-7 პუნქტის „ბ“ ქვეპუნქტის შესაბამისად.

4. იმ შემთხვევაში, თუ შეუძლებელია უკანონოდ მოპოვებული მერქნის ჩამორთმევა, და როცა ამ მერქნის რაოდენობა (მოცულობა) ცნობილია, გაანგარიშებულ ზიანის თანხას

ემატება ხის შესაბამისი მერქნული რესურსის სარგებლობისათვის დაწესებული მოსაკრებლის ერთმაგი ოდენობა შესაბამისი მოცულობის გათვალისწინებით (ნამრავლით).

5. საქართველოს წითელ ნუსხაში შეტანილ სახეობებზე უკანონო ქმედებების შედეგად გამოწვეული ზიანის განსაზღვრა (გამოანგარიშება) ხდება ამ რეგლამენტით დადგენილი წესით გაანგარიშებული ზიანის ორმაგი ოდენობით.

6. გარემოსათვის მიყენებული მნიშვნელოვანი ზიანი განისაზღვრება ათასი (1000) ლარით და ზევით.

მუხლი 6. საქართველოს დედაქალაქში, სხვა ქალაქებში, მუნიციპალიტეტების ადმინისტრაციულ ცენტრებსა და დაბებში არსებული მწვანე ნარგავების დაზიანებით, მოჭრით ან განადგურებით გარემოსათვის მიყენებული ზიანის განსაზღვრის (გამოანგარიშების) წესი

1. მწვანე ნარგავის სახეობისა და დიამეტრის მიხედვით განისაზღვრება მისი აღდგენითი ღირებულება ლარებში.

2. დიამეტრი იზომება მიწის ზედაპირიდან 10 სმ-ის სიმაღლეზე.

3. I ჯგუფს განეკუთვნება: მუხა – ყველა სახეობის, ცხენისწაბლი, იფანი, ცაცხვი, ძელქვა, ნეკერჩხალი (გარდა იფან-ფოთოლასი), აბრეშუმა აკაცია, სოფორი, მაკლურა, მაგნოლია – ყველა სახეობის, ევკომია, პალმა, კაკალი, კეთილშობილი დაფნა, წაბლი, წიფელი, საკმლის ხე, ჩვეულებრივი და კოლხური ჯონჯოლი, ქართული თხილი, შიშველი აკაკი, თუთა – ყველა სახეობის, თელა – ყველა სახეობის, ქაცვი – აღდგენითი ღირებულება განისაზღვრება დანართი 11-ის შესაბამისად.

4. II ჯგუფს განეკუთვნება: ჭადარი, ნეკერჩხალი (იფან-ფოთოლა), რცხილა, ჯაგრხცილა, აკაცია, გლედიჩია, არდავანი, არყის ხე, საპნის ხე, კატაპლა, კუნელი, ვერხვი – ყველა სახეობის, მურყანი, ტირიფი, ნუში, ალვის ხე – აღდგენითი ღირებულებები განისაზღვრება დანართი 11-ის შესაბამისად;

5. III ჯგუფს განეკუთვნება: უთხოვარი, კედარი – ყველა სახეობის, ფიჭვი – ყველა სახეობის, კვიპაროსი – ყველა სახეობის, ცრუცუგა, სოჭი, ნაძვი – ყველა სახეობის, კრიპტომერია, სექვოია – აღდგენითი ღირებულებები განისაზღვრება დანართი 11-ის შესაბამისად;

6. IV ჯგუფს განეკუთვნება: მსხალი, ვაშლი, ბალი, ატამი, გარგარი, ალუბალი, ქლიავი, ლეღვი, შინდი, ტყემალი, ხურმა – ყველა სახეობის, ნუში, კვრინჩხი, ზღმარტლი – აღდგენითი ღირებულებები განისაზღვრება დანართი 11-ის შესაბამისად;

7. V ჯგუფს განეკუთვნება: ღვია, ტუია, წყავი, ჭყორი, მაჰონია, მარადმწვანე კოწახური, იუკა დიდებული, ბზა – ყველა სახეობის, ჩიტავაშლა, ვაზი – ყველა სახეობის, იასამანი, შინდანწლა, სურო – ყველა სახეობის, გრაკლა, თრიმლი, ფშატი, ვარდი – ყველა სახეობის, იაპონური კომში, ბროწეული, დეიცია, ბუდლეია, ხე-ტუხტი, გლიცინია, ამპელოფსისი, პართენოცესუსი, ჩინური ვისტარია, ირმის რქა, ბიოტა, კვიდო – ყველა სახეობის, ოქროწვიმა, კურდღლის ცოცხი და სხვა – აღდგენითი ღირებულებები განისაზღვრება დანართი 11-ის შესაბამისად.

8. ქ. თბილისის საზღვრებამდე ითვლება თბილისის პერსპექტიული განვითარების მოქმედი გენერალური გეგმის შესაბამისად დადგენილი საზღვრები; მიმდებარე

ტერიტორიად ითვლება ქ. თბილისისათვის – ადმინისტრაციული საზღვრიდან 7-კილომეტრიანი ზოლი, ქალაქებისათვის: ბათუმი, სოხუმი, ქუთაისი, რუსთავი, ფოთი, გორი, თელავი – 5-კილომეტრიანი ზოლი, ხოლო სხვა დასახლებული პუნქტებისათვის – 3-კილომეტრიანი ზოლი.

9. საქართველოს ქალაქებსა და მუნიციპალიტეტების ადმინისტრაციული ცენტრების საზღვრებში და მათ მიმდებარე ტერიტორიებზე არსებული მწვანე ნარგავები მათი ადგილმდებარეობის მნიშვნელობიდან გამომდინარე იყოფა სამ კატეგორიად.

ა) პირველ კატეგორიას განეკუთვნება:

ა.ა) ბაღების, პარკების და სკვერების ნარგავები;

ა.ბ) ქალაქის ან მუნიციპალიტეტის ადმინისტრაციული ცენტრის ისტორიულ ნაწილში არსებული ნარგავები;

ა.გ) პროსპექტების, გზატკეცილების, ცალკეული მაგისტრალებისა და ქუჩების ნარგავები;

ა.დ) ნარგავები, რომლებსაც განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვთ როგორც ნიადაგდამცავებსა და წყალმარეგულირებლებს.

ბ) მეორე კატეგორიას განეკუთვნება საბავშვო ბაღების, სკოლების, საავადმყოფოების და ფაბრიკა-ქარხნების ტერიტორიებზე არსებული სპეციალური დანიშნულებისა და შეზღუდული სარგებლობის ნარგავები.

გ) მესამე კატეგორიას განეკუთვნება ნარგავები, რომლებიც არ შედიან პირველ და მეორე კატეგორიებში.

10. პირველი, მეორე და მესამე კატეგორიების მიხედვით დგინდება შესაბამისი შემასწორებელი კოეფიციენტები 2, 1,5 და 1, რომლებზეც მრავლდება აღდგენითი ღირებულების თანხის ორმაგი ოდენობა და გამოითვლება მწვანე ნარგავების დაზიანების, მოჭრის, განადგურებისა და ამოძირკვის შედეგად გარემოსათვის მიყენებული ზიანის ოდენობა.

11. წიწვოვან სახეობათა ხე-მცენარეების ისეთი დაზიანების შემთხვევაში, რომელიც აქვეითებს მათ დეკორატიულ ღირებულებას და იწვევს ხე-მცენარეების შემდგომი ზრდის შეჩერებას, ზიანის ოდენობა შეესაბამება აღდგენითი ღირებულების თანხის 50%-ს.

12. ქ. თბილისში და მისი საზღვრებიდან შვიდკილომეტრიან ზოლში კერძო საკუთრებაში არსებულ მიწის ფართობზე ხე-მცენარეების (გარდა ხილ-კენკროვანი სახეობებისა) უნებართვო განადგურების შემთხვევაში ზიანის ოდენობა განისაზღვრება (გამოიანგარიშება) აღდგენითი ღირებულების თანხის მესამე კატეგორიისათვის დაწესებულ შემასწორებელ კოეფიციენტზე გამრავლებით.

13. გარემოსათვის მიყენებული მნიშვნელოვანი ზიანი განისაზღვრება ათასი (1000) ლარით და ზევით.

მუხლი 7. თევზის მარაგსა და სხვა ჰიდრობიონტებზე მიყენებული ზიანის განსაზღვრის (გამოიანგარიშების) წესი

1. უკანონო თევზჭერით და სხვა ჰიდრობიონტების მოპოვებით გამოწვეული ზიანი განისაზღვრება (გამოიანგარიშება) ფორმულით:

$$N_1 = N_2XP$$

ა) სადაც:

ა.ა) N_1 – არის უკანონო თევზჭერით და სხვა ჰიდრობიონტების მოპოვებით გამოწვეული ზიანი ლარებში;

ა.ბ) N_2 – უკანონო თევზჭერით და სხვა ჰიდრობიონტების მოპოვებით მიყენებული ზიანის ოდენობა ერთ კილოგრამზე, ლარებში (დანართი 12-ის მიხედვით);

ა.გ) P – მოპოვებული რესურსის რაოდენობა, კილოგრამებში;

ბ) გამოანგარიშება ყველა სახეობაზე, რომლებიც ფაქტობრივად არის მოპოვებული, ხდება ცალ-ცალკე და შემდეგ იკრიბება.

2. მავნე ზემოქმედების შედეგად შთამომავლობის დანაკარგით გამოწვეული მოსალოდნელი ზიანის ოდენობა განისაზღვრება (გამოიანგარიშება) შემდეგი ფორმულით:

$$N_2 = \frac{nQKpcz}{10000} Z$$

ა) სადაც,

ა.ა) N_2 – შთამომავლობის დანაკარგით გამოწვეული მოსალოდნელი ზიანი ლარებში;

n – უკანონოდ მოპოვებული და/ან დაღუპული თევზის რაოდენობა ცალებში;

Q – ქვირითობის საშუალო ნაყოფიერება თითოეული სახეობისათვის;

K – ქვირითისაგან მიღებული თევზის კვლავწარმოების კოეფიციენტი %-ში;

p – მწარმოებლის საშუალო წონა, კგ-ში;

c – პოპულაციაში მდებარი ინდივიდების სტატისტიკური წილი, %;

z – ქვირითობის ჯერადობა სიცოცხლის განმავლობაში;

Z – ერთი კგ. თევზის ბუნებრივი რესურსის მოსაკრებელი, ლარებში;

ბ) ფორმულა შემდგომში გამოიყენება უკანონო თევზჭერით და სხვა ჰიდრობიონტების მოპოვებით მიყენებული ზიანის ოდენობის გასაანგარიშებლად იმ სახეობებზე, რომლებიც არ არის დაფიქსირებული დანართ 12-ში.

3. მავნე ზემოქმედება წყალმცენარეებზე განისაზღვრება (გამოიანგარიშება) შემდეგი ფორმულით:

$$N_3 = pz$$

ა) სადაც:

ა.ა) N_3 – მცენარეების დაღუპვით გამოწვეული ზიანი, ლარებში;

ა.ბ) p – დაღუპული მცენარეების ბიომასა, კგ-ში;

ა.გ) z – 1 კგ მცენარეთა ბიომასის ღირებულება ლარებში (გამოიანგარიშების დროისათვის).

4. წყალამღებ მოწყობილობაში მოხვედრილი თევზების საერთო რაოდენობა საანგარიშო პერიოდში, განისაზღვრება (გამოიანგარიშება) შემდეგი ფორმულით:

$$K = \frac{S_k}{S_l} nM$$

ა) სადაც:

ა.ა) K – დროის გარკვეულ მონაკვეთში არხში მოხვედრილი თევზის რაოდენობა, ცალობით;

ა.ბ) S_k – არხის ფართობი განივ კვეთაში, მ²;

ა.გ) S_1 – „მახე-ბადის” სარკმლის ფართობი, მ²;

ა.დ) n – “მახე-ბადეში” მოხვედრილი თევზების რაოდენობა, ცალობით, დროის ერთეულში;

ა.ე) M – ფაქტორის მოქმედების ხანგრძლივობა, დროის ერთეულში.

ბ) არხის ფართობი განივ კვეთაში გამოიანგარიშება ფორმულით: $S_k = \frac{\pi D^2}{4}$ სადაც, D მილის დიამეტრია, π კონსტანტა = 3,14. წყლის სამკუთხედი დინებისას $S_k = Lh$, სადაც L წყლის დინების სიგანეა, h - მისი სიღრმე.

გ) ტრაპეციული წყლის დინებისას $S_k = \frac{L_1 + L_2}{2} h$. სადაც, L_1 და L_2 წყლის დინების სიგანეა ფსკერისაკენ და ზედაპირისკენ, h მისი სიღრმე.

დ) თუ გვხვდება წყლის დინების რთული ფორმა, მაშინ ცოცხალი დინების ფართობის განსაზღვრისათვის აუცილებელია ჰიდროლოგიური კვეთით გადაღების ჩატარება.

5. თევზებისათვის, უხერხემლოებისათვის, აგრეთვე წყლის მცენარეებისათვის აღწარმოების პირობების გაუარესებით გამოწვეული მავნე ზემოქმედება გამოიანგარიშება შემდეგი ფორმულით:

$$A = S(B - B_1)Z$$

ა) სადაც:

ა.ა) A – აღწარმოების პირობების გაუარესებით გამოწვეული ზემოქმედება;

ა.ბ) S – ფართობი, რომელზედაც მოქმედებს არახელსაყრელი ფაქტორი;

ა.გ) B – მოცემული ფართობის ბიოპროდუქტიულობა ზემოქმედების შედეგად პირობების გაუარესებამდე (კგ/ჰა);

ა.დ) B_1 – მოცემული ფართობის ბიოპროდუქტიულობა პირობების გაუარესების შემდეგ, (კგ/ჰა);

ა.ე) Z – სახეობის, ან ბიომასის ერთი კგ-ის ღირებულება, ლარებში;

6. თევზებსა და სხვა ჰიდრობიონტებზე მიყენებული ზიანის განსაზღვრის (გამოანგარიშების) ფორმულებში რესურსის ღირებულებად გამოიყენება “ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობისათვის მოსაკრებლების შესახებ” საქართველოს კანონით (29.12.04წ. N946-რს) დადგენილი რესურსის მოსაკრებლის 100-მაგი ოდენობა.

7. საქართველოს წითელ ნუსხაში შეტანილ სახეობებზე ზიანის თანხა ხუთმაგდება.

8. გარემოსათვის მიყენებული მნიშვნელოვანი ზიანი განისაზღვრება ორი ათასი (2000) ლარით და ზევით.

მუხლი 8. ცხოველთა სამყაროს ობიექტების უკანონოდ მოპოვებით გარემოზე მიყენებული ზიანის განსაზღვრის (გამოანგარიშების) წესი

1. ცხოველთა სამყაროს ობიექტების უკანონოდ მოპოვებით გარემოზე მიყენებული ზიანი განისაზღვრება (გამოიანგარიშება) დანართი 13-ის მიხედვით.

2. საქართველოს წითელ ნუსხაში შეტანილ სახეობებზე ზიანის თანხა ხუთმაგდება.

3. გარემოსათვის მიყენებული მნიშვნელოვანი ზიანი განისაზღვრება ორი ათასი (2000) ლარით და ზევით.

მუხლი 9. წიაღით სარგებლობისას გარემოზე მიყენებული ზიანის განსაზღვრის (გამოანგარიშების) წესი

1. ყველა სახეობის სასარგებლო წიაღისეულის უკანონო მოპოვებით მიყენებული ზიანის განსაზღვრისას (გამოანგარიშებისას) მოპოვებული კონკრეტული სასარგებლო წიაღისეულის ერთეულის ღირებულება განისაზღვრება „ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობისათვის მოსაკრებლების შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-5 მუხლის პირველი პუნქტისა და ამავე კანონის მე-8 მუხლის მე-2 პუნქტის საფუძველზე წიაღის უბნისათვის მიყენებული ზიანის შედეგად წიაღით სარგებლობისათვის მოსაკრებლის მაკორექტირებელი კოეფიციენტის (C=5) გათვალისწინებით.

2. წიაღით სარგებლობისას საქართველოს საკანონმდებლო ნორმების დარღვევის შედეგად გარემოზე მიყენებული ზიანი შეიძლება გამოწვეულ იქნეს ყველა სახეობის სასარგებლო წიაღისეულით და მიწისქვეშა სიცარიელებით (სივრცით) ულიცენზიოდ სარგებლობით და ლიცენზიის პირობების დარღვევით.

3. წიაღით უკანონოდ სარგებლობისას გარემოსათვის მიყენებული მნიშვნელოვანი ზიანი განისაზღვრება 1500 (ათას ხუთასი) ლარითა და მის ზევით.

4. წიაღის უბანზე წიაღით სარგებლობის სამართლებრივი ნორმების დარღვევის, ასევე ბუნებრივი ან ტექნოგენური ფაქტორების ზემოქმედებით გამოწვეული სტიქიური უბედურებების შედეგად სასარგებლო წიაღისეულის საბადოებზე და გამოვლინებებზე შეუქცევადი ბუნებრივი პროცესების განვითარების შემთხვევაში, რამაც გამოიწვია მიწისქვეშა წყლების დაშრება ან/და სხვა სასარგებლო წიაღისეულის საბადოების და გამოვლინებების გაუვარგისება (მოსპობა), გარემოსათვის მიყენებული ზიანის ოდენობის დადგენა ხორციელდება “გარემოზე მიყენებული ზიანის დამდგენი კომისიის მიერ”, რომელიც სპეციალურად იქმნება საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის მინისტრის გადაწყვეტილებით.

5. სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვება ბუნებრივი და ტექნოგენური საბადოების და გამოვლინების უბნებზე ულიცენზიოდ, ან ლიცენზიის პირობებით გათვალისწინებული მარაგების საერთო რაოდენობაზე მეტი მოცულობით მოპოვება წარმოადგენს წიაღით უკანონო სარგებლობას.

6. ლიცენზიის პირობების დარღვევით ყველა ტიპის მყარი სასარგებლო წიაღისეულის უკანონო მოპოვებისას გარემოზე მიყენებული ზიანის განსაზღვრის (გამოანგარიშების) დროს მხედველობაში უნდა იქნეს მიღებული:

ა) ლიცენზიის პირობების დარღვევით განსაზღვრულზე მეტი მყარი სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვების მოცულობა შესაბამის ზომის ერთეულებში;

ბ) კონკრეტული მყარი სასარგებლო წიაღისეულის სარგებლობისათვის დადგენილი მოსაკრებლის ოდენობა ლარებში.

7. ამ მუხლის მე-6 პუნქტით გათვალისწინებულ შემთხვევაში გარემოზე მიყენებული ზიანი (P ა.წ.) განისაზღვრება (გამოიანგარიშება) შემდეგი ფორმულით:

$$P \text{ ა.წ.} = Q \text{ ა.წ.} \cdot K^1 \cdot C \text{ აყ.}$$

ა) სადაც:

ა.ა) **Q ა.წ.** – არის ლიცენზიის პირობების დარღვევით განსაზღვრულზე მეტი კონკრეტული მყარი სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვების მოცულობა შესაბამის ზომის ერთეულებში;

ა.ბ) **K¹** – არის კონკრეტული მყარი სასარგებლო წიაღისეული სარგებლობისათვის დადგენილი მოსაკრებლის ოდენობა ლარებში;

ა.გ) **C_{აყ.}** – არის წიაღის უბნისათვის მიყენებული ზიანის შედეგად კონკრეტული მყარი სასარგებლო წიაღისეულის სარგებლობისათვის დადგენილი მოსაკრებლის მაკორექტირებელი კოეფიციენტი (**C_{აყ.} = 5.**)

8. კონკრეტული მყარი სასარგებლო წიაღისეულით სარგებლობის პროცესში, როგორც მიწისზედა, ასევე მიწისქვეშა სამთომოპოვებითი სამუშაოების ჩატარების დროს სალიცენზიო პირობების დარღვევისას, სასარგებლო წიაღისეულის დადგენილი მოცულობის დანაკლისის გარდა, შეიძლება ადგილი ჰქონდეს გარემოზე მავნე ზემოქმედებას. ამ შემთხვევაში მიყენებული ზიანის განსაზღვრისას (გამოანგარიშებისას) დადგენილი უნდა იქნეს ზიანის გამომწვევი კონკრეტული მიზეზები, მისი მოცულობა და აღსადგენი ხარჯები.

9. მყარი სასარგებლო წიაღისეულის სარგებლობის პროცესში „წიაღის შესახებ“ საქართველოს კანონის, სხვა საკანონმდებლო აქტების, სამართლებრივი ნორმების, ტექნიკური რეგლამენტების, ასევე მოქმედი სტანდარტების, სხვა ნორმატიული დოკუმენტების მოთხოვნების დარღვევით გარემოზე მიყენებული ზიანის ტიპური დამახასიათებელი მაჩვენებლებია:

ა) მიწისზედა და მიწისქვეშა სამთომოპოვებითი სამუშაოების პროცესში ტექნიკური რეგლამენტების, მოქმედი სტანდარტების, ნორმების და წესების მოთხოვნების დარღვევა, რამაც გამოიწვია მყარი სასარგებლო წიაღისეულის ხარისხობრივი პარამეტრების გაუარესება ან გაუვარგისება;

ბ) არამადნეულ ბუნებრივ საბადოებზე, სამშენებლო მასალებზე და კერძოდ ინერტულ მასალებზე მდინარის კალაპოტში სამთომოპოვებითი სამუშაოების ჩატარების სავალდებულო საპროექტო და სალიცენზიო მოთხოვნების დარღვევა, რამაც გამოიწვია მდინარის კალაპოტის და ჰიდროტექნიკური ნაგებობის (კაშხალი, ხიდი, საყრდენი კედელი და ა.შ.) მდგრადობის მოშლა. ასევე, ჭალისზედა ტერასაზე მდინარის კალაპოტიდან 50 მეტრის მანძილზე ინერტული მასალის მოპოვების შედეგად მიწის ფართობისა და ნიადაგის დაბინძურება-გაუვარგისება;

გ) მიწისქვეშა სამთომოპოვებითი სამუშაოების ჩატარებისას სხვადასხვა დანიშნულების მიწისქვეშა ნაგებობების ლიკვიდაცია.

10. მყარი სასარგებლო წიაღისეულის საბადოებზე წიაღით სარგებლობის პროცესში მე-10 პუნქტში მოყვანილი, სხვა ანალოგიური სალიცენზიო პირობების დარღვევისას გარემოზე მიყენებული ზიანი განსაზღვრული (გამოანგარიშებული) უნდა იქნეს თითოეულ კონკრეტულ საბადოზე და თითოეული კონკრეტული შემთხვევისათვის ცალ-ცალკე, ხოლო მე-10 პუნქტში მოყვანილი გარემოზე მიყენებული ზიანის ტიპური დამახასიათებელი მაჩვენებლების მიხედვით გარემოზე მიყენებული ზიანის განზოგადებული მაჩვენებელი განისაზღვრება (გამოიანგარიშება) შემდეგი ფორმულებით:

ა) მიწისზედა სამთომოპოვებითი სამუშაოების ჩატარების დროს

$$P_g = Q_{ტ.} \cdot K_1 C_{მ.ყ.} + Q_{ს.ტ.} + Q_{მ.ფ.} \cdot K_2 + Q_{კალ} + Q_3 + Q_{ტ.ფ.} \cdot K_3 + Q_{მ.ზ.ნ.} \quad [2]$$

ბ) მიწისქვეშა სამთომოპოვებითი სამუშაოების ჩატარების დროს

$$P'_g = Q^1_{ტ.} \cdot K_1 C_{მ.ყ.} + Q^1_{ს.ტ.} + Q_{მ.ფ.} \cdot K_2 + Q_{მ.ქ.ნ.} + Q_{მ.ზ.ნ.} \quad [3]$$

ა) სადაც:

ა.ა) P_g და P'_g – არის მიწისზედა და მიწისქვეშა სამთომოპოვებითი სამუშაოების პროცესში გარემოზე მიყენებული ზიანის ოდენობა ლარებში;

ა.ბ) $Q_{ტ.}$ და $Q^1_{ტ.}$ – არის მიწისზედა და მიწისქვეშა სამთომოპოვებითი სამუშაოების პროცესში ტექნიკური რეგლამენტების, მოქმედი სტანდარტების, ნორმების და წესების დარღვევის შედეგად მყარი სასარგებლო წიაღისეულის ხარისხობრივი პარამეტრების გაუარესების ან გაუვარგისების შედეგად მისი მოცულობა შესაბამის ზომის ერთეულებში;

ა.გ) K_1 – არის კონკრეტული მყარი სასარგებლო წიაღისეულის სარგებლობისათვის „ბუნებრივი რესურსების მოსაკრებლების შესახებ” საქართველოს კანონით დადგენილი მოსაკრებლის ოდენობა ლარებში;

ა.დ) $C_{მ.ყ.}$ – არის წიაღის უზნისათვის მიყენებული ზიანის შედეგად კონკრეტული მყარი სასარგებლო წიაღისეულის სარგებლობისათვის დადგენილი მოსაკრებლის მაკორექტირებელი კოეფიციენტი ($C_{მ.ყ.} = 5$.)

ა.ე) $Q_{ს.ტ.}$ - $Q^1_{ს.ტ.}$ – სამთომოპოვებითი სამუშაოების პროცესში ტექნიკური რეგლამენტების, მოქმედი სტანდარტების, ნორმებისა და წესების დარღვევის შედეგად წარმოშობილი სტიქიური პროცესებით გარემოზე მიყენებული ზიანი;

ა.ვ) $Q_{მ.ფ.}$ – არის მიწის მინაკუთვნის ფარგლებში გაუვარგისებული მიწის ფართობი, მ²;

ა.ზ) K_2 – არის გაუვარგისებული მიწის ფართობის ერთეულის რეკულტივაციის ხარჯები, ლარებში;

ა.თ) $Q_{კალ}$ – არის მდინარის კალაპოტის მდგრადობის აღსადგენი ხარჯები, ლარებში;

ა.ი) Q_3 – არის მდინარეზე არსებული კონკრეტული ჰიდროტექნიკური ნაგებობის მდგრადობის აღსადგენი ხარჯები, ლარებში;

ა.კ) $Q_{ტ.ფ.}$ – არის მდინარის ჭალისზედა ტერასაზე გაუვარგისებული მიწის ფართობი, მ²;

ა.ლ) K_3 – არის მდინარის ჭალისზედა ტერასაზე გაუვარგისებული მიწის ფართობის ერთეულის სარეკულტივაციო ხარჯები, ლარებში;

ა.მ) $Q_{მ.ქ.ნ.}$ – არის სხვადასხვა დანიშნულების ლიკვიდირებული მიწისქვეშა ნაგებობის ნარჩენი ღირებულება დაზიანების (ლიკვიდაციის) მომენტში, ლარებში;

ა.ნ) $Q_{მ.ზ.ნ.}$ – არის მიწისზედა და მიწისქვეშა სამთომოპოვებითი სამუშაოების ჩატარების შედეგად წიაღით სარგებლობის ობიექტზე ან მიმდებარე ტერიტორიაზე განლაგებული დაზიანებული კონკრეტული შენობების და ნაგებობების აღსადგენი ხარჯები, ლარებში.

11. ზოგადად კონკრეტული მყარი სასარგებლო წიაღისეულის სარგებლობის სალიცენზიო პირობების სრული დარღვევის შედეგად, ანუ განსაზღვრულზე მეტი

კონკრეტული სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვების და სარგებლობის პროცესში გარემოზე მიყენებული ზიანის შედეგად, გარემოზე მიყენებული სრული ზიანი განისაზღვრება (გამოიანგარიშება) პირველი და შესაბამისად ცალ-ცალკე მე-2 და მე-3 ფორმულების გაერთიანებით. ამ შემთხვევების დროს გარემოზე მიყენებული სრული ზიანის ფორმულები მიიღებენ შემდეგ სახეს:

ა) მიწისზედა სამთომოპოვებითი სამუშაოების ჩატარების დროს

$$P_{ს.ზ.} = Q_{ა.წ.} \cdot K_1 C_{ა.წ.} + Q_{ტ.} \cdot K_1 C_{ტ.} + Q_{ს.ტ.} + Q_{ა.ფ.} \cdot K_2 + Q_{კალ} + Q_3 + Q_{ტ.ფ.} \cdot K_3 + Q_{ა.ზ.ნ.} \quad [4]$$

ბ) მიწისქვეშა სამთომოპოვებითი სამუშაოების ჩატარების დროს

$$P'_{ს.ზ.} = Q^1_{ა.წ.ქ.} \cdot K_1 C_{ა.წ.ქ.} + Q^1_{ტ.} \cdot K_1 C_{ტ.} + Q^1_{ს.ტ.} + Q_{ა.ფ.} \cdot K_2 + Q_{ა.ქ.ნ.} + Q_{ა.ზ.ნ.} \quad [5]$$

ა) სადაც:

ა.ა) $P_{ს.ზ.}$ და $P'_{ს.ზ.}$ – არის მყარი სასარგებლო წიაღისეულის სარგებლობისას ლიცენზიის პირობების სრული დარღვევის შედეგად გარემოზე მიყენებული ზიანი ლარებში;

ა.ბ) მე-4 და მე-5 ფორმულებში მოყვანილ დანარჩენ მაჩვენებლებს აქვთ იგივე მნიშვნელობა რაც მე-2 და მე-3 ფორმულებში.

12. სამთო მინაკუთვნის ფარგლებში ლიცენზიის პირობების დარღვევისას მიწისქვეშა წყლების და ნახშირორჟანგის უკანონო მოპოვებას შეიძლება ადგილი ჰქონდეს ლიცენზიის პირობებით განსაზღვრულ მოცულობაზე მეტი ოდენობის მოპოვების დროს. ამ შემთხვევაში, კონკრეტული მიწისქვეშა წყლის და ნახშირორჟანგის დანაკლისი განისაზღვრება (გამოიანგარიშება) სამთო მინაკუთვნის ფარგლებში მათი ფაქტობრივი სარგებლობიდან (ხარჯებიდან გამომდინარე - წყლის და ნახშირორჟანგის ხარჯსაზომი ხელსაწყოების მეშვეობით). ზიანი ასევე შეიძლება განსაზღვრული (გამოიანგარიშებული) იქნეს უფლებამოსილი ორგანოს მიერ უკანონოდ მოპოვებული კონკრეტული მიწისქვეშა წყლის ან ნახშირორჟანგის სასაქონლო პროდუქციის მოცულობით.

13. ზოგადად მიწისქვეშა წყლების და ნახშირორჟანგის უკანონო მოპოვებისას მიღებული ზიანის განსაზღვრისას (გამოიანგარიშებისას), მხედველობაში უნდა იქნეს მიღებული:

ა) სამთო მინაკუთვნის ფარგლებში ლიცენზიის პირობებით განსაზღვრულზე მეტი კონკრეტული მიწისქვეშა წყლის და ნახშირორჟანგის მოპოვების მოცულობა შესაბამის ზომის ერთეულებში;

ბ) კონკრეტული მიწისქვეშა წყლის და ნახშირორჟანგის სარგებლობისათვის დადგენილი მოსაკრებლის ოდენობა ლარებში.

14. ამ მუხლის მე-13 პუნქტით გათვალისწინებულ შემთხვევებში კონკრეტული მიწისქვეშა წყლის და ნახშირორჟანგის უკანონო სარგებლობისას გარემოსათვის მიყენებული ზიანი განისაზღვრება (გამოიანგარიშება) შემდეგი ფორმულებით:

$$Q_{წყ.ზ.} = Q_{წყ.} \cdot K_1 \cdot C_{წყ.} \quad [6]$$

$$Q_{CO_2} = Q_{CO_2} \cdot K_1 \cdot C_{CO_2} \quad [7]$$

ა) სადაც:

ა.ა) $Q_{წყ.ზ.}$ და Q_{CO_2} – არის დადგენილ ვადებში ლიცენზიის პირობების დარღვევით განსაზღვრულზე მეტი კონკრეტული მიწისქვეშა წყლის და ნახშირორჟანგის მოპოვების მოცულობა შესაბამის ზომის ერთეულებში;

ა.ბ) $K_1\text{წყ}$ და $K_1\text{CO}_2$ – არის კონკრეტული მიწისქვეშა წყლის და ნახშირორჟანგის სარგებლობისათვის დადგენილი მოსაკრებლის ოდენობა „ბუნებრივი რესურსების მოსაკრებლების შესახებ“ საქართველოს კანონის შესაბამისად;

ა.გ) $C\text{წყ}$ და $C\text{CO}_2$ – არის მიწისქვეშა წყლის და ნახშირორჟანგის საბადოებისათვის მიყენებული ზიანის შედეგად კონკრეტული მიწისქვეშა წყლის და ნახშირორჟანგის სარგებლობისათვის დადგენილი მოსაკრებლის მაკორექტირებელი კოეფიციენტი ($C\text{წყ}$ და $C\text{CO}_2 = 5$).

15. სპეციალური წყალსარგებლობის ობიექტებზე სალიცენზიო პირობების დარღვევის შედეგად კონკრეტული მიწისქვეშა წყლის დანაკლისის გარდა შეიძლება ადგილი ჰქონდეს გარემოზე მავნე ზემოქმედებას, რომელმაც შეიძლება გამოიწვიოს მიწისქვეშა წყლების დაბინძურება, წყლის დებიტის შემცირება ან დაშრება.

16. „წყლის შესახებ“ საქართველოს კანონის, სხვა საკანონმდებლო აქტების სამართლებრივი ნორმების, ტექნიკური რეგლამენტების, ასევე მოქმედი სტანდარტების და სხვა ნორმატიული დოკუმენტების მიხედვით და მათი დარღვევის შედეგად გარემოზე მიყენებული ზიანის და მავნე ზემოქმედების ტიპური დამახასიათებელი მაჩვენებლებია:

ა) სამთო მინაკუთვნის ფარგლებს გარეთ კონკრეტული მიწისქვეშა წყლის საბადოზე (ან საბადოებზე) ჰიდროგეოლოგიური სამუშაოების წარმოებისას, გეოლოგიური და ტექნოლოგიური ნორმების მოთხოვნების დარღვევის ან სამთო მინაკუთვნის ფარგლებში სავალდებულო საპროექტო მოთხოვნების დარღვევის შედეგად, მოქმედ საექსპლუატაციო ჭაბურღილში (ან ჭაბურღილებში) კონკრეტული მიწისქვეშა წყლის რაოდენობრივი და ხარისხობრივი პარამეტრების გაუარესება;

ბ) მიწისქვეშა წყლის ობიექტზე მკაცრი სანიტარიული დაცვის ზონაში სანიტარიული მაჩვენებლების ნორმების დარღვევა, რამაც გამოიწვია მიწისქვეშა წყლის დაბინძურება;

გ) მდინარის წყალდაცვითი ზოლის ნორმების დარღვევა, რამაც გამოიწვია მიწისქვეშა წყლის დაბინძურება;

დ) ბუნებრივი ან ტექნოგენური ფაქტორების ზემოქმედებით გამოწვეული სტიქიური პროცესები, რამაც გამოიწვია მიწისქვეშა წყლების ხარისხობრივი პარამეტრების გაუარესება;

ე) სავალდებულო საპროექტო დოკუმენტაციის მოთხოვნებისა და „წიაღის შესახებ“ საქართველოს კანონის სამართლებრივი ნორმების მოთხოვნების დარღვევით მდინარის კალაპოტში ინერტული მასალების მოპოვება, რამაც გამოიწვია მდინარის კალაპოტის და ჰიდროტექნიკური ნაგებობის (კაშხალი, საყრდენი კედელი და სხვა) მდგრადობის მოშლა, წყალდაცვითი ზოლის და, შესაბამისად, მიწისქვეშა წყლის დაბინძურება.

17. სპეციალური წყალსარგებლობის ობიექტებზე მე-16 პუნქტში მოყვანილი და სხვა ანალოგიური მაჩვენებლების მიხედვით, გარემოზე და, მათ შორის, მიწისქვეშა წყლებზე მიყენებული ზიანი განსაზღვრული (გამოანგარიშებული) უნდა იქნეს კონკრეტულ მიწისქვეშა წყლებზე ცალ-ცალკე. ამ შემთხვევაში კონკრეტული მიწისქვეშა წყლის სარგებლობის პროცესის დროს გარემოზე მიყენებულ ზიანს შეიძლება ადგილი ჰქონდეს მე-16 პუნქტში მოყვანილი ზიანის ტიპური დამახასიათებელი მაჩვენებლების როგორც ცალკეული, ასევე ყველა შემთხვევების დროს და, გამომდინარე აქედან, გარემოზე

მიყენებული ზიანი განსაზღვრული (გამოანგარიშებული) უნდა იქნეს თითოეული კონკრეტული შემთხვევისათვის ცალ-ცალკე.

18. მე-16 პუნქტში მოყვანილი გარემოზე მიყენებული ზიანის ტიპური დამახასიათებელი მაჩვენებლების მიხედვით გარემოზე მიყენებული ზიანის განზოგადებული მაჩვენებელი განისაზღვრება (გამოიანგარიშება) ქვემოთ მოყვანილი მე-8 ფორმულით:

$$P_{გზყ} = Q_{წყ} \cdot K_2_{წყ} \times C_{წყ} + Q_{სან} \cdot K_3 + Q_{ზოლ} \cdot K_4 + Q_{სტ} + Q_{კალ} + Q_3. \quad [8]$$

ა) სადაც:

ა.ა) $P_{გზყ}$ – არის სპეციალური წყალსარგებლობის დროს გარემოზე მიყენებული ზიანი, ლარებში;

ა.ბ) $Q_{წყ}$ – არის წიაღით სარგებლობის ობიექტზე წარმოების მეთოდების (ტექნიკური რეგლამენტების, მოქმედი სტანდარტების, ნორმების, წესების და სხვა მათთან გათანაბრებული დოკუმენტების) დარღვევის და დადგენილ ვადებში კონკრეტული მიწისქვეშა წყლის რაოდენობრივი (დებეტის შემცირების ან დაშრეტის) ან ხარისხობრივი პარამეტრების გაუარესების შედეგად შემცირებული ან დაშრეტილი და დაბინძურებული მიწისქვეშა წყლის მოცულობა შესაბამის ზომის ერთეულებში;

ა.გ) $K_2_{წყ}$ – არის კონკრეტული მიწისქვეშა წყლის დადგენილი მოსაკრებლის ოდენობა ლარებში;

ა.დ) $C_{წყ}$ – არის კონკრეტული მიწისქვეშა წყლის სარგებლობისათვის დადგენილი მოსაკრებლის მაკორექტირებელი კოეფიციენტი ($C_{წყ} = 5$).

ა.ე) $Q_{სან}$ – არის სანიტარიული ზონის ფართობი, მ²;

ა.ვ) K_3 – არის დანაგვიანებული სანიტარიული ზონის ერთეულის აღსადგენი ხარჯები დადგენილი ნორმების მიხედვით, ლარებში;

ა.ზ) $Q_{ზოლ}$ – არის წყალდაცვითი ზოლის ფართობი, მ²;

ა.თ) K_4 – არის წყალდაცვითი ზოლის ერთეულის სარეკულტივაციო ხარჯები, ლარებში;

ა.ი) $Q_{სტ}$ – არის სტიქიური პროცესებით გამოწვეული გარემოზე და, მათ შორის, მიწისქვეშა წყლებზე მიყენებული ზიანის შედეგად დადგენილ ვადებში ტექნიკური რეგლამენტების, მოქმედი სტანდარტების ან სხვა ნორმატიული დოკუმენტების მოთხოვნებით განსაზღვრული მიწისქვეშა წყლების ხარისხობრივი პარამეტრების აღდგენასთან დაკავშირებული ხარჯები ლარებში;

ა.კ) $Q_{კალ}$ – მდინარის კალაპოტის მდგრადობის აღსადგენი ხარჯები ლარებში;

ა.ლ) Q_3 – მდინარეზე არსებული ჰიდროტექნიკური ნაგებობის მდგრადობის აღსადგენი ხარჯები, ლარებში.

19. ზოგადად სპეციალური წყალსარგებლობის ობიექტზე კონკრეტული მიწისქვეშა წყლის სალიცენზიო პირობების სრული დარღვევისას, გარემოზე მიყენებული ზიანი შეიძლება გამოისახოს მე-6 და მე-8 ფორმულების გაერთიანებით, რომელიც მიიღებს შემდეგ ქვემოთ მოყვანილი ფორმულის სახეს:

$$P_{ს.ზ.წყ} = Q_{წყ} \cdot K_1_{წყ} \times C_{წყ} + Q_{წყ} \cdot K_2_{წყ} \times C_{წყ} + Q_{სან} \cdot K_3 + Q_{ზოლ} \cdot K_4 + Q_{სტ} + Q_{კალ} + Q_3. \quad [9]$$

ა) სადაც:

ა.ა) $P_{ს.ფ.წყ}$ – არის სპეციალური წყალსარგებლობის დროს სალიცენზიო პირობების სრული დარღვევით გარემოზე მიყენებული ზიანი ლარები;

ა.ბ) მე-9 ფორმულაში სხვა დანარჩენ მაჩვენებლებს აქვთ იგივე მნიშვნელობა, რაც მე-6 და მე-8 ფორმულებში.

20. ნახშირორჟანგის საბადოებზე წიაღით სარგებლობის სალიცენზიო პირობების დარღვევის შედეგად გარემოზე მიყენებული ზიანის განზოგადოებული მაჩვენებელი $P_{გ CO2}$ და სალიცენზიო პირობების სრული დარღვევის შედეგად გარემოზე მიყენებული ზიანი განისაზღვრება (გამოიანგარიშება) მე-8 და მე-9 ფორმულების ანალოგიურად.

21. ბუნებრივი და ტექნოგენური მყარი სასარგებლო წიაღისეულის, მიწისქვეშა წყლების და ნახშირორჟანგის საბადოებზე სასარგებლო წიაღისეულის თვითნებური მოპოვებისა და საქართველოს საკანონმდებლო აქტების სამართლებრივი ნორმების დარღვევის შედეგად ადგილი ექნება გარემოზე მიყენებულ სრულ ზიანს. ასეთი შემთხვევების დროს, თითოეულ კონკრეტულ საბადოზე უკანონო წიაღით სარგებლობის შედეგად, გარემოზე მიყენებული სრული ზიანი განისაზღვრება (გამოიანგარიშება) მე-4, მე-5 და მე-9 ფორმულების ანალოგიურად. ამასთან, გათვალისწინებული უნდა იქნეს უკანონო წიაღით სარგებლობის ვადა და საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი ის შემოსავლები (გადასახდელები), რომლებიც სახელმწიფოს არ მიუღია და რომლებსაც იგი მიიღებდა წიაღით სარგებლობის ნორმების ჯეროვანი შესრულების შემთხვევაში. ზიანის განსაზღვრის (გამოიანგარიშების) დროს მხედველობაში უნდა იქნეს მიღებული ასევე კონკრეტული სასარგებლო წიაღისეულის საბადოს ობიექტზე შესაძლო ტყის არსებობა და მისი განადგურებით გარემოზე მიყენებული ზიანი. ამ მაჩვენებლების გათვალისწინებით სასარგებლო წიაღისეულის უკანონო სარგებლობისას მე-4, მე-5 და მე-9 ფორმულები მიიღებენ შემდეგ სახეს:

ა) მიწისზედა სამთომოპოვებითი სამუშაოების ჩატარების დროს

$$P'_{ს.ფ.} = Q'_{ა.წ.} \cdot K_1 C_{ფ.} + Q'_{ტ.} \cdot K_1 C_{ფ.} + Q'_{ს.ტ.} + Q'_{ა.ფ.} \cdot K_2 + Q'_{კალ} + Q'_{ჰ} + Q'_{ტ.ფ.} \cdot K_3 + Q'_{ა.ფ.ნ.} + Q'_{ტყ.} \cdot K_{ტყ} + Q'_{ს.ა.} + Q'_{წ.ა.} + Q'_{ა.ს.} + Q'_{ფ} \quad [10]$$

ბ) მიწისქვეშა სამთომოპოვებითი სამუშაოების ჩატარების დროს

$$P''_{ს.ფ.} = Q''_{ა.წ.ქ.} \cdot K_1 C_{ფ.} + Q''_{ტ.} \cdot K_1 C_{ფ.} + Q''_{ს.ტ.} + Q''_{ა.ფ.} \cdot K_2 + Q''_{ა.ქ.ნ.} + Q''_{ა.ფ.ნ.} + Q''_{ტყ.} \cdot K_{ტყ} + Q''_{ს.ა.} + Q''_{წ.ა.} + Q''_{ა.ს.} + Q''_{ფ} \quad [11]$$

გ) მიწისქვეშა წყლების მოპოვების დროს

$$P'''_{ს.ფ.} = Q'''_{წყ.} \cdot K_1 \overset{წყ}{\times} C_{წყ.} + Q'''_{წყ.} \cdot K_2 \overset{წყ}{\times} C_{წყ.} + Q'''_{სან.} \cdot K_3 + Q'''_{ზოლ.} \cdot K_4 + Q'''_{სტ} + Q'''_{კალ} + Q'''_{ჰ} + Q'''_{ტყ} \cdot K_{ტყ} + Q'''_{ს.ა.} + Q'''_{წ.ა.} + Q'''_{ა.ს.} + Q'''_{ფ} \quad [12]$$

დ) სადაც:

ა.ა) $P'_{ს.ფ.}$, $P''_{ს.ფ.}$ და $P'''_{ს.ფ.}$ – არის საქართველოს კანონმდებლობის დარღვევით მყარ სასარგებლო წიაღისეულ საბადოებზე და მიწისქვეშა წყლებზე შესაბამისად მიწისზედა და მიწისქვეშა სამთომოპოვებითი სამუშაოების ჩატარების და საექსპლუატაციო ჭაბურღილების გაბურღვის შედეგად კონკრეტული მყარი წიაღისეულის და მიწისქვეშა წყლის უკანონო მოპოვების შედეგად გარემოზე მიყენებული ზიანი ლარებში;

ა.ბ) $Q_{ტყ}$ – არის მოჭრილი (განადგურებული) კონკრეტული ტყის მერქნის სახეობა, მ³;

ა.გ) **კტყ** – არის კონკრეტული ტყის მერქნის სახეობის ერთი მკვრივი მ³ დადგენილი მოსაკრებლის ოდენობა, ლარებში (“ბუნებრივი რესურსების სარგებლობისათვის მოსაკრებლების შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-5 მუხლის მე-2 პუნქტის ცხრილის და მე-8 მუხლის მე-2 პუნქტის მოთხოვნების მიხედვით);

ა.დ) **ღს.ა., ღს.ბ. და ღს.გ.** – არის კონკრეტული მყარი წიაღისეულის და მიწისქვეშა წყლების სალიცენზიო მოსაკრებელი ლარებში;

ა.ე) **ღწ.ა., ღწ.ბ. და ღწ.გ.** – არის კონკრეტული მყარი წიაღისეულის და მიწისქვეშა წყლების წიაღით სარგებლობის მოსაკრებელი ლარებში;

ა.ვ) **ღა.ს., ღა.ბ. და ღა.გ.** – არის მყარი სასარგებლო წიაღისეული საბადოების და მიწისქვეშა წყლების საბადოების ობიექტებზე მიწაზე ქონების გადასახადის საბაზისო განაკვეთი ლარებში;

ა.ზ) **'ღგ, "ღგ და "'ღგ** – არის სხვა სახელმწიფო გადასახდელები.

ა.თ) მე-10, მე-11 და მე-12 ფორმულებში მოყვანილ დანარჩენ მაჩვენებლებს იგივე მნიშვნელობა აქვთ, რაც მე-4, მე-5 და მე-9 ფორმულებში.

22. ნახშირორჟანგის საბადოებზე ნახშირორჟანგის უკანონო მოპოვებისათვის გარემოზე მიყენებული სრული ზიანი განისაზღვრება (გამოიანგარიშება) მე-10, მე-11 და მე-12 ფორმულების ანალოგიურად.

მუხლი 10. წყლის რესურსების დაბინძურებით გარემოსათვის მიყენებული ზიანის განსაზღვრის (გამოიანგარიშების) წესი

1. წყლის რესურსების დაბინძურებით გარემოსათვის მიყენებული ზიანის განსაზღვრა (გამოიანგარიშება) ხდება ყველა იმ შემთხვევაში, როდესაც ადგილი აქვს დამაბინძურებელ ნივთიერებათა ჩაშვებას ზედაპირულ წყლებში:

ა) წყლის რესურსების დაბინძურებისას, რომელიც გამოწვეულია წყლის ობიექტში დამაბინძურებელ ნივთიერებათა იმ რაოდენობის მუდმივი ჩაშვებით, რომელიც აღემატება მასში მავნე ნივთიერებათა ზღვრულად დასაშვები ჩაშვების (ზ.დ.ჩ.) დამტკიცებულ ნორმატივებს;

ბ) წყლის რესურსების დაბინძურებისას, რომელიც გამოწვეულია წყლის ობიექტში დამაბინძურებელ ნივთიერებათა ავარიული ჩაშვებით.

2. ავარიულ ჩაშვებად ითვლება, როდესაც დამაბინძურებელ ნივთიერებათა რაოდენობა 10-ჯერ და მეტად აღემატება წყლის ობიექტში მავნე ნივთიერებათა ზღვრულად დასაშვები ჩაშვების (ზ.დ.ჩ.) დამტკიცებულ ნორმატივებს, აგრეთვე დამაბინძურებელ ნივთიერებათა ნებისმიერი რაოდენობის უნებართვო ჩაშვება.

3. გარემოსათვის მიყენებული ზიანის ანაზღაურება ეკისრება იმ რეგულირების ობიექტებს, რომლებიც ახორციელებენ წყალსატევში ჩამდინარე წყლების ჩაშვებას საკუთარი საკანალიზაციო, ან ქალაქების და დასახლებული პუნქტების სანიაღვრე კანალიზაციის სისტემებიდან, აგრეთვე იმ ობიექტებს, რომელთა ტერიტორიიდანაც მოხდა წყალსატევში დამაბინძურებელ ნივთიერებათა ჩაშვება. კომუნალური კანალიზაციის სისტემებიდან წყლის ობიექტების დაბინძურების შემთხვევებში ზიანის ანაზღაურება ეკისრება შესაბამის საკანალიზაციო მეურნეობის სამსახურებს.

4. არსებულ ეტაპზე გარემოსათვის მიყენებული ზიანის ასანაზღაურებელ თანხებზე პრეტენზიის წარდგენა წარმოებს წყლის ობიექტებში 42 ძირითადი დამაბინძურებელი ნივთიერების (დანართი 14) ჩაშვებისათვის.

5. ვიზუალური დათვალიერებით ან ინსტრუმენტული გაზომვებით განისაზღვრება წყლის რესურსების დაბინძურების ყოველი შემთხვევა, რომელიც შეიძლება დაფიქსირდეს ქვემოთ ჩამოთვლილი ერთი ან რამდენიმე ფაქტის გამოვლენით, კერძოდ:

ა) მცურავი საშუალებებიდან, წყალმოსარგებლე ან სხვა ობიექტებიდან და გაზნავთობსადენის სისტემიდან ერთი ან რამდენიმე დამაბინძურებელი ნივთიერების წყლის ობიექტში ჩაშვება;

ბ) წყლის ობიექტების ზედაპირი ნაწილობრივ დაფარულია ნავთობპროდუქტების ან ზეთის შემცველი აფსკით, მასზე ცურავს ნაგავი ან წყლის ზედაპირმა დამაბინძურებელ ნივთიერებათა ჩაშვების შედეგად შეიცვალა თავისი პირვანდელი შეფერილობა;

გ) წყლის ობიექტის ნაწილზე დამაბინძურებელ ნივთიერებათა კონცენტრაცია აღემატება აღნიშნულ უბანზე ფონური დაბინძურების დონეს;

დ) წყლის ცხოველთა სამყაროს მასობრივი დაღუპვა ან განადგურება.

6. წყლის ობიექტში ავარიულად ან მუდმივად ჩაშვებულ დამაბინძურებელ ნივთიერებათა მასა განისაზღვრება დამაბინძურებელი ობიექტის ტექნოლოგიური მონაცემების, მილსადენებიდან გაჟონილ დამაბინძურებელ ნივთიერებათა მოცულობისა და ხანგრძლივობის, ან კონცენტრირებული ხსნარების, რეაგენტების, ნედლეული პროდუქტებისა და ნარჩენების ავარიული ჩაშვების მოცულობის გამომანგარიშებით. დამაბინძურებელ ნივთიერებათა მასა შეიძლება დადგინდეს აგრეთვე შესაბამისი დოკუმენტაციის მიხედვით.

7. ჩამდინარე წყლებთან ერთად ჩაშვებული თითოეული დამაბინძურებელი ნივთიერების მასა როგორც ავარიული, ასევე მუდმივი ჩაშვების შემთხვევაში, განისაზღვრება ფორმულით:

$$P = Q \times (F - D) \times t \times 10^{-6} \text{ ტონა}$$

ა) სადაც:

ა.ა) **P** – არის ჩაშვებული დამაბინძურებელი ნივთიერების მასა, ტონებში;

ა.ბ) **Q** – ჭარბი რაოდენობის დამაბინძურებელ ნივთიერებათა შემცველი ჩამდინარე წყლების ხარჯი, მ³/საათში;

ა.გ) **F** – ჩაშვების პერიოდში ჩამდინარე წყლებში ლაბორატორიული ანალიზით განსაზღვრულ დამაბინძურებელ ნივთიერებათა ფაქტობრივი კონცენტრაცია, მგ/ლ;

ა.დ) **D** – ჩამდინარე წყლებში დამაბინძურებელ ნივთიერებათა დასაშვები კონცენტრაცია, თანახმად ზღვრულად დასაშვები ჩაშვების (ზ.დ.ჩ.) ნორმატივებისა, მგ/ლ;

ა.ე) იმ შემთხვევაში, თუ დამაბინძურებელ ობიექტს არ გააჩნია ზღვრულად დასაშვები ჩაშვების (ზ.დ.ჩ.) დამტკიცებული ნორმატივები, **D** – დასაშვებ კონცენტრაციის მაჩვენებლად გამოიყენება ზღვრულად დასაშვები კონცენტრაცია (ზ.დ.კ.).

ა.ვ) **t** – დამაბინძურებელი ნივთიერების ჭარბი რაოდენობის შემცველი ჩამდინარე წყლების ჩაშვების ხანგრძლიობა საათებში.

8. დამაბინძურებელ ნივთიერებათა ჭარბი რაოდენობის შემცველი ჩამდინარე წყლების მუდმივი ჩაშვების შედეგად ხანგრძლივი პერიოდის (1 წელი, 2 წელი და ა.შ.)

განმავლობაში, გარემოსათვის მიყენებული ზიანის განსაზღვრისას (გამოანგარიშებისას), დამაბინძურებელი ნივთიერების მასის მაჩვენებლად გამოიყენება სახელმწიფო სტატისტიკური ანგარიშების ფორმის N04-I-01 მონაცემები, თუ მათი სისწორე დადასტურებულია საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროს ორგანოების მიერ.

9. წყლის ობიექტებში დამაბინძურებელ ნივთიერებათა ჩაშვებით გარემოსათვის მიყენებული ზიანი განისაზღვრება (გამოანგარიშება) ფორმულით:

$$Y = P A$$

ა) სადაც:

ა.ა) **Y** – არის გარემოსათვის მიყენებული ზიანის რაოდენობა ლარებში;

ა.ბ) **P** – ჩაშვებული დამაბინძურებელი ნივთიერების მასა, ტონებში;

ა.გ) **A** – ერთი ტონა დამაბინძურებელი ნივთიერების ჩაშვების მაჩვენებელი ლარებში, რომელიც თითოეული ნივთიერებისათვის მოცემულია დანართ 14-ში.

მუხლი 11. შავი ზღვის წყლების დაბინძურებით გარემოსათვის მიყენებული ზიანის განსაზღვრის (გამოანგარიშების) წესი

1. შავი ზღვის წყლების დაბინძურებით გარემოსათვის მიყენებული ზიანის განსაზღვრა (გამოანგარიშება) ხორციელდება:

ა) ზღვის წყლების დაბინძურებისას, რომელიც გამოწვეულია მასში ხმელეთზე ან ზღვაში განლაგებული სტაციონარული საწარმოო ან სხვა ობიექტებიდან დამაბინძურებელ ნივთიერებათა იმ რაოდენობის მუდმივი ჩაშვებით, რომელიც აღემატება ზღვაში მავნე ნივთიერებათა ზღვრულად დასაშვები ჩაშვების (ზ.დ.ჩ.) დამტკიცებულ ნორმატივებს;

ბ) ზღვის წყლების დაბინძურებისას, რომელიც გამოწვეულია მასში დამაბინძურებელ ნივთიერებათა ავარიული ჩაშვებით როგორც გემებიდან, ისე სტაციონარული საწარმოო ან სხვა ობიექტებიდან.

2. ავარიულ ჩაშვებად ითვლება, როდესაც დამაბინძურებელ ნივთიერებათა რაოდენობა 10-ჯერ და მეტად აღემატება ზღვაში მავნე ნივთიერებათა ზღვრულად დასაშვები ჩაშვების (ზ.დ.ჩ.) დამტკიცებულ ნორმატივებს, აგრეთვე დამაბინძურებელ ნივთიერებათა ნებისმიერი რაოდენობის უნებართვო ჩაშვება.

3. ეს წესი არ ვრცელდება შავი ზღვის დაბინძურებისაგან დაცვის ბუქარესტის 1992 წლის კონვენციის მე-4 მუხლით გათვალისწინებულ საზღვაო და საჰაერო ხომალდებზე.

4. დამაბინძურებლის მიერ ზიანის ანაზღაურება ხდება საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროს სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულება – გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის მიერ წარმოდგენილი გარემოზე მიყენებული ზიანის განსაზღვრის (გამოანგარიშების) საფუძველზე.

5. ვიზუალური დათვალიერებით ან ინსტრუმენტული გაზომვებით განისაზღვრება ზღვის წყლების დაბინძურების ყოველი შემთხვევა, რომელიც შეიძლება დაფიქსირდეს ქვემოთ ჩამოთვლილი ერთი ან რამდენიმე ფაქტის გამოვლენით, კერძოდ:

ა) მცურავი საშუალებებიდან, წყალმოსარგებლე ან სხვა საწარმოო ობიექტებიდან და გაზსადენის ან ნავთობსადენის სისტემიდან ერთი ან რამდენიმე დამაბინძურებელი ნივთიერების ზღვაში ჩაშვება;

ბ) ზღვის ზედაპირი ნაწილობრივ დაფარულია ნავთობპროდუქტების ან ზეთის შემცველი აფსკით, მასზე ცურავს ნაგავი ან ზღვის ზედაპირმა დამაბინძურებელ ნივთიერებათა ჩაშვების შედეგად შეიცვალა თავისი პირვანდელი შეფერილობა;

გ) შავი ზღვის მოცემულ აკვატორიაში დამაბინძურებელ ნივთიერებათა კონცენტრაცია აღემატება აღნიშნული აკვატორიის ფონური დაბინძურების დონეს;

დ) ზღვის ცხოველთა სამყაროს მასობრივი დაღუპვა ან განადგურება.

6. შავი ზღვის წყლების დაბინძურების გამო გარემოსათვის მიყენებული ზიანის განსაზღვრა (გამოანგარიშება) ხდება ყველა იმ შემთხვევაში, როდესაც ადგილი აქვს დამაბინძურებელ ნივთიერებათა ჩაშვებას საქართველოს შიდა საზღვაო წყლებში, ტერიტორიულ ზღვასა და განსაკუთრებული ეკონომიკური ზონის წყლებში.

7. შავი ზღვის წყლების დაბინძურებით გარემოსათვის მიყენებული ზიანის A^a და A^m -ს მნიშვნელობები განისაზღვრება (გამოიანგარიშება) ჩაშვებულ დამაბინძურებელ ნივთიერებათა მასიდან (P) გამომდინარე შესაბამის დანართებში მოყვანილი მონაცემების მეშვეობით, კერძოდ:

ა) დანართ 15-ში – ნავთობპროდუქტებისათვის;

ბ) დანართ 16-ში – ორგანული ნივთიერებებისათვის (ყანგბადის ბიოლოგიური მოთხოვნილების მიხედვით);

გ) დანართ 17-ში – შეწონილი ნაწილაკებისათვის;

დ) დანართ 18-ში – გემების მიერ თხევადი ან მშრალი ტვირთების სახით გადასატანი მავნე ნივთიერებებისათვის (მათი ტოქსიკურობის კატეგორიების მიხედვით, დანართი 19).

ე) სადაც A^a და A^m – არიან დამაბინძურებელ ნივთიერებათა ჩაშვებით ზღვის წყლების დაბინძურების გამო გარემოსათვის მიყენებული ზიანის სიდიდეები (ათას ლარებში).

8. დამბინძურებლის მიერ დაბინძურების სალიკვიდაციო სამუშაოების ჩატარების შემთხვევაში წინამდებარე რეგლამენტით განსაზღვრული (გამოიანგარიშებული) ზიანის რაოდენობა მცირდება და განისაზღვრება (გამოიანგარიშება) ფორმულით:

ა) ავარიული ჩაშვების დროს:

$$Y^a = A^a \times (1 - \alpha / 100 \times K_{\text{გ}}) \text{ ათას ლარებში}$$

ბ) მუდმივი ჩაშვების დროს:

$$Y^m = A^m \times (1 - \alpha / 100 \times K_{\text{გ}}) \text{ ათას ლარებში}$$

გ) სადაც:

გ.ა) Y^a და Y^m – დამაბინძურებელი ნივთიერებებით ზღვის წყლების დაბინძურების გამო გარემოსათვის მიყენებული ზიანის სიდიდეებია, დაბინძურების სალიკვიდაციოდ გატარებულ ღონისძიებათა გათვალისწინებით;

გ.ბ) A^a და A^m – ზიანის სიდიდეებია, რომელთა დაანგარიშება ხდება ამ მუხლის მე-6 პუნქტის მიხედვით;

გ.გ) $K_{\text{გ}}$ – ზიანის სიდიდის შემცირების მაჩვენებელი კოეფიციენტია, რომელიც დამოკიდებული არის სალიკვიდაციო სამუშაოზე დახარჯულ დროზე (t ჩაშვების დამთავრებიდან დამაბინძურებელი ნივთიერების ΔP მასის აკრეფის დამთავრებამდე) და ისაზღვრება დანართი 20-ის მიხედვით;

დ) ΔP და α – აკრეფილი დამაბინძურებელი ნივთიერებათა მასა და პროცენტი დროის (ტ) მონაკვეთში;

$$\alpha = \Delta P \times 100/P \%$$

9. სანაპირო ობიექტებიდან შავ ზღვაში ჩაშვებულ დამაბინძურებელ ნივთიერებათა მასა განისაზღვრება:

ა) ზღვაში ავარიულად, ასევე მუდმივად ჩაშვებული დამაბინძურებელი ნივთიერებების მასა განისაზღვრება დამბინძურებელი ობიექტის გამოკვლევისას იმ მონაცემების საფუძველზე, რომლებითაც ხასიათდებიან: ტექნოლოგიური მოცულობებიდან და მილსადენებიდან ჟონვის სიდიდე და ხანგრძლივობა, კონცენტრირებული ხსნარების, რეაგენტების, ნედლეული პროდუქტებისა და ნარჩენების ავარიული ჩაშვება.

ზღვაში ჩაღვრილი ნავთობპროდუქტების მასა შეიძლება განისაზღვროს აფსკის გარე ნიშნებით (დანართი 21), როდესაც ღელვის დროს შეუძლებელია ინსტრუმენტული მეთოდის გამოყენება.

ბ) ჩამდინარე წყლებთან ერთად ჩაშვებული თითოეული დამაბინძურებელი ნივთიერების მასა როგორც ავარიული, ასევე მუდმივი ჩაშვების შემთხვევაში, განისაზღვრება ფორმულით:

$$P = Q(F - D) X t X 10^{-6} \text{ ტონა}$$

ბ.ა) სადაც:

ბ.ა.ა) **P** - არის ჩაშვებული დამაბინძურებელი ნივთიერების მასა ტონებში;

ბ.ა.ბ) **Q** - ჭარბი რაოდენობის დამაბინძურებელ ნივთიერებათა შემცველი ჩამდინარე წყლების ხარჯი, მ³/საათში;

ბ.ა.გ) **F** - ჩაშვების პერიოდში ჩამდინარე წყლებში ლაბორატორიული ანალიზით განსაზღვრული დამაბინძურებელ ნივთიერებათა ფაქტობრივი კონცენტრაცია, მგ/ლ;

ბ.ა.დ) **D** - ჩამდინარე წყლებში დამაბინძურებელ ნივთიერებათა დასაშვები კონცენტრაცია თანახმად გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროს მიერ დამტკიცებული ზღვრულად დასაშვები ჩაშვების (ზდჩ) ნორმატივებისა, მგ/ლ.

ბ.ა.ე) იმ შემთხვევაში, თუ დამბინძურებელ ობიექტს არ გააჩნია ზღვრულად დასაშვები ჩაშვების (ზდჩ) დამტკიცებული ნორმატივები, **D** - დასაშვები კონცენტრაციის მაჩვენებლად გამოიყენება ზღვრულად დასაშვები კონცენტრაცია (ზდკ).

ბ.ა.ვ) **t** - დამაბინძურებელი ნივთიერების ჭარბი რაოდენობის შემცველი ჩამდინარე წყლების ჩაშვების ხანგრძლივობა, სთ.

გ) დამაბინძურებელ ნივთიერებათა ჭარბი რაოდენობის შემცველი ჩამდინარე წყლების მუდმივი ჩაშვების შედეგად ხანგრძლივი პერიოდის (1 წელი, 2 წელი და ა.შ.) განმავლობაში, გარემოსათვის მიყენებული ზიანის განსაზღვრისას (გამოანგარიშებისას) დამაბინძურებელი ნივთიერების მასის მაჩვენებლად გამოიყენება სახელმწიფო სტატისტიკური ანგარიშგების ფორმა N04-I-01-ის მონაცემები, თუ მათი სისწორე დადასტურებულია საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროს მიერ.

10. გემებიდან ზღვაში ჩაშვებული სამეურნეო-ფეკალური წყლების მოცულობა განისაზღვრება:

ა) გემებზე დაგროვილი სამეურნეო-ფეკალური წყლების საანგარიშო მოცულობა შემდეგი ფორმულით:

$$Q_{\text{საანგ}} = q \times n \times t \times 10^{-3} \text{ კუბ. მ.}$$

ა.ა) სადაც:

ა.ა.ა) $Q_{\text{საანგ}}$ – არის სამეურნეო-ფეკალური წყლების საანგარიშო მოცულობა (კუბ. მ.), რომელიც უნდა დაგროვდეს გემზე შავი ზღვის დაცვის კონვენციის მოთხოვნების თანახმად;

ა.ა.ბ) q – გემის ტიპის მიხედვით სამეურნეო-ფეკალური წყლების ხარჯი (ლიტრებში), რომელიც არის დადგენილი 1 კაცზე დღე-ღამეში (ლ/დღ.კაცი);

ა.ა.გ) n – გემზე მყოფი ეკიპაჟის წევრთა და მგზავრთა რაოდენობა;

ა.ა.დ) t – განვლილი დროის ხანგრძლივობა (დღე-ღამე) მას შემდეგ, რაც უკანასკნელად მოხდა სამეურნეო-ფეკალური წყლების შემაგროვებელი მოცულობების დაცლა;

ა.ა.ე) პირველი კატეგორიის გემზე სამეურნეო-ფეკალური წყლების დღე-ღამური ხარჯი 1 კაცზე შეადგენს 50 ლიტრს, ხოლო სხვა დანარჩენი კატეგორიის გემებზე 25 ლიტრს, (პირველ კატეგორიას განეკუთვნებიან გემები, რომელთა ნაოსნობის რაიონი არ არის შეზღუდული, ხოლო სიგრძე აღემატება 65 მეტრს, მიუხედავად ეკიპაჟის წევრთა რაოდენობისა).

ბ) გემებიდან ჩაშვებული სამეურნეო-ფეკალური წყლების მოცულობა გამოიანგარიშება შემდეგნაირად:

$$Q_{\text{ჩაშ}} = Q_{\text{საანგ}} - Q_{\text{ფაქ}} \text{ კუბ. მ}$$

ბ.ა) სადაც:

ბ.ა.ა) $Q_{\text{საანგ}}$ - სამეურნეო-ფეკალური წყლების საანგარიშო მოცულობა კუბ.მ, რომელიც განისაზღვრება ზემოთ მოყვანილი ფორმულით;

ბ.ა.ბ) $Q_{\text{ფაქ}}$ - სპეციალურ მოცულობაში დაგროვილი სამეურნეო-ფეკალური წყლების ფაქტობრივი მოცულობა კუბ.მ.;

გ) გემებს (მწვანე), რომელთაც გააჩნიათ “მარპოლ-73/78” კონვენციის II, III, IV და V დანართების შესაბამისად მიღებული სერთიფიკატები, უფლება აქვთ მოახდინონ სამეურნეო-ფეკალური წყლების ჩაშვება შავ ზღვაში დადგენილი საერთაშორისო ნორმების შესაბამისად. დაჯარიმებას შეიძლება დაექვემდებაროს მხოლოდ ის გემები, რომელთაც „მარპოლ-73/78” კონვენციის II, III, IV და V დანართების შესაბამისად, დანადგარები გამოსული აქვთ მწყობრიდან, ან თუ ისინი არ შეესაბამებიან კონვენციის მოთხოვნებს. საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროს სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულება – გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტი ვალდებულია ტექნიკური მდგომარეობის შემოწმებისა და ლაბორატორიული გამოკვლევების საფუძველზე დაამტკიცოს დანადგარის მწყობრიდან გამოსვლის ან კონვენციის მოთხოვნებთან შეუსაბამობის ფაქტი.

11. გემებიდან და სანაპირო ობიექტებიდან ზღვაში ჩაღვრილი ნავთობპროდუქტების მასა განისაზღვრება (გამოიანგარიშება):

ა) ჩატვირთვა-გადმოტვირთვითი ოპერაციების ჩატარების დროს მილსადენებიდან დაღვრილი ნავთობის მასის ($P_{\text{წ}}$) განსაზღვრა (გამოიანგარიშება) ხდება შემდეგი ფორმულით:

$$P_{\text{წ}} = \rho \times Q \times t \text{ ტონა}$$

ა.ა) გამომანგარიშებისათვის საჭირო საწყისი მონაცემებია:

ა.ა.ა) ρ - ნავთობის კუთრი წონა, გ/სმ³;

ა.ა.ბ) Q - ჩატვირთვის ინტენსიურობა, მ³/სთ;

ა.ა.გ) t - დრო, რომლის განმავლობაშიც მიმდინარეობდა ნავთობის დაღვრა, სთ.

ბ) ტანკებში (რეზერვუარებში) ნავთობის მოცულობის გაზომვის საშუალებით დაღვრილი ნავთობის მასის ($P_{\text{წ}}$) ($P_{\text{წ}}$) განსაზღვრა (გამომანგარიშება) ხდება შემდეგი ფორმულით:

$$P_{\text{წ}} = \rho \times (V_1 - V_2) \text{ ტონა}$$

ბ.ა) განსაზღვრისათვის (გამომანგარიშებისათვის) საჭირო საწყისი მონაცემებია:

ბ.ა.ა) ρ - ნავთობის კუთრი წონა, გ/სმ³;

ბ.ა.ბ) V_1 - ტანკში (რეზერვუარში) ნავთობის მოცულობა დაღვრამდე, მ³;

ბ.ა.გ) V_2 - ტანკში (რეზერვუარში) ნავთობის მოცულობა დაღვრის შემდეგ, მ³;

გ) ნაპირზე გამორიყული ნავთობის მასის ($P_{\text{წ}}$) ხდება შემდეგი ფორმულით:

$$P_{\text{წ}} = S \times h \times P_1 \text{ ტონა}$$

გ.ა) გამომანგარიშებისათვის საჭირო საწყისი მონაცემები:

გ.ა.ა) S - ნავთობით დაბინძურებული ნაპირის ფართობი, მ²;

გ.ა.ბ) h - ნიადაგში ნავთობის შეღწევის სიღრმე, მ;

გ.ა.გ) P_1 - დაღვრილი ნავთობის მასა (გ), რომელსაც შეიცავს 1 კუბ. სმ დაბინძურებული ნიადაგი (გ/სმ³).

გ.ა.დ) ნაპირზე გამორიყული ნავთობის მასა შეიძლება განისაზღვროს ვიზუალურადაც დანართი 22-ის გამოყენებით.

12. გემებიდან ზღვაში გაუწმენდავი სამეურნეო-ფეკალური წყლების ჩაშვებით გარემოსათვის მიყენებული ზიანის განსაზღვრა (გამომანგარიშება) ხდება შემდეგი ფორმულის გამოყენებით:

$$A_{\text{ფეკ}} = Q_{\text{ჩაშ}} \times a \text{ ფეკ.}$$

ა) სადაც:

ა.ა) $A_{\text{ფეკ}}$ - არის სამეურნეო-ფეკალური წყლების ზღვაში ჩაშვებით გარემოსათვის მიყენებული ზიანის სიდიდე (ათას ლარებში).

ა.ბ) $Q_{\text{ჩაშ}}$ - არის ზღვაში ჩაშვებული სამეურნეო-ფეკალური წყლების მოცულობა, რომლის განსაზღვრა წარმოებს ამ მუხლის მე-9 პუნქტის მიხედვით.

ა.გ) a ფეკ. - არის ზღვაში 1 კუბ.მ. სამეურნეო-ფეკალური წყლების ჩაშვებით გარემოსათვის მიყენებული ზიანის სიდიდე, რომელიც შეადგენს 1100 ლარს.

13. ზღვაში თხევადი ან მშრალი მავნე ნივთიერებების ჩაშვებით გარემოსათვის მიყენებული ზიანის განსაზღვრა (გამომანგარიშება) მათი ტოქსიკურობის კატეგორიების მიხედვით:

ა) ზღვაში მავნე ნივთიერებათა ჩაშვებით გარემოსათვის მიყენებული ზიანის განსაზღვრა (გამომანგარიშება) წარმოებს ჩაშვებულ ნივთიერებათა მასისა და მათი

ტოქსიკურობის კატეგორიების მიხედვით და გემებიდან ზღვის დაბინძურების თავიდან აცილების კონვენცია “მარპოლ-73/78”-ის მოთხოვნათა გათვალისწინებით.

ბ) ზღვაში ჩაშვებულ მავნე ნივთიერებათა მასა განისაზღვრება ამ პუნქტში მოყვანილი ხერხებით, აგრეთვე სპეციალურად ჩატარებული დაკვირვებების შედეგების მიხედვით.

გ) თხევადი ან მშრალი ტვირთის სახით გადასატანი მავნე ნივთიერებების ტოქსიკურობის კატეგორია დგინდება დანართი 19-ის მიხედვით. ის ნივთიერებები, რომლებიც არ არიან შესული ამ დანართში და რომელთა ტოქსიკურობაც არ არის განსაზღვრული, ზიანის დაანგარიშებისას მიეკუთვნებიან A კატეგორიას.

14. ბალასტური წყლების შავ ზღვაში უნებართვო ჩაღვრის შემთხვევაში წყლის მავნე და პათოგენური ორგანიზმების (ბაქტერიები, ჩხირები და ა.შ.) შემოტანით გარემოსათვის მიყენებული ზიანის სიდიდე (ლარებში) განისაზღვრება (გამოიანგარიშება) დანართ 23-ში მოყვანილი ზღვაში ჩაღვრილი ბალასტური წყლების როადენობის (P_{ბალ.}) მიხედვით.

მუხლი 12. ხმაურის მავნე ანთროპოგენური ზემოქმედების შედეგად გარემოსათვის მიყენებული ზიანის განსაზღვრის (გამოიანგარიშების) წესი

1. ანთროპოგენური ხმაურისა და ვიბრაციის სტაციონარული წყაროების მიმდებარე ტერიტორიაზე მიმდების (საცხოვრებელი, საგანმანათლებლო და სხვა საზოგადოებრივი დანიშნულების დაწესებულებები) საზღვარზე (შენობიდან 2 მეტრის მანძილზე) ხმაურისა და ვიბრაციის ნორმატიულ სიდიდეებზე გადაჭარბებისას გარემოსათვის მიყენებული ზიანი განისაზღვრება (გამოიანგარიშება) დანართი 24-ის მიხედვით.

2. ხმაურის ნორმატიული სიდიდეები განისაზღვრება კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტით „გარემოს ხარისხობრივი მდგომარეობის ნორმების დამტკიცების შესახებ”.

3. ხმაურისა და ვიბრაციის დონეების ფაქტობრივი სიდიდეები დგინდება ერთჯერადი ინსტრუმენტალური გაზომვებით ქვეყანაში მოქმედი სტანდარტებისა და სახელმძღვანელო დოკუმენტების შესაბამისად.

მუხლი 13. ელექტრომაგნიტური და ელექტროსტატიკური ველების ზღვრულად დასაშვები დონეების გადაჭარბებით გარემოსათვის მიყენებული ზიანის განსაზღვრის (გამოიანგარიშების) წესი

1. ელექტრომაგნიტური და ელექტროსტატიკური ველების გარემოზე მავნე ზემოქმედების შესაბამისად, საქართველოში დადგენილია ზღვრულად დასაშვები დონეები მოსახლეობისათვის.

2. მოქმედი ნორმატიული (ზღვრულად დასაშვები) მნიშვნელობის გადაჭარბებისათვის ელექტრომაგნიტური გამოსხივების წყაროს მფლობელს ეკისრება პასუხისმგებლობა გარემოს დაბინძურებისათვის.

3. გადაჭარბების კოეფიციენტი ნორმატიულ მნიშვნელობასთან მიმართებაში განისაზღვრება (გამოიანგარიშება) შემდეგი ფორმულით:

$$K_g = \frac{U \text{ გაზომილი (ფაქტობრივი)}}{U \text{ ნორმატიული}}$$

ა) სადაც:

ა.ა) **Kგ** – გადაჭარბების კოეფიციენტი;

ა.ბ) **U გაზომილი** – ელექტრომაგნიტური (ელექტროსტატიკური) ველის პარამეტრის გაზომილი მნიშვნელობა;

ა.გ) **U ნორმატიული** – ელექტრომაგნიტური ველის ნორმატიული მნიშვნელობა;

4. როდესაც **U გაზომილი U ნორმატიულზე**, ზიანი არ დგება; როდესაც **U გაზომილი U ნორმატიულზე**, მიყენებული ზიანის განსაზღვრა (გამოანგარიშება) ხდება მიღებული კოეფიციენტის გათვალისწინებით და გამოითვლება შემდეგი ფორმულით:

$$G = Kგ \times L$$

ა) სადაც:

ა.ა) **G** – არის ზიანის თანხა, ლარებში;

ა.ბ) **Kგ** – გადაჭარბების კოეფიციენტი;

ა.გ) **L** – შესაბამისი სიხშირის დიაპაზონის მაჩვენებელი ლარებში (დანართი 25).

5. ელექტრომაგნიტური გამოსხივების ობიექტის პასუხისმგებელ პირს, მოთხოვნა გარემოსათვის მიყენებული ზიანის ანაზღაურებაზე წაყენება დადგენილი სანიტარიული დამცავი ზონის ფარგლებს გარეთ და განაშენიანების შეზღუდვის ზონის ფარგლებში.

მუხლი 14. რეგლამენტში ცვლილებებისა და დამატებების შეტანა

რეგლამენტში ცვლილებები და დამატებები შეიტანება კანონმდებლობით დადგენილი წესით.

დანართი 1

№	ატმოსფერულ ჰაერში გაფრქვეულ მავნე ნივთიერებათა დასახელება	გარემოსთვის მიყენებული ზიანის ასანაზღაურებელი თანხის რაოდენობა 1 ტონა მავნე ნივთიერების ზელიმიტური (ზენორმული) გაფრქვევისთვის, ლარი		
		საშიში ზელიმიტური (ზენორმული) გაფრქვევისთვის	ძლიერ საშიში ზელიმიტური (ზენორმული) გაფრქვევისთვის	უკიდურესად საშიში ზელიმიტური (ზენორმული) გაფრქვევისთვის
1.	აზოტის ორჟანგი, ამიაკი	562,5	1125	2250
2.	აკროლეინი, ოზონი, ქლორი	750	1500	3000
3.	გოგირდის დიოქსიდი, მანგანუმის ჟანგი, კალას ჟანგი, მტვერი, ჭკარტლი, თუთიის ჟანგი	450	900	1800
4.	აცეტალდეჰიდი, ციანწყალბადმჟავა	2250	4500	9000
5.	აცეტონე	65	130	260
6.	ბენზ(ა)პირენი	22500000	45000000	90000000
7.	ნახშირწყალბადები (ჯამურად)	15	30	60
8.	ბენზოლი, ბუთილაცეტატი, გოგირდმჟავა, ბუთილის სპირტი, ეთილაცეტატი	225	450	900
9.	ნახშირორჟანგი	0,5	1	2

10.	ვანადიუმის ხუთჟანგი, სპილენძის ჟანგი, სტიროლი	11250	22500	45000
11.	ქლორწყალბადი (მარილმჟავა), ქსილოლი	112,5	225	450
12.	აზოტმჟავა	150	300	600
13.	ძმარმჟავა, პერქლორეთილენი, ციკლოჰექსანოლი	375	750	1500
14.	მანგანუმის ორჟანგი	22500	45000	90000
15.	დარიშხანი, ფენოლი, ფორმალდეჰიდი	7500	15000	30000
16.	ნიკელის ხსნადი მარილები	112500	225000	450000
17.	ვერცხლისწყალი, ტყვია	75000	150000	300000
18.	გოგირდწყალბადი	2815	5630	11260
19.	სკიპიდარი	22,5	45	90
20.	მეთილის სპირიტი	45	90	180
21.	ეთილის სპირიტი	4,5	9	18
22.	ტოლუოლი	37,5	75	150
23.	ნახშირჟანგი	7,5	15	30
24.	ფტორწყალბადი	4500	9000	18000
25.	ქრომის ჟანგეულები	15000	30000	60000
26.	ციკლოჰექსანონი	562,5	1125	2250

შენიშვნა დანართ 1-ზე:

დანართ 1-ში წარმოდგენილ და, აგრეთვე, ატმოსფერულ ჰაერში ზელიმიტურად (ზენორმულად) გაფრქვეულ სხვა დანარჩენ მავნე ნივთიერებებზე გარემოსთვის მიყენებული ზიანის ასანაზღაურებელი თანხის ოდენობა განისაზღვრება თითოეული მავნე ნივთიერების საშუალო დღე-ღამური ზღვრულად დასაშვები კონცენტრაციის უკუპროპორციული სიდიდის გამრავლებით 22,5 ლარზე საშიში ზელიმიტური (ზენორმული) გაფრქვევებისთვის, 45 ლარზე ძლიერ საშიში ზელიმიტური (ზენორმული) გაფრქვევებისთვის და 90 ლარზე უკიდურესად საშიში ზელიმიტური (ზენორმული) გაფრქვევებისთვის. იმ შემთხვევაში, თუ რომელიმე მავნე ნივთიერებისთვის არ არის დადგენილი საშუალო დღე-ღამური ზღვრულად დასაშვები კონცენტრაციის მნიშვნელობა, მაშინ გარემოსთვის მიყენებული ზიანის ასანაზღაურებელი თანხის რაოდენობის განსაზღვრისათვის (გამოანგარიშებისთვის) გამოიყენება შემდეგი თანმიმდევრობით: ან ამ ნივთიერების მაქსიმალური ერთჯერადი ზღვრულად დასაშვები კონცენტრაციის სიდიდე, ან ამ ნივთიერების სამუშაო ზონის ზღვრულად დასაშვები კონცენტრაციის ათჯერ შემცირებული სიდიდე.

დანართი 2

მავნე ნივთიერების დასახელება	ხვედრითი კოეფიციენტი, K_i კგ/კმ		
	ნედლი ნავთობი	დიზელის საწვავი	ბენზინი
ნახშირჟანგი – CO	$8,4 \times 10^{-2}$	$7,06 \times 10^{-3}$	$3,1 \times 10^{-1}$
გოგირდწყალბადი – H ₂ S	$1,0 \times 10^{-3}$	$1,0 \times 10^{-3}$	$1,0 \times 10^{-3}$
აზოტის ჟანგეულები – NO ₂	$6,9 \times 10^{-3}$	$2,61 \times 10^{-2}$	$1,5 \times 10^{-2}$

გოგირდის ჟანგბადი – SO ₂	1,0×10 ⁻³	1,0×10 ⁻³	1,0×10 ⁻³
ჰვარტილი – C	1,7×10 ⁻¹	1,29×10 ⁻²	1,47×10 ⁻³
ციანწყალბადმჟავა – HCN	1,0×10 ⁻³	1,0×10 ⁻³	1,0×10 ⁻³
ვანადიუმის ხუთჟანგი – V ₂ O ₅	4,64×10 ⁻⁴	2,3×10 ⁻⁵	1,0×10 ⁻⁶
ბენზ(ა)პირენი – C ₂₀ H ₁₂	7,60×10 ⁻⁸	6,90×10 ⁻⁸	6,10×10 ⁻⁸

დანართი 3

არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულებით გამოყოფილი სასოფლო-სამეურნეო სავარგულის სანაცვლო ახალი მიწის ათვისების საბაზისო ნორმატივები საქართველოს მუნიციპალიტეტების მიხედვით (ლარებში)

№	მუნიციპალიტეტის დასახელება	1 ჰა ურწყავი სახნავი ათვისების საბაზისო ნორმატივი (N)	1 ჰა ურწყავი სათიბ-სამოვრის ათვისების საბაზისო ნორმატივი (N)	№	მუნიციპალიტეტების დასახელება	1 ჰა ურწყავი სახნავი ათვისების საბაზისო ნორმატივი (N)	1 ჰა ურწყავი სათიბ-სამოვრის ათვისების საბაზისო ნორმატივი (N)
1.	გაგრა	30715	18429	35.	თიანეთის	23858	14315
2.	გალის	34001	20400	36.	კასპის	28572	17143
3.	გუდაუთის	30858	18515	37.	ლაგოდეხის	29715	17829
4.	გურიფშის	30858	18515	38.	ლანჩხუთის	30858	18515
5.	სოხუმის	33858	20315	39.	ლენტეხის	16428	9857
6.	ოჩამჩირის	33858	20315	40.	მარნეულის	34001	20400
7.	ქედის	28572	17143	41.	მესტიის	15429	9257
8.	ქობულეთის	34001	20400	42.	მარტვილის	28572	17143
9.	ხელვაჩაურის	33429	20058	43.	მცხეთის	30715	18429
10.	ხულოს	26429	15857	44.	ნინოწმინდის	28572	17143
11.	შუახევის	26429	15857	45.	ოზურგეთის	30857	18515
12.	ახალგორის	26286	15772	46.	ონი	17718	10543
13.	აბაშის	33001	19800	47.	საგარეჯოს	27429	16457
14.	ადიგნის	19715	11829	48.	სამტრედიის	33429	20058
15.	ამბროლაური	22000	13200	49.	საჩხერის	24286	14572
16.	ასპინძის	19715	11829	50.	სიღნაღის	28572	17143
17.	ახალქალაქის	28572	17143	51.	ტყიბულის	19715	11829
18.	ახალციხის	26429	15857	52.	ქარელის	28572	17143
19.	ახმეტის	26429	15857	53.	ყვარლის	28572	17143
20.	ბაღდათის	28572	17143	54.	ყაზბეგის	14286	8572
21.	ბოლნისის	30715	18429	55.	ცაგერის	23143	13886
22.	ბორჯომის	19857	11915	56.	ჩოხატაურის	22429	13457
23.	გარდაბნის	34001	20400	57.	ჩხოროწყუს	26429	15857
24.	გორის	30715	18429	58.	წალენჯიხის	28572	17143
25.	გურჯაანის	30858	18515	59.	წალკის	25286	15172
26.	დმანისის	28572	17143	60.	წყალტუბოს	33858	20315

27.	დედოფლის წყ.	30858	18515	61.	სენაკის	30858	18515
28.	ღუმეთის	19715	11829	62.	ჭიათურის	15429	9257
29.	ვანის	28572	17143	63.	ხაშურის	28572	17143
30.	ხესტაფონის	28572	17143	64.	ხარაგაულის	18715	11229
31.	ზუგდიდის	31858	19115	65.	ხობის	30858	18515
32.	თელავის	30858	18515	66.	ხონის	30858	18515
33.	თერჯოლის	29715	17829	67.	ჯავის	14286	8572
34.	თეთრიწყარო	27429	16457				

შენიშვნა დანართ 3-ზე:

1. 1 ჰექტარი სარწყავი სახნავის, სათიბ-სამოვრის ათვისების საბაზისო ნორმატივად აიღება 1 ჰექტარი ურწყავი სახნავის, სათიბ-სამოვრის ათვისების ღირებულებების გაორკეცებული საბაზისო ნორმატივები.

2. 1 ჰექტარი ტყე-ბუჩქნარიანი, სუსტად ან საშუალოდ დამლაშებული, ბიცობი, მჟავე, სუსტად ან საშუალოდ ხირხიტიაანი, ქვიანი და ეროზირებული მიწის ათვისების საბაზისო ნორმატივად, თუ სასოფლო-სამეურნეო სავარგულად მისი გამოყენება პერსპექტივაში შესაძლებელია, აიღება 1 ჰექტარი ურწყავი სახნავის, სათიბ-სამოვრის ათვისების საბაზისო ნორმატივი გამრავლებული 0,7 კოეფიციენტზე.

3. 1 ჰექტარი ტყე-ბუჩქნარიანი, ძლიერ დამლაშებული, ბიცობი, მჟავე, ძლიერ ხირხიტიაანი, ქვიანი და ეროზირებული მიწის ათვისების საბაზისო ნორმატივად, თუ სასოფლო-სამეურნეო სავარგულად მისი გამოყენება პერსპექტივაში შეუძლებელია, აიღება საბაზისო ნორმატივად 2857,2.

დანართი 4

მიწების დაბინძურების ხარისხის შეფასების ცხრილი

	ზღვ/სდ კ. (მგ/კგ ნიადაგში)	I დონე (დასაშვები)	II დონე (სუსტი)	III დონე (საშუალო)	IV დონე (ძლიერი)	V დონე (ძალზე ძლიერი)
მიწის დაბინძურების ხარისხზე დამოკიდებული კოეფიციენტი, K		0	1.0	1.5	2.0	2.5
კოეფიციენტი L		<2	2-8	8-32	32-64	>64 [^]
არაორგანული შენაერთები:						
კადმიუმი	2,0	< ზღვ	ზღვ - 3-მდე	3 - 5-მდე	5-20	>20
ტყვია	6,0	< ზღვ	ზღვ - 125-მდე	125-250-მდე	250-600	>600
ვერცხლისწყალი	2,1	< ზღვ	ზღვ - 3-მდე	3-5-მდე	5-10	>10
დარიშხანი	2,0	< ზღვ	ზღვ - 20-მდე	20-30-მდე	30-50	>50
ცინკი	23,0	< ზღვ	ზღვ - 500-მდე	500-1500-მდე	1500-3000	>3000

სპილენძი	3,0	< ზღვ	ზღვ – 200-მდე	200-300-მდე	300-500	>500
კობალტი	5,0	< ზღვ	ზღვ – 50-მდე	50-150-მდე	150-300	>300
ნიკელი	4,0	< ზღვ	ზღვ – 150-მდე	150-300-მდე	300-500	>500
მოლიბდენი	4,6	< ზღვ	ზღვ – 40-მდე	40-100-მდე	100-200	>200
კალა	4,5	< ზღვ	ზღვ – 20-მდე	20-50-მდე	50-300	>300
ბარიუმი	2,8	< ზღვ	ზღვ – 200-მდე	200-400-მდე	400-2000	>2000
ქრომი	6,0	< ზღვ	ზღვ – 250-მდე	250-500-მდე	500-800	>800
წყალში ხსნადი ფტორი	10,0	< ზღვ	ზღვ – 15-მდე	15 - 25-მდე	25-50	>50
ვანადიუმი	150,0	< ზღვ	ზღვ – 225-მდე	225-300-მდე	300-350	>350
ორგანული ნაერთები:						
ქლორირებული ნახშირწყალბადები (მათ შორის ქლორშემცველი პესტიციდები: DDT; GXYG; 2,4D და სხვა).	0,1/	< ზღვ	ზღვ – 5-მდე	5-25-მდე	25-50	>50
ქლორფენოლი	0,3/	< ზღვ	ზღვ – 1-მდე	1-5-მდე	5-10	>10
ფენოლი	0,3/	< ზღვ	ზღვ – 1-მდე	1-5-მდე	5-10	>10
პოლიქლორბი ფენილი	/0,06	< ზღვ	ზღვ – 2-მდე	2-5-მდე	5-10	>10
პირიდინი	/0,01	< ზღვ	ზღვ – 0.1-მდე	0.1-3-მდე	3-20	>20
სტიროლი	0,1/	< ზღვ	ზღვ – 5-მდე	5-20-მდე	20-50	>50
ნავთობი	1000	< ზღვ	ზღვ – 2000-მდე	2000-3000-მდე	3000-5000	>5000
ბენზ(ა)პირენი	0,02/	< ზღვ	ზღვ – 0.01-მდე	0.01-0.25-მდე	0.25-0.5	>0.5
ბენზოლი	0,3/	< ზღვ	ზღვ – 1-მდე	1-3-მდე	3-10	>10
ალფამეთილსტროლი	0,5/	< ზღვ	ზღვ – 3-მდე	3-10-მდე	10-50	>50
ქსილოლი (ორთო, მეტა, პარა)	0,1/	< ზღვ	ზღვ – 3-მდე	3-30-მდე	30-100	>100
გოგირდოვანი შენაერთები გოგირდზე გადაანგარიშებით	160/	< ზღვ	ზღვ – 180-მდე	180-250-მდე	250-380	>380
2,4 D დიქლორფეოქსიმ მარმუჯვა	0,1/	< ზღვ	ზღვ – 1-მდე	1-3-მდე	3-10	>10
ატრაზინი	0,01/	< ზღვ	ზღვ – 3-მდე	3-10-მდე	10-30	>30
აგლონი	0,01/	< ზღვ	ზღვ – 0,5-მდე	0,5-10-მდე	10-20	>20
ბენზინი	0,1/	< ზღვ	ზღვ – 2-მდე	2-10-მდე	10-30	>30

დეცისი	0,01/	< ზდკ	ზდკ – 0,1-მდე	0,1-0,25-მდე	0,025-0,5	>0,5
ბაილეტონი	/0,4	< ზდკ	ზდკ – 2-მდე	2-10-მდე	10-30	>30
ბაიფიდანი	/0,02	< ზდკ	ზდკ – 0,1-მდე	0,1-0,5-მდე	0,5-5	>5
ზენკორი	0,2/	< ზდკ	ზდკ – 2-მდე	2-10-მდე	10-20	>20
პირამინი	/0,7	< ზდკ	ზდკ – 5-მდე	5-15-მდე	15-30	>30
მეტაზინი	/0,1	< ზდკ	ზდკ – 1-მდე	1-3-მდე	3-10	>10
პრომეტრინი	0,05/	< ზდკ	ზდკ – 1-მდე	1-4-მდე	4-10	>10
ტრიფორინი	/0,003	< ზდკ	ზდკ – 0,01-მდე	0,01-0,05-მდე	0,05-0,5	>0,5
პირიდატი	0,03/	< ზდკ	ზდკ – 0,1-მდე	0,1-3-მდე	3-10	>10
ტოლუოლი	0,3/	< ზდკ	ზდკ – 1-მდე	1-5-მდე	5-10	>10

დანართი 5

მიწების დაბინძურების სიღრმის მიხედვით გადასაყვანი კოეფიციენტი (H)

დაბინძურების სიღრმე, სმ	H
0–20	1,5
0–50	1,8
0–100	2,0
0–150	12,3
>150	2,5

დანართი 6

ტერიტორიების ეკოლოგიური კოეფიციენტები (E)

№	საქართველოს მუნიციპალიტეტები	E	N	საქართველოს მუნიციპალიტეტები	E	N	საქართველოს მუნიციპალიტეტები	E
1.	აბაშა	1,5	1.	ახალგორი	1,4	1.	ადიგენი	1,2
2.	ბოლნისი		2.	ახალქალაქი		2.	ამბროლაური	
3.	გარდაბანი		3.	ახალციხე		3.	ასპინძა	
4.	გორი		4.	ახმეტა		4.	ბორჯომი	
5.	გურჯაანი		5.	ბაღდადი		5.	დუშეთი	
6.	დედოფლისწყარო		6.	დმანისი		6.	თიანეთი	
7.	ზუგდიდი		7.	ვანი		7.	ლენტეხი	
8.	თელავი		8.	ზესტაფონი		8.	მესტია	
9.	ლაჩხუთი		9.	თერჯოლა		9.	ონი	
10.	მარნეული		10.	თეთრიწყარო		10.	საჩხერე	
11.	მცხეთა		11.	კასპი		11.	ტყიბული	
12.	ოზურგეთი		12.	ლაგოდეხი		12.	ცაგერი	
13.	სამტრედია		13.	მარტვილი		13.	ჩოხატაური	
14.	წყალტუბო		14.	ნინოწმინდა		14.	ყაზბეგი	
15.	სენაკი		15.	საგარეჯო		15.	ჭიათურა	
16.	ხობი		16.	სიღნაღი		16.	ხარაგაული	

17.	გაგრა		17.	ქარელი		17.	ჯავა	
18.	გალი		18.	ყვარელი				
19.	გუდაუთა		19.	ჩხოროწყუ				
20.	გულრიფში		20.	წალენჯიხა				
21.	სოხუმი		21.	წალკა				
22.	ოჩამჩირე		22.	ხაშური				
23.	ქობულეთი		23.	ქედი				
24.	ხელვაჩაური		24.	ხულო				
25.	ხონი		25.	შუახევი				

დანართი 7

მიწის აღდგენის პერიოდის (დროის) ხანგრძლივობაზე დამოკიდებული გადასაანგარიშებელი კოეფიციენტი, (A)

N	აღდგენის პერიოდის ხანგრძლივობა	გადასაანგარიშებელი კოეფიციენტი (A)	აღდგენის პერიოდი ხანგრძლივობა	გადასაანგარიშებელი კოეფიციენტი (A)
1.	1 წელი	1,0	8–10 წელი	5,5
2.	2 წელი	1,6	11–15 წელი	7,0
3.	3 წელი	2,4	16–20 წელი	8,1
4.	4 წელი	3,1	21–25 წელი	8,8
5.	5 წელი	3,7	26–30 წელი	10,0
6.	6–7 წელი	4,5	31 და მეტი წელი	12,0

დანართი 8

ნარჩენებით მიწის დაბინძურების შედეგად გარემოსათვის მიყენებული ზიანის გასაანგარიშებელი ნორმატივი (G), ლარებში

ნარჩენების სახეები	განზომილების ერთეული	1 ტონა (მ3) ნარჩენით მიწის დაბინძურების შედეგად გარემოსათვის მიყენებული ზიანის გასაანგარიშებელი ნორმატივი G
სამშენებლო ნარჩენები	კუბ. მ. ან ტონა	0.50
საყოფაცხოვრებო ნარჩენები	კუბ. მ.	4,3
ნარჩენები მომპოვებელი მრეწველობიდან	კუბ. მ.	0,70
ნარჩენები გადამამუშავებელი მრეწველობიდან	ტონა	0,80
ტოქსიკური სამრეწველო ნარჩენები:		
ტოქსიკურობის I კლასი – უკიდურესად საშიში	ტონა	110,0
ტოქსიკურობის II კლასი–ძლიერ საშიში	ტონა	90,0
ტოქსიკურობის III კლასი– საშიში	ტონა	40,0

ტოქსიკურობის IV კლასი–ნაკლებად საშიში	ტონა	15,0
---------------------------------------	------	------

დანართი 9

მიწების დეგრადაციის ხარისხი

მაჩვენებლები	დეგრადაციის ხარისხები				
	0 არადეგრადირებული	1 სუსტად დეგრადირებული	2 საშუალოდ დეგრადირებული	3 ძლიერად დეგრადირებული	4 ძალზე ძლიერად დეგრადირებული
მიწების დეგრადაციის ხარისხზე დამოკიდებული კოეფიციენტი, D	0	0,2	0,5	0,8	1,0
აბიოტური დანალექების (არანაყოფიერი) სიმძლავრე, სმ.	<2	2-10	10,1-20	20,1-40	>40
მიწის ზედაპირთან შედარებით ჩაქცევის სიღრმე (მასის მთლიანობის დაურღვევლად), სმ.	<20	20-40	40,1-100	100,1-200	>200
ფიზიკური თიხის ფრაქციის შემცველობის შემცირება, დეგრადაციის საწყისი დონიდან, %-ით	<5	5-15	16-25	26-32	>32
ნიადაგის სახნავი ფენის სიმკვრივის ზრდა, დეგრადაციის საწყისი დონიდან, %-ით	<5	5-10	11-18	19-28	>28
სტაბილური სტრუქტურის ფორიანობა კუბ.სმ./გრ.	>0.2	0.11-0.2	0.06-0.1	0.02-0.05	<0.02
ფილტრაციის კოეფიციენტი, მ/დღელამეში	>1,0	0.3-1.0	0.1-0.3	0.01-0.1	<0.01
ნიადაგის ზედაპირის დაქვიანება, %	<5	5-15	16-35	36-70	>70
ნიადაგური პროფილის შემცირება (A+B ჰორიზონტის) დეგრადაციის საწყისი დონიდან, %-ით	<3	3-25	26-50	51-75	>75
ნიადაგის პროფილში (A+B) ჰუმუსის რაოდენობის შემცირება, %-ით	<3	3-15	16-40	41-50	>50
ნიადაგის ზედაპირის გადარეცხვისა და წყლით გამოწვეული ხრამების სიღრმე, სმ-ში	<20	20-40	40,1-100	100,1-200	>200
ნატრიუმის შემცველობის გაზრდა ნიადაგში, %-ით	<5	5-25	26-40	41-55	>55

ნიადაგში გრუნტის მინერალიზებული (>3 გრ/ლ) წყლების დონის აწვევა, სმ	>7	5.1-7.0	3.1-5.0	2.0-3.0	<2
ნიადაგის ზედაპირის გადარეცხვისა და წყლით გამოწვეული ხრამების სიღრმე, სმ-ში	<20	20-24	24,1-100	100,1-200	>200
ჰუმუსოვან (სახნავი) ფენაში ტოქსიკური მარილების შემცველობა, %	<0,15	0,15-0,25	0,26-0,35	0,36-0,5	>0,5
დამლაშებაბიციობი ნიადაგებისათვის, %-ით	<3	3-5	6-10	11-15	>15
ნატრიუმის შემცველობის გაზრდა, %	<5	5-25	26-40	41-55	>55
გამჟავიანება – მჟავე ნიადაგებისათვის	>6	5-6	4-5	3-4	<3

შენიშვნა დანართ 9-ზე:

1. ნიადაგში 32%-ზე მეტ ფიზიკური თიხის ფრაქციის შემცველობის შემცირება დეგრადაციის საწყისი დონიდან, არ ვრცელდება ტენიანი სუბტროპიკული ზონის მძიმე გრანულომეტრიული შედგენილობის მქონე ნიადაგებზე.

2. დამლაშებული ნიადაგების შემთხვევაში მიწების დეგრადაციის ხარისხზე დამოკიდებული კოეფიციენტი D შეადგენს 1,5-ს; მინერალიზირებული (>3 მგ/ლ) გრუნტის წყლების დონის ნიადაგის ზედაპირთან ამოწევისას – 2,0-ს; ხევების, ხრამების წარმოქმნისა და არსებულის გაღრმავებისას – 3,0-ს.

დანართი 10

საქართველოს მთავრობის 2014 წლის 26 დეკემბრის დადგენილება №730 – ვებგვერდი, 31.12.2014წ.
საქართველოს მთავრობის 2015 წლის 5 ივნისის დადგენილება №260 - ვებგვერდი, 08.06.2015წ.

უკანონო ტყითსარგებლობის სახე		მიყენებული (დამდგარი) ზიანის ოდენობის განსაზღვრა (ლარებში)
1		2
1	ტყეკაფის გამოყოფა დადგენილი წესის დარღვევით	ათვისებულ ტყეკაფზე – ტყეკაფში ჭრაში დანიშნული ხეების ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობის შესაბამისი მოსაკრებლის საერთო ოდენობის (თანხის) 30%; ნაწილობრივ მოჭრილ ტყეკაფზე – მოჭრილი ხეების ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობის შესაბამისი მოსაკრებლის ოდენობის 30%
2	ჭრის შედეგად ტყეკაფში კორომის სიხშირის ნორმაზე დაბლა დაყვანა	ნორმაზე ზევით მოჭრილი ზეზეური ხისთვის – ტყის მერქნიან სახეობათა (1მ ³ -ის) სარგებლობისათვის შესაბამისი ჯგუფის პირველი კატეგორიისთვის დადგენილი მოსაკრებლის ხუთმაგი ოდენობა
3	ტყეკაფის ათვისების შემდეგ თუ დადგინდა, რომ შესაბამის ტყეკაფზე ხმელი, ხმობადი, ძლიერ დაზიანებული ხეები ჭრაში არ იქნა დანიშნული ან დანიშნული ხმელი, ხმობადი, ძლიერ	ჭრაში არდანიშნული ან ჭრაში დანიშნული და ტყეკაფში მოუჭრელად დატოვებული ხისთვის – ტყის მერქნიან სახეობათა (1მ ³ -ის) სარგებლობისათვის შესაბამისი ჯგუფის მე-3 კატეგორიისთვის დადგენილი მოსაკრებლის

	დაზიანებული ხეები მოუჭრელად იქნა დატოვებული	ოთხმაგი ოდენობა
4	ტყევაფში ტყის ჭრის დროს ჭრაში დაუნიშნავი ფესვის ყელზე 12 სმ-ისა და მეტი დიამეტრის მქონე ხეების წაქცევა ან ღეროს გადატეხა, მოჭრილი ხეების 10%-ზე მეტი ოდენობის შემთხვევაში	<p>მოჭრილი ხეების ოდენობის 10%-ზე ზევით დაზიანებული თითოეული ხისთვის – შესაბამისი ხარისხის (I ან II) ტყის მერქნიან სახეობათა ჯგუფის (1მ³-ის) ხის სარგებლობისათვის დადგენილი შესაბამისი კატეგორიის მოსაკრებლის სამმაგი ოდენობა</p> <p>შენიშვნა: ერთდროულად 2 ან მეტი მერქნიანი მცენარის დაზიანების შემთხვევაში, დასაშვებ (10%) ოდენობაში პირველ რიგში ჩაითვლება ბუნებრივი რესურსების დაბალი მოსაკრებლის ან/და მცირე დიამეტრის მქონე ხეები</p>
5	მოჭრილი და მიყუდებული ან ნახევრად ჩაჭრილი (საშიში) ხეების დატოვება	თითოეული ხისთვის – შესაბამისი ხარისხის (I ან II) ტყის მერქნიან სახეობათა ჯგუფის (1მ ³ -ის) ხის სარგებლობისათვის დადგენილი შესაბამისი კატეგორიის მოსაკრებლის ორმაგი ოდენობა
6	მოზარდ-აღმონაცენის ამოძირკვა ან მოჭრა ან განადგურება (გარდა მოჭრილი ხის წაქცევითა და დადგენილი წესით მორთვეით გამოწვეული დაზიანება/განადგურებისა)	ამოძირკულ, დაზიანებულ ან განად-გურებულ ფესვის ყელზე 12 სმ-ზე ნაკლები დიამეტრის თითოეული მცენარისათვის – ტყის მერქნიან სახეობათა (1მ ³ -ის) სარგებლობისათვის შესაბამისი ჯგუფის პირველი კატეგორიისთვის დადგენილი მოსაკრებ-ლის ერთმაგი ოდენობა
7	ცოცხალი (ნედლი) მერქნიანი მცენარეების, ასევე მინდორსაცავი და ქარსაცავი ტყის ზოლების ან სხვა დამცავი (ფესვის ყელზე 12 სმ-ისა და მეტი დიამეტრის მქონე) ნარგაობის უკანონოდ ამოძირკვა, მოჭრა ან დაზიანება, რამაც მათი სასიცოცხლო ფუნქციის შეწყვეტა გამოიწვია	<p>ა) ამოძირკული (ნებისმიერი ხარისხის) ხისთვის – შესაბამისი ტყის მერქნიან სახეობათა (1მ³-ის) სარგებლობისათვის შესაბამისი ჯგუფის პირველი კატეგორიისთვის დადგენილი მოსაკრებლის ხუთმაგი ოდენობა;</p> <p>შენიშვნა: თუ ამოძირკული ხის სახეობის დადგენა შეუძლებელია, ზიანის გაანგარიშება ხდება აღნიშნულ ფართობზე ან ლიტერში გაშენებული ან გაბატონებული ჯიშის ხის სახეობის მიხედვით;</p> <p>ბ) მოჭრილი ან დაზიანებული პირველი ხარისხის ხისთვის – შესაბამისი ტყის მერქნიან სახეობათა (1მ³-ის) სარგებლობისათვის შესაბამისი ჯგუფის პირველი კატეგორიისთვის დადგენილი მოსაკრებლის ხუთმაგი ოდენობა;</p> <p>გ) მოჭრილი ან დაზიანებული მეორე ხარისხის ხისთვის – შესაბამისი ტყის მერქნიან სახეობათა (1მ³-ის) სარგებლობისათვის შესაბამისი ჯგუფის მე-3 კატეგო-რიისთვის დადგენილი მოსაკრებლის ხუთმაგი ოდენობა</p>
8	ჭრის შედეგად მიღებული ნარჩენების განთავსების დადგენილი წესის დარღვევა	გაუწმენდად დატოვებული ტყეკაფის თითოეულ ჰექტარზე გამოზიდული ხე-ტყის მერქნული რესურსის სარგებლობისათვის დაწესებული მოსაკრებლის საერთო ოდენობის 30%
9	სამეურნეო საქმიანობის შედეგად ნიადაგის დეგრადაცია, რაც გამოიწვევს ეროზიულ პროცესებს, თუ ტყეკაფის	ამ შემთხვევაში, ზიანი იანგარიშება ამ რეგლამენტის მე-4 მუხლის შესაბამისად

	ათვისებისთანავე შესაბამისი ტერიტორია აღდგენილ არ იქნა პირვანდელ ან მასთან მიახლოებულ მდგომარეობაში	
10	გამოფისვა	გამოფისული შესაბამისი ხარისხის ხისთვის – შესაბამისი ტყის მერქნიან სახეობათა (1მ ³ -ის) სარგებლობისათვის დადგენილი შესაბამისი კატეგორიის მოსაკრებლის სამმაგი ოდენობა
11	ტყის კულტურების განადგურება ან დაზიანება	ყოველ განადგურებულ ფესვის ყელზე 12 სმ-ზე ნაკლები დიამეტრის მქონე მცენარეზე – 20 ლარი
12	წიწვიანი სახეობის მერქნიან მცენარეთა ფესვის ყელზე 12 სმ-მდე დიამეტრის სახეობების უკანონოდ მოჭრა ან წიწვიანი სახეობის მერქნიან მცენარეთა ფესვის ყელზე 12 სმ-ზე მეტი დიამეტრის სახეობებისათვის ვარჯის წვერის წაჭრით მცენარის დაზიანება	ყოველ მოჭრილ ან დაზიანებულ მცენარეზე – შესაბამისი ტყის მერქნიან სახეობათა (1მ ³ -ის) სარგებლობისათვის შესაბამისი ჯგუფის პირველი კატეგორიისთვის დადგენილი მოსაკრებლის ხუთმაგი ოდენობა
13	მინდორსაცავი და ქარსაცავი ტყის ზოლების ან სხვა დამცავი ნარგაობის დაზიანება, რაც მცენარის სასიცოცხლო ფუნქციის შეწყვეტას არ გამოიწვევს	დაზიანებული პირველი ხარისხის ხისთვის – შესაბამისი ტყის მერქნიან სახეობათა (1მ ³ -ის) სარგებლობისათვის შესაბამისი ჯგუფის პირველი კატეგორიისთვის დადგენილი მოსაკრებლის ერთმაგი ოდენობა; დაზიანებული მეორე ხარისხის ხისთვის – შესაბამისი ტყის მერქნიან სახეობათა (1მ ³ -ის) სარგებლობისათვის შესაბამისი ჯგუფის მე-3 კატეგორიისთვის დადგენილი მოსაკრებლის ერთმაგი ოდენობა
14	ტყის ნაყოფმომცემი (ჯონჯოლი, ქაცვი, კოწახური, შინდი, ნუში და სხვა) მცენარეების მოჭრა	ყოველ მოჭრილ მცენარეზე – შესაბამისი ტყის მერქნიან სახეობათა (1მ ³ -ის) სარგებლობისათვის შესაბამისი ჯგუფის პირველი კატეგორიისთვის დადგენილი მოსაკრებლის ორმაგი ოდენობა
15	ბზის ან უთხოვრის მოჭრა, ამოძირკვა ან დაზიანება ტოტების მოჭრით	ა) ყოველ მოჭრილ ან ამოძირკულ უთხოვარზე ან/და ბზაზე ერთ ძირზე – შესაბამისი ტყის მერქნიან სახეობათა (1მ ³ -ის) სარგებლობისათვის შესაბამისი ჯგუფის პირველი კატეგორიისთვის დადგენილი მოსაკრებლის ერთმაგი ოდენობა; ბ) თუ ცნობილია დაზიანებული მცენარეების რაოდენობა, ყოველ დაზიანებულ მცენარეზე – შესაბამისი ტყის მერქნიან სახეობათა (1მ ³ -ის) სარგებლობისათვის შესაბამისი ჯგუფის პირველი კატეგორიისთვის დადგენილი მოსაკრებლის 15%; გ) თუ დაზიანებული მცენარეების რაოდენობის დადგენა შეუძლებელია – ყოველ მოტეხილ 20 სმ-მდე სიგრძის ტოტზე – 1 ლარის ოდენობით, ხოლო ყოველ მოტეხილ 20 სმ-ზე მეტი სიგრძის ტოტზე – 2 ლარის ოდენობით
16	ზეხმელი, ჩახერგილი (მათ შორის, წაქცეული) ხეების უნებართვოდ მოჭრა, დამზადება	ასეთ თითოეულ ხეზე – შესაბამისი ტყის მერქნიან სახეობათა (1მ ³ -ის) სარგებლობისათვის შესაბამისი ჯგუფის მე-3 კატეგორიისთვის დადგენილი მოსაკრებლის ორმაგი ოდენობა

17	უკანონო მოგება სახელმწიფო ტყის ფონდის დაცულ ტერიტორიებზე	დაზიანებულ ან განადგურებულ მცენარეზე – შესაბამისი ტყის მერქნიან სახეობათა (1მ ³ -ის) სარგებლობისათვის შესაბამისი ჯგუფის პირველი კატეგორიისთვის დადგენილი მოსაკრებ-ლის 5%
18	ტყის ფონდის მიწის ფართობის მითვისება (თვითნებური ან უკანონო დაკავება, ასევე დაუბრუნებლობა) კაპიტალური ნაგებობებით	კაპიტალური ნაგებობით დაკავებული ფართობის ყოველ კვადრატულ მეტრზე – შესაბამისი მუნიციპალი-ტეტის მიხედვით, რეგლამენტის დანართი 3-ით გათვალისწინებული 1 ჰა ურწყავი სახნავის ათვისების საბაზისო ნორმატივის მიხედვით, 1 კვ.მ-ისთვის დადგენილი საბაზისო ნორმატივის შესაბამისად განსაზღვრული თანხის ხუთმაგი ოდენობა
19	ტყის ნიადაგის ნაყოფიერი (ჰუმუსოვანი) ფენის თვითნებური ან უკანონო მოხსნა	თვითნებურად მოხსნილ ჰუმუსოვანი ფენის თითოეულ 1მ ³ -ზე – 300 (სამასი) ლარი
20	საქართველოს ტყის ფონდის მიწებზე ტყის დაზიანება რადიაქტიური, ბაქტერიოლოგიური, ქიმიური ან სხვა მავნე ნივთიერებებით, სამრეწველო, საყოფაცხოვრებო ან სხვაგვარი ჩამდინარე წყლებითა და ნარჩენებით, აგრეთვე მავნე ნივთიერებათა გაფრქვევით	მიწის დაზიანების შემთხვევაში, ზიანი იანგარიშება ამ რეგლამენტის მე-3 მუხლის თანახმად; გამხმარ ან დაზიანებულ მერქნიან თითოეულ მცენარეზე, ასევე არამერქნიან თითოეულ მცენარეზე (ბუჩქნარები) – შესაბამისი ტყის მერქნიან სახეობათა (1მ ³ -ის) სარგებლობისათვის შესაბამისი ჯგუფის პირველი კატეგორიისთვის დადგენილი მოსაკრებლის ათმაგი ოდენობა
21	ბუჩქების (ასევე ქვეტყის) ამოძირკვა, მოჭრა	ყოველ ასეთ მოჭრილ ან ამოძირკულ მცენარეზე შესაბამისი ტყის მერქნიან სახეობათა (1მ ³ -ის) სარგებლობისათვის შესაბამისი ჯგუფის პირველი კატე-გორიისთვის დადგენილი მოსაკრებ-ლის ხუთმაგი ოდენობა; თუ ამოძირკული მცენარის სახეობის დადგენა შეუძლებელია, ზიანის გაანგარიშება ხდება აღნიშნულ ფართობზე გაშენებული ან გაბატონებული სახეობის მიხედვით
22	ტყის არამერქნული რესურსების უნებართვოდ შეგროვება სამეწარმეო მიზნით ან რესურსის მოპოვება ტყითსარგებლობის სანებართვო დოკუმენტში მითითებული ვადების დარღვევით ან ტერიტორიის გარეთ	გარემოდან ამოღებულ შესაბამის მცენარეთა არამერქნული რესურსებითა და მათი პროდუქტებით სარგებლობისათვის დაწესებული მოსაკრებლის ათმაგი ოდენობა
23	ტყის მერქნიანი მცენარეების პროდუქტებითა და ხის მეორეხარისხოვანი მასალებით სამრეწველო მიზნით სარგებლობა ტყითსარგებლობის სანებართვო დოკუმენტის გარეშე ან სარგებლობა ტყითსარგებლობის სანებართვო დოკუმენტში მითითებული ვადების დარღვევით ან ტერიტორიის გარეთ	მოპოვებული პროდუქციის სარგებლობისათვის დაწესებული მოსაკრებლის ხუთმაგი ოდენობა
24	უკანონო ხვნა სახელმწიფო ტყის ფონდის დაცულ ტერიტორიებზე	ყოველი 1 მ ² მოხნული მიწისათვის – 10 ლარი
25	0,4 და ნაკლები სიხშირის კორომებში	ა) მოჭრილი პირველი ხარისხის ხისთვის –

	სანიტარიული ჭრის ჩატარება (ზეხმელი, ხმობადი, ძლიერ ფაუტი (ფუტურო) და მავნებლებით ძლიერ დაზიანებული ხეების მოჭრა) განსაკუთრებული აუცილებლობისა ან სათანადო არგუმენტების არარსებობისას	შესაბამისი ტყის მერქნიან სახეობათა (1მ ³ -ის) სარგებლობისათვის შესაბამისი ჯგუფის პირველი კატეგორიისთვის დადგენილი მოსაკრებლის სამმაგი ოდენობა; ბ) მოჭრილი მეორე ხარისხის ხისთვის შესაბამისი ტყის მერქნიან სახეობათა (1მ ³ -ის) სარგებლობისათვის შესაბამისი ჯგუფის მე-3 კატეგორიისთვის დადგენილი მოსაკრებლის სამმაგი ოდენობა
26	უკანონო მრგვალი ხე-ტყის ტრანსპორტირება, შენახვა	მოჭრილი ხის სახეობის შესაბამისი ტყის მერქნიან სახეობათა (1მ ³ -ის) სარგებლობისათვის შესაბამისი ჯგუფის პირველი კატეგორიისთვის დადგენილი მოსაკრებლის ხუთმაგი ოდე-ნობა
27	უკანონო ხე-ტყის (გარდა მრგვალი ხე-ტყის (მორის) ტრანსპორტირება, შენახვა	მოჭრილი ხის სახეობის შესაბამისი ტყის მერქნიან სახეობათა (1მ ³ -ის) სარგებლობისათვის შესაბამისი ჯგუფის მე-3 კატეგორიისთვის დადგენილი მოსაკრებლის ხუთმაგი ოდენობა

შენიშვნა მე-18 პუნქტზე:

მე-18 პუნქტით გათვალისწინებული უკანონო ტყითსარგებლობით მიყენებული (დამდგარი) ზიანის ოდენობის გაანგარიშებისას, 1 კვ.მ-ისთვის საბაზისო ნორმატივად აიღება დანართ 3-ში მითითებული 1 ჰექტარი ურწყავი სახნავი მიწის ათვისების საბაზისო ნორმატივი გაყოფილი 10 000-ზე. ამასთან, გაანგარიშებისას მხედველობაში არ მიიღება დანართი 3-ის შენიშვნა.

(გავრცელდეს ამ დადგენილების ძალაში შესვლამდე დაწყებულ – „ტექნიკური რეგლამენტის – „გარემოსთვის მიყენებული ზიანის განსაზღვრის (გამოანგარიშების) მეთოდის“ დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2014 წლის 14 იანვრის №54 დადგენილების დანართი 10-ის მე-17, მე-18 და 24-ე პუნქტებით გათვალისწინებული უკანონო ტყითსარგებლობით გარემოსთვის მიყენებული (დამდგარი) ზიანის ოდენობის განსაზღვრასთან დაკავშირებით მიმდინარე წარმოებებზე)

დანართი 11

ხის დიამეტრი სანტიმეტრებში	აღდგენითი ღირებულება ლარებში				
	<i>I</i> ჯგუფი	<i>II</i> ჯგუფი	<i>III</i> ჯგუფი	<i>IV</i> ჯგუფი	<i>V</i> ჯგუფი
4 სმ-მდე ჩათვლით	17	12	15	6	8
4,1-8 სმ	32	22	30	13	17
8,1-12 სმ	47	35	45	20	32
12,1-16 სმ	62	45	60	27	42
16,1-20სმ	77	55	75	34	50
20,1-24 სმ	92	65	90	41	55
24,1-28 სმ	107	75	105	48	55
28,1-32 სმ	122	90	120	55	55
32,1-36 სმ	137	110	135	55	55
36,1-40 სმ	152	130	150	55	55
40,1-44 სმ	167	145	165F	55	55

44,1	182	160	180	55	55
48,1-52 სმ	197	170	195	55	55
52,1-56 სმ	212	180	210	55	55
56,1 სმ-ის ზევით	235	200	225	55	55

დანართი 12

იურიდიული და ფიზიკური პირების მიერ თევზისა და სხვა ჰიდრობიონტების უკანონო მოპოვების შედეგად მიყენებული ზიანის ანაზღაურების ნიხრი

№	მოპოვებული რესურსი	ზიანის ოდენობა ერთ კილოგრამზე ლარებში
ქიციანი ზვიგენისებრნი		
1	ქიციანი ზვიგენი (კატრანი)	24,3
სკაროსისებრნი		
2	ზღვის მელა, ქიციანი სკაროსი	22,3
კუდჩხვლეტიასებრნი		
3	ზღვის კატა	22,3
ზუთხისებრნი		
4	სვია	155
5	ფორეჯი (ჯარაღანა)	155
6	შავი ზღვა – აზოვის (კოლხური ზუთხი)	155
7	ფორონჯი (ატლანტური ზუთხი)	155
8	ტარაღანა	155
ქაშაყისებრნი		
9	შავი ზღვის ქარსალა (შპროტი)	6
10	ჩვეულებრივი ქარსალა	6
11	ტროპიკული სარდინე	21,7
12	სარდინელა	21,7
13	პალიასტომის ქაშაყი (დიპა ქაშაყი)	21,7
14	აზოვის ქაშაყი	21,7
15	შავი ზღვის ქაშაყი	24,5
16	შავი ზღვის ქაფშია	8,2
17	აზოვის ქაფშია	8,2
ორაგულისებრნი		
18	შავი ზღვის ორაგული	126
19	მდინარის კალმახი	84,8
20	ცისარტყელა კალმახი	84,8
სიგისებრნი		
21	ჭაფალა	26,4
22	ლადოგური რიპუსი	26,4
23	პელიადი	26,4
24	ლადოგური სიგი	26,4
ქარიყლაპიასებრნი		
25	წერი (ქარიყლაპია)	24,1
გველთევზასებრნი		
26	მდინარის გველთევზა	120
27	ზღვის გველთევზა	120
კობრისებრნი		
28	ნაფოტა	18,5
29	მორევის ნაფოტა	41,2
30	კავკასიური ქაშაპი	20,5
31	ჯუჯა ქაშაპი	12,8
32	ფარფლწითელა	14,4

33	შაწარბა	25,2
34	სქელშუბლა	22,1
35	ჭერეხი	41,2
36	გუწუ (ლოქორია)	28,2
37	ტობი	41,2
38	ამიერკავკასიური ციმორი	15,8
39	ხრამული	60
40	წვერა	43
41	თრისა (შამაია)	45
42	კარჩხანა	18,7
43	თეთრი ამური	31,9
44	ჩვეულბრივი ბლიკა	38,2
45	ამიერკავკასიური ბლიკა	18,5
46	კაპარჭინა	41
47	მცირე ვიმბა	26,4
48	ტაფელა	10
49	ველური კობრი, გოჭა	41,2
50	მურწა	40
51	ჭანარი	41,2
ღლავისებრნი		
52	მდინარის ღლავი (ლოქო)	31,3
სარღანისებრნი		
53	სარღანი	27,5
ვირთევზასებრნი		
54	ზღვის ღლაბუტა	21,7
55	მერღანგი	26,3
56	მერღუზა	26,3
ზღვის ქორჭილასებრნი		
57	ღავრავი	36,5
მდ. ქორჭილასებრნი		
58	მდინარის ქორჭილა	18,2
59	ფარგა	34,3
სტავრიდასებრნი		
60	შავი ზღვის სტავრიდა	24,5
61	აზოვის სტავრიდა	24,5
ღუფარისებრნი		
62	ღუფარი	36,5
ნაგვერდულასებრნი		
63	ბავი და მუქი ნაგვერდულა (კუზანულა)	66,3
სპარისებრნი		
64	ზღვის კარჩხანა	21,7
სმარიდისებრნი		
65	სმარიდა	21,7
ხონტქარასებრნი (ბარაბულისებრნი)		
66	შავი ზღვის ხონტქარა (ბარაბული)	29,1
ღაბრადისებრნი		
67	მწვანულა	21,7
ზღვის ურჩხულისებრნი		
68	ზღვის ურჩხული	25,8
ვარსკვლავთმრიცხველისებრნი		
69	ზღვის ძროხა (ვარსკვლავთმრიცხველი)	21,7
გველმზგავსასებრნი		
70	გველმზგავსა (ოფიდიონი)	21,7
სკუმბრიასებრნი		

71	თინუსი	37,5
72	ქელამიდა	28
73	სკუმბრია	25,5
ღორჯოსებრნი		
74	მდინარის ღორჯოები	8,8
75	ზღვის ღორჯოები	22,1
76	ღორჯოსებრნი	14,4
სკორპენასებრნი		
77	სკორპენა (ზღვის ჩიქვი)	21,7
ზღვის მამლისებრნი		
78	ზღვის მამალი	40
კევალისებრნი		
79	ჩვეულებრივი კევალი (ლოზანი)	32
80	ოქროსფერი კევალი	32
81	მახვილცხვირა კევალი	32
82	ელინგასი	32
ზღვის ენისებრნი		
83	ზღვის ენა	19,1
კალკანისებრნი		
84	შავი ზღვის კალკანი	142
კამბალასებრნი		
85	მდინარის კამბალა (გლოსა)	38,2
86	მდინარის კიბო	70
87	ლაპანი	21,2
88	მიდია და სხვა ორსაგდულიანი მოლუსკები	28,9
89	გარნელი (კრევერები) და სხვა ათფეხიანი კიბორჩხალები	25
სხვა თევზები და ჰიდრობიონტები		
90	სხვა თევზები და ჰიდრობიონტები	12,5
91	წყალმცენარეები	0,50
	ზღვის ძუძუმწოვრები	ზიანის ოდენობა თითოეულ ეგზემპლარზე ლარებში
92	თეთრგვერდა დელფინი	900
93	ფალინა	10000
94	ზღვის ღორი	500

დანართი 13

№	ცხოველთა სამყაროს ობიექტთა სახეობების ჩამონათვალი	ზიანის თანხა 1 სულზე ლარებში
ფრინველები		
	ღორიხვასნაირნი	
1.	წითელყელა ღორიხვა	15
2.	შავყელა ღორიხვა	15
	კოკონასნაირნი (მურტალასნაირნი)	
3.	დიდი კოკონა	10
4.	რუხლოყემა კოკონა	10
5.	სწორნისკარტა (ან წითელყელა) კოკონა	10
6.	აპრეხილისკარტა (ან შავყელა) კოკონა	10
7.	მცირე კოკონა	10
	ქარიშხალასნაირნი	
8.	ხმელთაშუაზღვის ქარიშხალა	20
	ვარხვისნაირნი	
9.	ვარდისფერი ვარხვი	150
10.	ქოჩორა (ხუჭუჭა) ვარხვი	150

11.	დიდი ჩვამა	25
12.	ქოჩორა ჩვამა	25
13.	მცირე ჩვამა	150
	ყარყატისნაირნი	
14.	რუხი ყანჩა	30
15.	წითური (ქარცი) ყანჩა	30
16.	დიდი თეთრი ყანჩა	30
17.	მცირე თეთრი ყანჩა	30
18.	ეგვიპტური (მწყემსი) ყანჩა	30
19.	ყვითელი ყანჩა	30
20.	ლამის ყანჩა	30
21.	მცირე ყარაულა	25
22.	დიდი ყარაულა (წყლის ბუდა)	150
23.	ჟერო	150
24.	ივეოსი	20
25.	თეთრი ყარყატი	30
26.	შავი ყარყატი	30
	ფლამინგოსნაირნი	
27.	ჩვეულებრივი ფლამინგო	100
	ბატისნაირნი	
28.	წითელნისკარტა (სისინა) გედი	300
29.	ყვითელნისკარტა (მყივანი) გედი	300
30.	მცირე მყივანი გედი	100
31.	რუხი ბატი	100
32.	მეკალოე ბატი	100
33.	მცირე თეთრშუბლა ბატი	200
34.	დიდი თეთრშუბლა ბატი	100
35.	წითელყელა ბატი (წითელჩიჩახვა კაზარი)	300
36.	ამლაყი იხვი	30
37.	წითელი იხვი	300
38.	გარეული იხვი	30
39.	რუხი იხვი	30
40.	თეთრშუბლა იხვი	30
41.	სტვენია იხვი (ჭიკვარა)	30
42.	ჭახჭახა იხვი (იხვინჯა)	20
43.	ბოლოსადგისა (კუდსადგისა) იხვი	20
44.	განიერნისკარტა იხვი	20
45.	მარმარილოსებრი იხვი	20
46.	წითელნისკარტა ყურყუმელა	200
47.	ქოჩორა ყვინთია	20
48.	ზღვის ყვინთია	20
49.	წითელთავა ყვინთია	20
50.	თეთრთავა ყვინთია	20
51.	თეთრფრთიანი გარიელა (ტურპანი)	300
52.	ამაყა	20
53.	დიდი ბატასინა	20
54.	გრძელნისკარტა ბატასინა	20
55.	მცირე ბატასინა	20
56.	თეთრთავა იხვი	300
	შევარდნისნაირნი	
57.	შაკი	300
58.	თეთრკუდა ფსოვი (თეთრკუდა არწივი)	500
59.	წითელი ძერა (ბორა)	50
60.	ძერა	50

61.	გველიჭამია (მერაბოტი)	500
62.	ქორცქვიტა (შავთვალა მიმინო, ლევანმიმინო)	50
63.	მიმინო	50
64.	ქორი	20
65.	ჩვეულეზრივი კაკაჩა	20
66.	ფეხბანჯგვლიანი კაკაჩა	20
67.	ველის (გრძელფეხა) კაკაჩა	20
68.	კრაზანაჭამია (ირაო)	20
69.	ქორისებრი არწივი	30
70.	ჩია არწივი	30
71.	ბეჟობის (თეთრმხრება) არწივი	300
72.	დიდი მყივანი არწივი (დიდი თეთრლაქებიანი არწივი)	30
73.	მცირე მყივანი არწივი (მცირე თეთრლაქებიანი არწივი)	30
74.	ველის არწივი	500
75.	მთის არწივი	500
76.	ფასკუნჯი	50
77.	ბატკანძერი (წვერიანი სვავი, ყაჯირი, კრავიჭამია)	500
78.	სვავი	500
79.	ორზი	500
80.	ჭაობის ძელქორი (ჭაობის ბოლობეჭედა)	50
81.	მინდვრის ძელქორი (მინდვრის ბოლობეჭედა)	50
82.	ველის ძელქორი (ველის ბოლობეჭედა)	50
83.	მდელოს ძელქორი (მდელოს ბოლობეჭედა)	50
84.	ბარი (გავაზი)	500
85.	წითელთავა შავარდენი	100
86.	შავარდენი	500
87.	მარჯანი	100
88.	ალალი	100
89.	წითელფეხა შავარდენი	100
90.	მცირე კირკიტა (ველის კირკიტა)	50
91.	ჩვეულეზრივი კირკიტა	50
	ქათმისნაირნი	
92.	კავკასიური როჭო	300
93.	კავკასიური შურთხი	100
94.	კასპიური შურთხი	300
95.	კაკაბი	20
96.	გნოლი	200
97.	მწყერი	10
98.	დურაჯი	500
99.	კოლხური ხოხობი	100
	წეროსნაირნი	
100.	რუხი წერო	300
101.	წეროტურფა	300
102.	სავათი	300
103.	სარსარაკი	300
104.	ლაინა	30
105.	ქათამურა	30
106.	მცირე ქათამურა	30
107.	პაწაწა ქათამურა	300
108.	ღალღა	30
109.	წყლის ქათამურა	30
110.	მელოტა	30
111.	ხონთქრის ქათამი	300
	მეჭვავიასნაირნი	

112.	ზრვის კაჭკაჭი (სირკაჭკაჭი)	15
113.	ოჩოფება	150
114.	სადგინისკარტა	150
115.	საყელოიანი წინტალა	15
116.	მცირე წინტალა	15
117.	ზღვის წინტალა	15
118.	ტიბურა (მღრინავი)	15
119.	აზიური წინტალა	15
120.	სქელნისკარტა წინტალა	15
121.	ოქროსფერი მეჭვავია	15
122.	რუხი მეჭვავია (კვათარი)	15
123.	მეკენჭია	15
124.	პრანწია	15
125.	ველის პრანწია	15
126.	თეთრკუდა პრანწია	15
127.	თავზოლა მექვიშია	15
128.	წითელგულა მექვიშია	15
129.	შავმუცელა მექვიშია	15
130.	თეთრკუდა მექვიშია	15
131.	მცირე მექვიშია (კოკორინა-ბელურა)	15
132.	ისლანდიური მექვიშია	15
133.	ქვიშაქეცია	15
134.	წითელკისერა (მრგვალნისკარტა) ტივტივა	15
135.	რუხი აპრეხილნისკარტა მექვიშია	15
136.	წითელფება მენაპირე (მსევანი)	15
137.	ლაქებიანი წითელფება მენაპირე (კობტა ოვილო)	15
138.	მწვანეფება მენაპირე (დიდი ჭოვილო)	15
139.	ჭაობის მენაპირე (მერუე)	15
140.	ტყის მენაპირე	15
141.	შავი მენაპირე	15
142.	ჩვეულეზრივი მექვიშია (მეზორნე)	15
143.	ტურუხტანი (მაჩხუბარა კოკორინა)	15
144.	დიდი კრონშნეპი	15
145.	წვრილნისკარტა (მცირე) კრონშნეპი	15
146.	საშუალო კრონშნეპი	15
147.	დიდი (შავკუდა) ლია	15
148.	ზოლიანკუდა ლია	15
149.	ტყის ქათამი (ვალდშნეპი)	15
150.	დიდი ჩიბუხა (გოჭა)	15
151.	ჩიბუხა	15
152.	ჩიბუხელა (გარშნეპი)	15
153.	თვალჭყეცია	15
154.	შავფრთიანი მერცხალა	15
155.	ქვალფრთიანი მერცხალა	150
156.	წვრილნისკარტა თოლია	15
157.	დიდი შავთავა თოლია	150
158.	ტბის თოლია	15
159.	მცირე თოლია	15
160.	შავთავა თოლია	15
161.	სომხური თოლია	15
162.	ყვითელფება თოლია	15
163.	შავზურგა (ფრთაშავი) თოლია	15
164.	ზღვის დიდი თოლია	15
165.	ვეჟანი თოლია	15

166.	აუდოუნის თოლია	15
167.	განიერკუდა თოლია-მეკობრე	15
168.	ვიწროკუდა თოლია-მეკობრე	15
169.	გრძელკუდა თოლია-მეკობრე	15
170.	თოლისნისკარტა თევზიყლაპია	15
171.	ჭრელნისკარტა თევზიყლაპია	15
172.	ჩვეულებრივი თევზიყლაპია	15
173.	მცირე თევზიყლაპია	15
174.	კასპიური თევზიყლაპია	150
175.	ფრთათეთრი თევზიყლაპია	15
176.	შავი თევზიყლაპია	15
177.	ლოყათეთრი თევზიყლაპია	15
	მტრედისნაირნი	
178.	თეთრმუცელა გვრიტჩიტა	15
179.	შავმუცელა გვრიტჩიტა	15
180.	გარეული მტრედი	10
181.	გულიო (გვიძინი)	10
182.	ქედანი	10
183.	ჩვეულებრივი გვრიტი	15
184.	საყელოიანი გვრიტი	15
185.	სენეგალური (მაცინარა) გვრიტი	15
186.	გუგულისნაირნი	
187.	გუგული	10
188.	ბუსნაირნი	
189.	ზარნაშო	20
190.	ყურებიანი ბუ (ოლოლი)	20
191.	ჭაობის ბუ	20
192.	წყრომი	20
193.	ბუკიოტი	20
194.	ჭოტი	15
195.	ტყის ბუ	15
196.	ბუხრინწა	15
	უფეხურასნაირნი	
197.	უფეხურა	15
	ნამგალასნაირნი	
198.	ნამგალა	10
199.	მეკირია (ანუ თეთრმუცელა ნამგალა)	10
	ყაპყაპისნაირნი	
200.	ოქროსფერი კვირიონი	10
201.	მწვანე კვირიონი	10
202.	ყაპყაპი	10
203.	ალკუნი	10
204.	ოფოფი	10
	კოდალასნაირნი	
205.	შავი კოდალა	15
206.	მწვანე კოდალა	15
207.	სირიული კოდალა	15
208.	დიდი ჭრელი კოდალა	150
209.	საშუალო ჭრელი კოდალა	15
210.	თეთრზურგა კოდალა	15
211.	მცირე ჭრელი კოდალა	15
212.	მაქცია	15
	ბელურასნაირნი	
213.	რქოსანი ტოროლა	10

214.	მცირე მოკლეთითა ტოროლა	10
215.	დიდი მოკლეთითა ტოროლა	10
216.	ორკოპლიანი ტოროლა	10
217.	ველის ტოროლა	10
218.	ფრთათეთრი ტოროლა	10
219.	ტყის ტოროლა	10
220.	მინდვრის ტოროლა	10
221.	ქოჩორა ტოროლა	10
222.	სოფლის მერცხალი	10
223.	კლდის მერცხალი	10
224.	მენაპირე მერცხალი	10
225.	ქალაქის მერცხალი	10
226.	ტყის მწყერჩიტა	10
227.	მდელოს მწყერჩიტა	10
228.	წითელგულა მწყერჩიტა	10
229.	მთის მწყერჩიტა	10
230.	მინდვრის მწყერჩიტა	10
231.	თეთრი ბოლოქანქარა	10
232.	რუხი ბოლოქანქარა	10
233.	ყვითელი ბოლოქანქარა	10
234.	ყვითელთავა ბოლოქანქარა	10
235.	მედუდუკე	10
236.	რუხი ღაჟო	10
237.	შავშუბლა ღაჟო	10
238.	წითელთავა ღაჟო	100
239.	ჩვეულეზრივი ღაჟო	10
240.	ტყის ჭვინტაკა	10
241.	თეთრწარბა ჭვინტაკა	10
242.	ალპური ჭვინტაკა	10
243.	ჭრიჭინა-მეჩალია	10
244.	ჭრიჭინა-ჩიტი	10
245.	ბულბულისებრი ჭრიჭინა-ჩიტი	10
246.	ლელიანის მეჩალია	10
247.	ჭაობის მეჩალია	10
248.	ლელიანის დიდი მეჩალია (შამვისებრი მეჩალია)	10
249.	შავთხემა მეჩალია	10
250.	ჭახჭახა მეჩალია	10
251.	წყლის მეჩალია	10
252.	გრძელკუდა მეჩალია	10
253.	ფართოკუდა ლერწამა	10
254.	მწვანე ბუტბუტა (მქირდავი)	10
255.	ბაცი ბუტბუტა (მქირდავი)	10
256.	ბოლომქნევარა ბუტბუტა (მქირდავი)	10
257.	მურა ბუტბუტა (მქირდავი)	10
258.	დიდი თეთრყელა ასპუჭაკა	10
259.	მცირე თეთრყელა ასპუჭაკა	10
260.	ბადის ასპუჭაკა	10
261.	მიმინოსებრი ასპუჭაკა	10
262.	შავთავა ასპუჭაკა	10
263.	ყვითელთვალა ასპუჭაკა	10
264.	წითელთვალა ასპუჭაკა	10
265.	გაზაფხულა ჭივჭავი (ყარანა)	10
266.	ჩვეულეზრივი ჭივჭავი (ყარანა)	10
267.	კავკასიური ჭივჭავი (ყარანა)	10

268.	თეთრმუცელა ჭივჭავი (ყარანა)	10
269.	მომწვანო ჭივჭავი (ყარანა)	10
270.	ყვითელთავა ნარჩიტა (ღაბუაჩიტი)	10
271.	წითელთავა ნარჩიტა (ღაბუაჩიტი)	100
272.	რუხი ბუზიჭერია (მემატლია)	10
273.	ჭრელი ბუზიჭერია (მემატლია)	10
274.	თეთრყელა ბუზიჭერია (მემატლია)	10
275.	წითელყელა (მცირე) ბუზიჭერია (მემატლია)	10
276.	ნახევრად-თეთრყელა ბუზიჭერია (მემატლია)	10
277.	შავთავა ოვსადი	10
278.	თეთრწარბა (მდელოს) ოვსადი	10
279.	კლდის ლურჯი შაშვი	10
280.	კლდის ჭრელი შაშვი	10
281.	ჩვეულებრივი მელორდია	10
282.	უდაბნოს მელორდია	10
283.	ბუქნია-მელორდია	10
284.	წითელკუდა მელორდია	10
285.	შავყურა მელორდია	10
286.	შავზურგა მელორდია (მელოტჩიტა)	10
287.	თეთრზურგა მელორდია (მელოტჩიტა)	10
288.	შავი ბოლოცეცხლა	10
289.	ბოლოცეცხლა	10
290.	წითელმუცელა ბოლოცეცხლა	100
291.	გულწითელა	10
292.	ცისფერგულა	10
293.	აღმოსავლური ბულბული (იადონი)	20
294.	ჩვეულებრივი ბულბული (იადონი)	20
295.	თეთრყელა ბულბული (იადონი)	20
296.	ქვალი ბულბული (მაფშალია, წითური ასპუჭაკა)	100
297.	შაშვი	25
298.	თეთრგულა შაშვი	25
299.	რუხთავა შაშვი	25
300.	თეთრწარბა (ფრთაწითელი) შაშვი	25
301.	წრიპა შაშვი (მგალობელი შაშვი)	25
302.	ჩხართვი	25
303.	შავყელა შაშვი (ჯიჯლი)	25
304.	ულვაშა წივწივა	100
305.	თოხიტარა	20
306.	ჩვეულებრივი რემეზი (თერმი)	20
307.	მცირე წივწივა (წიწკანა)	20
308.	დიდი წივწივა (წიწკანა)	20
309.	მოლურჯო წივწივა (წიწკანა)	20
310.	შავთავა წივწივა (წიწკანა)	20
311.	ხმელთაშუა ზღვის წივწივა (წიწკანა)	20
312.	ქოჩორა წივწივა (წიწკანა)	20
313.	ჩვეულებრივი ხეცოცია	20
314.	დიდი კლდეცოცია	20
315.	მცირე კლდეცოცია	20
316.	შავთავა ხეცოცია	20
317.	ფრთაწითელი კლდეცოცია	20
318.	ჩვეულებრივი მგლინავა	20
319.	მოკლეთითა მგლინავა	100
320.	ჭინჭრაქა (ღობემძვრალა)	20
321.	წყლის შაშვი	20

322.	მეფეტვია (ანუ მინდვრის გრატა)	20
323.	კლდის გრატა	20
324.	მოყვითალო გრატა	20
325.	შავყელა გრატა	20
326.	შავთავა გრატა	20
327.	ბალის გრატა	20
328.	ლელიანის გრატა	20
329.	რუხკისერა გრატა	20
330.	მოზამთრე (ან ჩრდილოეთის) სკვინჩა	20
331.	სკვინჩა (ნიბლია)	20
332.	ჩიტბატონა	20
333.	შავთავა მწვანულა	20
334.	მწვანულა	20
335.	მთის ჭვინტა	20
336.	ჭვინტა (მეკანაფია)	20
337.	სტვენია	20
338.	კულუმბური	20
339.	ფრთაწითელი კოჭობურა	100
340.	წითელშუბლა მთიულა	20
341.	მოყვითალო მთიულა	20
342.	ჩვეულეზრივი კოჭობა	20
343.	დიდი კოჭობა	100
344.	ნისკარტმარწუხა	20
345.	შავგულა (ესპანური) ბელურა	10
346.	მინდვრის ბელურა	10
347.	სახლის ბელურა	10
348.	მეთოვლია	10
349.	კლდის ბელურა	10
350.	მკრთალი (მოკლეთითა) კლდის ბელურა	10
351.	შოშია (შროშანი)	20
352.	ვარდისფერი შოშია (ტარბი)	20
353.	მოლალური	20
354.	ჩხიკვი	20
355.	კაჭკაჭი	25
356.	წითელნისკარტა მალრანი	10
357.	ყვითელნისკარტა მალრანი	10
358.	ყორანი	30
359.	ჭილყვავი	10
360.	რუხი ყვავი	30
361.	ჭკა	10
362.	სხვა ფრინველები	10
ძუბუმწოვრები		
ძაღვისებრნი, მგლისებრნი		
363.	ტურა	75
364.	მგელი	300
365.	ენოტისებური ძაღლი	10
366.	მელა	250
დათვისებრნი		
367.	დათვი	10000
ენოტისებრნი		
368.	ენოტი	10
კვერნისებრნი		
369.	წავი, კავკასიური წაულა, ჭრელტყავა	500
370.	კვერნა	100

371.	მაჩვი	100
აფთარისებრნი		
372.	ზოლებიანი აფთარი	1000
კატისებრნი		
373.	ტყის კატა	50
374.	ჯიქი	5000
375.	კავკასიური ფოცხვერი	1000
ღორისებრნი		
376.	გარეული ღორი	1000
ირმისებრნი		
377.	შველი	5000
378.	ირემი	15000
ღრურქიანები		
379.	ქურციკი (ჯეირანი)	10000
380.	ნიაშორი	10000
381.	არჩვი	6000
382.	ჯიხვი	13000
ციყვისებრნი		
383.	ციყვი	10
ზაზუნასებრნი		
384.	ამიერკავკასიური ზაზუნა	20
ნუტრიასებრნი		
385.	ნუტრია	10
კურდღლისებრნი		
386.	კურდღელი	20
387.	სხვა ძუძუმწოვრები	10
ამფიბიები		
სამალამანდრისებრნი		
388.	კავკასიური გრძელკუდა სალამანდრა	100
389.	სავარცხლიანი ტრიტონი	20
390.	ჩვეულებრივი ტრიტონი	20
391.	მცირეაზიური ტრიტონი	70
მევარისებრნი		
392.	სირიული ყოტი (სირიული მევარი)	50
393.	ჯვარულა (კავკასიური ჯვრიანა)	40
ვასაკისებრნი		
394.	ვასაკა	20
ბაყაყისებრნი		
395.	ტბის ბაყაყი	10
396.	ამიერკავკასიური (კამერანოსეული) ბაყაყი	10
გომბეშოსებრნი		
397.	მწვანე გომბეშო	10
398.	ჩვეულებრივი გომბეშო	10
399.	სხვა ამფიბიები	10
ქვეწარმავლები, რეპტილიები		
მტკნარი წყლის კუსებრნი		
400.	კასპიური კუ	15
401.	ჭაობის კუ	15
ხმელეთის კუსებრნი		
402.	ხმელთაშუაზღვის კუ	100
შიშველთითა გეკონისებრნი		
403.	შიშველთითა გეკონი	20
ჯოჯოსებრნი		
404.	კავკასიური ჯოჯო	20

ბოხმეჭასებრნი		
405.	ბოხმეჭა	15
406.	გველხოკერა	20
სცინკისებრნი		
407.	გრძელფეხა სცინკი	70
408.	აზიური აბლუფარუსი	20
ნამდვილი ხვლიკისებრნი		
409.	ზოლიანი ხვლიკი	15
410.	საშუალო (სამზოლიანი) ხვლიკი	15
411.	ქართული ხვლიკი	15
412.	მარდი ხვლიკი	10
413.	კლდიური ხვლიკი	10
414.	მტკვრის (პორჩინსკისეული) ხვლიკი	15
415.	დალისეული ხვლიკი	15
416.	ართვინული (დერიუგინისეული) ხვლიკი	15
417.	კობტა გველთავა	15
418.	მარდი ფსვენი	15
419.	ფერადი ფსვენი	15
გველბრუცასებრნი		
420.	გველბრუცა	15
მახრჩობელასებრნი		
421.	ველის (დასავლური) მახრჩობელა	50
ანკარასებრნი		
422.	წყლის ანკარა	20
423.	ჩვეულბრივი ანკარა	20
424.	წენგოსფერი მცურავი	20
425.	ყვითელმუცელა (წითელმუცელა) მცურავი	20
426.	ამიერკავკასიური მცურავი	20
427.	ნაირფერი (ფერადი) მცურავი	20
428.	გრძელი მცურავი (ესკულაპისეული გველი)	50
429.	ოთხზოლიანი მცურავი	20
430.	სპილენძა	20
431.	სახეებიანი მცურავი	20
432.	საყელოიანი ეირენისი	20
433.	წყნარი ეირენისი	20
434.	კატისთვალა გველი	20
435.	მალპოლონი	20
გველგესლასებრნი		
436.	კავკასიური (კაზნაკოვისეული) გველგესლა	50
437.	ველის გველგესლა	20
438.	გიურზა	30
439.	ცხვირქოსანი გველგესლა (მარტორქა)	50
440.	სხვა ქვეწარმავლები	15

დანართი 14

წყლის ობიექტებში მავნე ნივთიერებათა ჩაშვებით გარემოსათვის მიყენებული ზიანის გასაანგარიშებელი ცხრილი

N	მავნე ნივთიერებათა დასახელება	ერთი ტონა დამაბინძურებელი ნივთიერების ჩაშვების მაჩვენებელი (ლარებში)	
		მულმივი	ავარიული

		ზენორმატიული ჩაშვებისათვის	ჩაშვებისათვის
1	2	3	4
ა. არაორგანული ნივთიერებანი			
1.	შეწონილი ნივთიერებანი	100	200
2.	სულფატები	250	500
3.	ქლორიდები	100	200
4.	ფოსფატები	1250	2500
5.	ბორი, ტიტანი	2000	4000
6.	ციანიდები	250 000	500 000
7.	ფტორიდები	4000	8000
ლითონის იონები			
8.	ვოლფრამი, სპილენძი, ქრომი, ტყვია, კადმიუმი, ვანადიუმი, სელენი,	200 000	400 000
9.	ნიკელი, მანგანუმი, კობალტი, თუთია, ტელური,	20 000	40 000
10.	დარიშხანი, სტიბიუმი	40 000	80 000
11.	რკინა, ალუმინი	500	1000
12.	ბერილიუმი, თალიუმი, მოლიბდენი	200 000	400 000
13.	ვერცხლისწყალი	300 000	600 000
14.	ბარიუმი	250	500
ბ. ორგანული ნივთიერებანი:			
15.	ეთილენი	500,00	1000,00
16.	ბიოქიმიური მოთხოვნილება ჟანგბადზე	650	1300
17.	საერთო აზოტი, სზან-ი (დეტერგენტები), მეთანოლი	2500	5000
18.	ნავთობპროდუქტები, ფორმალდეჰიდი, აცეტონი, კეტონები, ბუთილის სპირიტი	10 000	20 000
19.	ფენოლები	200 000	400 000
20.	მაღალტოქსიკური ლითონორგანიკა	300 000	600 000

დანართი 15

**ზღვაში ნავთობპროდუქტების ჩაშვებით გარემოსათვის მიყენებული ზიანის
გასაანგარიშებელი ცხრილი**

ნავთ. (ტონებში)	ავარიული ჩაშვებისათვის, A ^{ნავთ.} (ათას ლარებში)	მუდმივი (ზენორმა- ტიული) ჩაშვებისათვის, A ^{მნავთ.} (ათას ლარებში)	P ^{ნავთ} (ტონებში)	ავარი- ული ჩაშვე- ბისა თვის, A ^{ნავთ.} (ათას ლარებში)	მუდმივი (ზენორმა- ტიული) ჩაშვებისათვის, A ^{მნავთ.} (ათას ლარებში)
0,10	36,88	4,98	2,50	219,04	18,80
0,11	39,0	5,14	3,00	249,30	20,40
0,13	41,86	5,40	3,50	269,88	21,70
0,16	48,10	5,76	4,00	295,62	21,90

0,20	53,44	6,18	5,00	343,72	25,96
0,25	60,36	6,64	6,00	393,58	28,44
0,30	67,68	7,02	7,50	463,02	31,86
0,35	72,48	7,38	9,00	534,24	34,96
0,40	79,60	7,68	10,00	584,10	36,88
0,50	89,40	8,26	11,00	642,88	39,0
0,60	97,96	8,92	13,00	755,08	41,86
0,75	109,90	9,94	16,00	927,0	48,10
0,90	123,24	10,90	20,00	1152,0	53,44
1,00	131,80	11,46	25,00	1443,0	60,36
1,10	138,54	12,30	30,00	1719,0	67,68
1,30	155,10	13,08	40,00	2280,0	79,60
1,60	172,56	14,56	50,00	2841,0	89,40
2,00	193,24	16,32			

მენიშვნა დანართზე 15:

A^ანავთ.-ს და A^მნავთ.-ს შუალედური მნიშვნელობების (რომლებიც არ არიან ნაჩვენები ცხრილში) განსაზღვრისათვის გამოიყენება ინტერპოლაცია უახლოეს მნიშვნელობებს შორის.

იმ შემთხვევაში, როდესაც P_{ნავთ.} < 0,10 ტ, ზიანის მნიშვნელობები გამოიანგარიშება შემდეგი ფორმულით:

· ავარიული ჩაშვებისათვის:

$$A^{\text{ა}}_{\text{ნავთ.}} = 184,4 \text{ (ათასი ლარი/ტ) ფ } P_{\text{ნავთ.}} \text{ (ტ)}$$

· მუდმივი ჩაშვებისათვის:

$$A^{\text{მ}}_{\text{ნავთ.}} = 24,9 \text{ (ათასი ლარი/ტ) ფ } P_{\text{ნავთ.}} \text{ (ტ)}$$

იმ შემთხვევაში, როდესაც P_{ნავთ.} > 50 ტ, ზიანის მნიშვნელობები გამოიანგარიშება შემდეგი ფორმულებით:

· ავარიული ჩაშვებისათვის:

$$A^{\text{ა}}_{\text{ნავთ.}} = 28,41 \text{ (ათასი ლარი/ტ) ფ } P_{\text{ნავთ.}} \text{ (ტ)}$$

· მუდმივი ჩაშვებისათვის:

$$A^{\text{მ}}_{\text{ნავთ.}} = 0,90 \text{ (ათასი ლარი/ტ) ფ } P_{\text{ნავთ.}} \text{ (ტ)}$$

დანართი 16

ზღვაში ორგანულ ნივთიერებათა ჩაშვებით გარემოსათვის მიყენებული ზიანის გასაანგარიშებელი ცხრილი (ქანგბადის ბიოლოგიური მოთხოვნების მიხედვით)

P _{ქბმ} (ტონა)	ავარიული ჩაშვებისათ- ვის, A ^ა ქბმ (ათას ლარებში)	მუდმივი (ზენორმატიულ ი) ჩაშვებისათვის, A ^მ ქბმ (ათას ლარებში)	P _{ქბმ} (ტონა)	ავარიული ჩაშვები- სათვის, A ^ა ქბმ (ათას ლარებში)	მუდმივი (ზენორმა ტიული) ჩაშვებისა თვის, A ^მ ქბმ (ათას ლარებში)
0,10	30,28	8,38	3,50	376,66	22,56
0,20	39,72	10,14	4,00	425,62	23,44
0,30	49,86	11,38	5,00	525,34	24,56

0,40	60,72	12,34	6,00	625,06	26,26
0,50	70,72	13,14	7,50	771,10	27,94
0,60	81,22	13,80	9,00	915,34	29,38
0,75	97,06	14,70	10,00	1011,52	30,28
0,90	112,20	15,42	15,00	1576,02	35,98
1,00	122,52	15,94	20,00	1941,10	39,72
1,10	133,56	16,36	25,00	2393,40	45,06
1,30	153,16	17,44	30,00	2850,0	49,86
1,60	183,42	18,16	35,00	3288,0	55,74
2,00	226,60	19,32	40,00	3723,0	60,72
2,50	274,26	20,58	50,00	4587,0	70,72
3,00	325,90	21,64			

შენიშვნა დანართზე 16:

A_აკბმ და A_მკბმ შუალედური მნიშვნელობების (რომლებიც არ არიან ნაჩვენები ცხრილში) განსაზღვრისათვის გამოიყენება ინტერპოლაცია უახლოეს მნიშვნელობებს შორის.

იმ შემთხვევაში, როდესაც P_კბმ < 0,10 ტონაზე, ზიანის სიდიდეება გამოინგარიშება შემდეგი ფორმულების გამოყენებით:

· ავარიული ჩაშვებისათვის:

A_აკბმ = 151,4 (ათასი ლარი/ტ) ფ P_კბმ (ტ)

· მუდმივი ჩაშვებისათვის:

A_მკბმ = 41.9 (ათასი ლარი/ტ) ფ P_კბმ (ტ)

იმ შემთხვევაში, როდესაც PP_კბმ > 50,0 ტ, ზიანის სიდიდეები გამოინგარიშება შემდეგი ფორმულების გამოყენებით:

· ავარიული ჩაშვებისათვის:

A_აკბმ = 45,87 (ათასი ლარი/ტ) ფ P_კბმ (ტ)

· მუდმივი ჩაშვებისათვის: A_მკბმ = 0.71 (ათასი ლარი/ტ) ფ P_კბმ(ტ)

დანართი 17

ზღვაში შეწონილი ნაწილაკების ჩაშვებით გარემოსათვის მიყენებული ზიანის გასაანგარიშებელი ცხრილი

პშ.ნ. (ტონა)	ავარიული ჩაშვებისათვის, A _ა შ.ნ. (ათას ლარებში)	მუდმივი (ზენორმატიული) ჩაშვებისათვის, A _მ შ.ნ. (ათას ლარებში)	პშ.ნ. (ტონა)	ავარიული ჩაშვებისათვის, A _ა შ.ნ. (ათას ლარებში)	მუდმივი (ზენორმატიული) ჩაშვებისათვის, A _მ შ.ნ. (ათას ლარებში)
0,10	14,80	1,42	4,00	117,32	9,28
0,20	21,60	2,04	5,00	141,16	10,50
0,30	27,12	2,50	6,00	164,32	11,44
0,35	29,52	2,70	7,50	197,88	12,78
0,40	31,68	2,88	9,00	230,32	14,10
0,50	35,82	3,24	10,00	251,46	14,80
0,60	39,72	3,54	15,00	381,10	19,12

0,75	44,82	3,96	20,00	474,52	21,60
0,90	49,68	4,32	25,00	588,76	24,46
1,00	52,50	4,46	30,00	702,22	27,04
1,60	68,70	5,82	35,00	815,08	29,44
2,00	77,12	6,52	40,00	927,46	31,68
2,50	87,10	6,72	50,00	1151,52	35,82
3,50	104,88	8,68			

შენიშვნა დანართზე 17:

A_{შ.ნ.} და A_{მ.ნ.} შუალედური მნიშვნელობების (რომლებიც არ არიან ნაჩვენები ცხრილში) განსაზღვრისათვის გამოიყენება ინტერპოლაცია უახლოეს მნიშვნელობებს შორის.

იმ შემთხვევაში, როდესაც P_{შ.ნ.} < 0,10 ტონაზე, ზიანის სიდიდეები გამოიანგარიშება შემდეგი ფორმულებით:

- ავარიული ჩაშვებისათვის:

$$A_{შ.ნ.} = 74,0 \text{ (ათასი ლარი/ტ)} \text{ ფ } P_{შ.ნ.} \text{ (ტ)};$$

- მუდმივი ჩაშვებისათვის:

$$A_{მ.ნ.} = 7,1 \text{ (ათასი ლარი)/ტ)} \text{ ფ } P_{შ.ნ.} \text{ (ტ)};$$

იმ შემთხვევაში, როდესაც P_{შ.ნ.} > 50,0 ტონაზე, ზიანის სიდიდეები გამოიანგარიშება შემდეგი ფორმულებით:

- ავარიული ჩაშვებისათვის:

$$A_{შ.ნ.} = 11,52 \text{ (ათასი ლარი)/ტ)} \text{ ფ } P_{შ.ნ.} \text{ (ტ)};$$

- მუდმივი ჩაშვებისათვის:

$$A_{მ.ნ.} = 0,36 \text{ (ათასი ლარი)/ტ)} \text{ ფ } P_{შ.ნ.} \text{ (ტ)}.$$

დანართი 18

ზღვაში მავნე ნივთიერებათა ჩაშვებით გარემოსათვის მიყენებული ზიანის გასაანგარიშებელი ცხრილი, მათი ტოქსიკურობის კატეგორიების მიხედვით

ავარიული ჩაშვებისათვის A _{შ.ნ.} ათას ლარებში				მუდმივი (ზენორმატიული) ჩაშვებისათვის A _{მ.ნ.} ათას ლარებში		
P _{შ.ნ.} ტონა	A	B	C და D	A	B	C და D
0.10	169,84	32,04	6,30	101,34	15,48	2,26
0.20	200,70	38,94	7,56	108,88	17,02	2,58
0.30	221,34	43,62	8,58	113,56	18,24	2,82
0.40	250,56	49,50	9,78	116,98	19,08	2,98
0.50	275,86	54,64	10,78	119,74	19,72	3,16
0.60	298,48	59,16	11,68	122,10	20,16	3,24
0.75	328,74	65,28	12,90	124,86	20,94	3,42
0.90	357,62	70,74	13,96	127,24	21,54	3,54

1.00	372,0	74,10	14,62	128,42	21,88	3,64
1.10	397,7	77,26	15,24	129,90	23,70	3,70
1.30	416,7	83,16	16,44	132,18	22,74	3,84
1.60	480,36	94,36	18,32	153,04	23,46	3,82
2.00	559,62	107,98	20,68	138,22	24,28	5,70
2.50	652,0	123,64	23,50	141,46	25,08	4,38
3.00	738,6	138,90	25,96	144,12	25,72	4,54
3.50	820,96	157,66	28,26	146,46	26,32	4,72
4.00	899,62	164,44	30,36	148,50	26,92	4,84
5.00	1048,02	188,22	34,32	151,98	28,26	5,04
6.00	1197,38	210,30	37,92	154,86	28,42	5,26
7.50	1383,24	240,78	42,88	158,52	29,56	5,50
9.00	1567,12	269,10	47,38	165,60	31,12	5,82
10.00	1713,36	298,30	51,58	169,84	32,04	6,30
15.00	2426,38	392,74	71,40	187,54	35,26	6,88
20.00	2621,7	480,46	90,18	200,70	38,94	7,66
25.00	3722,78	564,88	107,98	211,92	41,46	8,10
30.00	4344,0	645,0	125,88	221,36	43,65	8,58
40.00	5544,0	794,94	157,68	250,56	49,50	9,78
50.00	6696,0	934,92	188,76	275,86	54,64	10,78

მნიშვნა დანართზე 18:

A^ამ.ნ.-ს და A^ბმ.ნ.-ს შუალედური მნიშვნელობების (რომლებიც არ არიან ნაჩვენები ცხრილში) განსაზღვრისათვის გამოიყენება ინტერპოლაცია უახლოეს მნიშვნელობებს შორის.

იმ შემთხვევაში, როდესაც P_{მ.ნ.}<0.10 ტონაზე, ზიანის სიდიდეები გამოიანგარიშება მავნე ნივთიერებების ტოქსიკურობის კატეგორიის (A, B, C და D) მიხედვით შემდეგი ფორმულების გამოყენებით:

ავარიული ჩაშვებისათვის:

A-კატეგორიისათვის: A^ამ.ნ.= 1688,4 (ათ. ლარი/ტონა) ფ P_{მ.ნ.} (ტ)

B-კატეგორიისათვის : A^ამ.ნ.= 320,4 (ათ. ლარი/ტონა) ფ P_{მ.ნ.} (ტ)

C და D-კატეგორიისათვის: A^ამ.ნ.= 63,0 (ათ. ლარი/ტონა) ფ P_{მ.ნ.} (ტ)

მუდმივი ჩაშვებისათვის:

A-კატეგორიისათვის: A^ბმ.ნ.= 113,4 (ათ. ლარი/ტონა) ფ P_{მ.ნ.} (ტ)

B-კატეგორიისათვის : A^ბმ.ნ.= 154,8 (ათ. ლარი/ტონა) ფ P_{მ.ნ.} (ტ)

C და D-კატეგორიისათვის: A^ბმ.ნ.= 22,6 (ათ. ლარი/ტონა) ფ P_{მ.ნ.} (ტ)

იმ შემთხვევაში, როდესაც P_{მ.ნ.}>50 ტონაზე, ზიანის სიდიდეები გამოიანგარიშება მავნე ნივთიერებათა ტოქსიკურობის კატეგორიის (A, B, C და D) მიხედვით შემდეგი ფორმულების მიხედვით:

ავარიული ჩაშვებისათვის:

A-კატეგორიისათვის: A^ამ.ნ.=13,92 (ათ. ლარი/ტონა) ფ P_{მ.ნ.} (ტ)

B-კატეგორიისათვის : A^ამ.ნ.= 18,70 (ათ. ლარი/ტონა) ფ P_{მ.ნ.} (ტ)

C და D-კატეგორიისათვის: A^ამ.ნ.= 3,78 (ათ. ლარი/ტონა) ფ P_{მ.ნ.} (ტ)

მუდმივი ჩაშვებისათვის:

A-კატეგორიისათვის:

Aმგ.ნ.= 5,52 (ათ. ლარი/ტონა) ფ Pმ.ნ.

(ტ)

B-კატეგორიისათვის :

Aმგ.ნ.= 1,10 (ათ. ლარი/ტონა) ფ Pმ.ნ. (ტ)

C და D-კატეგორიისათვის:

Aმგ.ნ.= 0,22 (ათ. ლარი/ტონა) ფ Pმ.ნ. (ტ)

დანართი 19

გემების მიერ თხევადი ან მშრალი ტვირთის სახით გადასატანი მავნე ნივთიერებების ტოქსიკურობის კატეგორიები

N	ტოქსიკურობის კატეგორიები		
	A	B	C და D
1.	აკროლეინი	აკრილონიტრილი	აცეტალდეჰიდი
2.	გოგირდნახშირბადი	ალკილბენზოლ-სულფონატი (განშტოებული ჯაჭვი)	მმარმჟავა
3.	კრეზოტი	აკრილის სპირტი	მმარმჟავას ანჰიდრიდი
4.	აცეტონციანჰიდრინი	ამიაკი (28% წყალხსნარი)	აცეტონი
5.	კრეზოლი	ქლოროვანი ბენზინი	აცეტილ ქლორიდი
6.	ტექნიკური კრეზოლი	n-ერბოვანი ალდეჰიდი	ადიპინის მჟავის ციტრილი
7.	დიქლორბენზოლი	ერბომჟავა	ალკილბენზოლსულ- ფონატი (პირდაპირი ჯაჭვი)
8.	ნაფთალინი (გამლღვალი)	ქაფურის ზეთი	ქლოროვანი ალილი
9.	ფოსფორი (ელემენტარული)	ოთხქლორიანი ნახშირბადი	შაბი (15% ხსნარი)
10.	ნატრიუმის პენტაქლორ- ფენოლიატი (ხსნარი)	ქლოროფორმი	მმარმჟავას იზოამილის ეთერი
11.	ტეტრაეთილტყვია	პარა-ქლორტოლუოლი	n-ამილაცეტატი
12.	ტეტრამეთილტყვია	კროტონის ალდეჰიდი	n-ამილის სპირტი
13.	ტუნგოს ზეთი	დიქლორეთილის ეთერი	ანილინე
14.	ოიტციკოს ზეთი	დიქლორპროპილენისა და დიქლორპროპანის ნარევი (ნიადაგის ფუმიგანტი)	ბენზოლი
15.		ეპიქლორჰიდრინი	ბენზილის სპირტი
16.		ბრომოვანი ეთილენი (დიბრომეთანი)	მმარმჟავას ბუთილის ეთერი
17.		ქლოროვანი ეთილენი (დიქლორეთანი)	მმარმჟავას მეორადი ბუთილის ეთერი
18.		ფტორწყალბადმჟავა (40% წყალხსნარი)	n-ბუთილაკრილატი
19.		ქლოროვანი მეთილენი	ბუთილენგლიკოლი (გლიკოლი)
20.		მონოქლორბენზოლი	ბუთილმეტაკრილატი

21.		პენტაქლოეთანი	კალციუმის ჰიდროქსიდი (ხსნარი)
22.		ტეტრაქლორეთილენი	კალიუმის ჰიდროქსიდი
23.		ფენოლი	ქლორმმარმჟავა
24.		პირიდინი	ქლორსულფანოლის მჟავა
25.		ტრიქლორეთილენი	ლიმონის მჟავა (10-25%)
26.		ხის სპირტი	კუმოლი
27.		მეთანოლი	ციკლოჰექსანი
28.			ციკლოჰექსანოლი
29.			ციკლოჰექსანონი
30.			პარა-ციმოლი (იზოპრენილტოლუოლი)
31.			დეკაჰიდრონაფთალინი
32.			დიეთილამინი
33.			დიეთილბენზოლი (იზომერების ნარევი)
34.			დიეთილის ეთერი
35.			მონოეთილის ეთერი
36.			დიეთილენგლიკოლი (უბრალო მონოეთილის ეთერი)
37.			დიეთილკეტონი (3-პენტანონი)
38.			დიიზობუთილკეტონი
39.			დიიზოპროპანოლამინი
40.			დიიზოპროპილამინი
41.			დიმეთილამინი (40% წყალხსნარი)
42.			დიმეთილეთანოლამინი (2- დიმეთილამინოეთანოლი)
43.			დოდეცილბენზოლი
44.			2-ეტოქსიეთილაცეტატი
45.			ეთილაცეტატი
46.			ეთილაკრილატი
47.			ეთილბენზოლი
48.			ეთილციკლოჰექსანი
49.			ეთილენის ქლორჰიდრინი (2-ქლორეთანოლი)
50.			ეთილენადიამინი
51.			ეთილენგლიკოლის მონოეთილის ეთერი (მეთილცელოზოლი მეტოქსიეთანოლი)
52.			2-ეთილჰექსილის სპირტი
53.			ფორმალდეჰიდი (37-50% ხსნარი)
54.			ჰიანჰველმჟავა
55.			ფურპურილისმჟავა

56.			მარილმჟავა (ქლორწყალბადმჟავა)
57.			იზობუთილაკრილატი
58.			იზობუთილის სპირიტი
59.			იზობუთილმეტაკრილატი
60.			იზოერბოვანი ალდეჰიდი
61.			იზოპენტანი
62.			იზოფორონი
63.			იზოპროპილამინი
64.			იზოპროპილციკლოპექსანი
65.			იზოპრენი
66.			რემჟავა
67.			მეთილაცეტატი
68.			მეთილაკრილატი
69.			მეთილამილის სპირიტი
70.			მეთილმეტაკრილატი
71.			მონოეთანოლამინი
72.			მონოიზოპროპანოლამინი
73.			მონომეთილეთანოლამინი
74.			მონონიტრობენზოლი
75.			მონოიზოპროპილამინი
76.			აზოტის მჟავა (90%)
77.			2-ნიტროპროპანი
78.			ორთონიტროტოლუოლი
79.			წყალბადის ზეჟანგი (60%-ზე მეტი)
80.			ნონილფენოლი
81.			n-ოქტანოლი
82.			ოლეუმი
83.			მჟაუნმჟავა (10-5%)
84.			n-პენტანი
85.			ფოსფორმჟავა
86.			ფტალის ანჰიდრიდი (გამლღვალი)
87.			პროპიონის ანჰიდრიდი
88.			n-პროპილის სპირიტი
89.			n-პროპილამინი
90.			ოთხქლორიანი სილიციუმი
91.			ნატრიუმის ბიოქრომატი
92.			ნატრიუმის ჰიდროქსიდი (მწვავე ნატრი)
93.			სტიროლი (მონომერი)
94.			გოგირდმჟავა
95.			მყარი ცხიმები
96.			ტეტრაჰიდროფურანი
97.			ტეტრამეთილბენზოლი
98.			ოთხქლორიანი ტიტანი

99.		ტოლუოლი
100.		ტრიქლორეთანი
101.		ტრიეთანოლამინი
102.		ტრიეთილამინი
103.		ვინილაცეტატი
104.		ქსილოლი (იზომერების ნარევი)
105.		ტეტრაჰიდრონაფთალინი
106.		დიეთილენტრიამინი
107.		დიმეთილფორმამიდი (ფორმიდმეთილამიდი)
108.		ეთილენის ციანჰიდრიდი
109.		პროპიონის ალდეჰიდი
110.		პროპიონის მჟავა
111.		გოგირდი (კოშტა)

შენიშვნა დანართზე 19.

ის ნივთიერებები, რომლებიც არ არიან შესული ამ ცხრილში და რომელთა ტოქსიკურობაც არ არის განსაზღვრული ზიანის გასაანგარიშებლად, მიეკუთვნებიან A კატეგორიას.

დანართი 20

ზღვის დაბინძურებით გარემოსათვის მიყენებული ზიანის სიდიდის შემცირება მის სალიკვიდაციოდ დამბინძურებლის მიერ ჩატარებული ღონისძიებების გათვალისწინებით ამ სამუშაოებზე დახარჯული დროიდან გამომდინარე

დაბინძურების სალიკვიდაციო დრო, t (სთ.)	ზიანის შესამცირებელი კოეფიციენტი, K _შ
6-მდე ჩათვლით	0,800
6-ზე მეტი 12-ის ჩათვლით	0,650
12-ზე მეტი 18-ის ჩათვლით	0,500
18-ზე მეტი 24-ის ჩათვლით	0,463
24-ზე მეტი 30-ის ჩათვლით	0,434
30-ზე მეტი 36-ის ჩათვლით	0,412
36-ზე მეტი 48-ის ჩათვლით	0,388
48-ზე მეტი 60-ის ჩათვლით	0,364
60-ზე მეტი 72-ის ჩათვლით	0,346
72-ზე მეტი 84-ის ჩათვლით	0,331
84-ზე მეტი 96-ის ჩათვლით	0,320
96-ზე მეტი 108-ის ჩათვლით	0,310
108-ზე მეტი 120-ის ჩათვლით	0,301
120-ზე მეტი 132-ის ჩათვლით	0,293
132-ზე მეტი 144-ის ჩათვლით	0,287
144-ზე მეტი 156-ის ჩათვლით	0,280
156-ზე მეტი 168-ის ჩათვლით	0,275

ნავთობის მასის რაოდენობა წყლის ზედაპირის 1 მ²-ზე, რომელიც დგინდება ნავთობის აფსკის ვიზუალური შეფასებით (გასაშუალოებული მონაცემები)

ნავთობის აფსკის გარე ნიშნები	ნავთობის მასა (გ) ზედაპირის 1 მ ² -ზე
1. სუფთა წყლის ზედაპირი (ფერადობის ნიშნების არარსებობა სხვადასხვა განათებულობის პირობების დროს)	0
2. ლაქების და აფსკის არარსებობა, ცალკეული ცისარტყელისებრი ზოლები ყველაზე ხელსაყრელი განათებულობის და წყლის ზედაპირის წყნარ მდგომარეობაში ყოფნის დროს	2.5
3. ცალკეული ლაქები და ნაცრისფერი აფსკები ვერცხლისფერი ნაფიფქით წყლის ზედაპირზე წყლის ზედაპირის წყნარ მდგომარეობაში ყოფნის დროს, ფერადობის პირველი ნიშნების გამოჩენა	4.5
4. ლაქები და აფსკები კაშკაშა ფერადი ზოლებით სუსტი ღელვის დროს	30.0
5. ნავთობი აფსკისა და ლაქების სახით, რომელიც ფარავს წყლის ზედაპირის მნიშვნელოვან ნაწილს, არ იშლება ღელვის დროს, ფერადობა კი გადადის მკრთალ მღვრიე-ყავისფერში	100
6. წყლის ზედაპირი მოცულია ნავთობის მთლიანი ფენით, რომელიც კარგად ჩანს ღელვის დროს, ფერადობა მუქი, მუქი-ყავისფერი	150

ნავთობის მასა სანაპირო ზოლში ნავთობის აფსკის სხვადასხვა გარეგნული იერსახეობის მიხედვით

№	დაბინძურების ხარისხი	დაბინძურებული სანაპირო ზოლის გარეგნული იერსახეობა	ნავთობის მასა (კგ) სანაპირო ზოლის 1 მეტრზე
1.	მსუბუქი	ქვიშიან ნაპირზე შეიმჩნევა ნავთობი, ვიწრო (5-10 სმ სიგანის) კონცენტრიული ნახევარწრეების სახით, ღია-ყავისფერი ფერის. ქვიან ნაპირზე მოჩანს ნავთობის ნაღვენთები	0,2
2.	ზომიერი	ქვიშიანი ნაპირი დაფარული არის ნავთობის აფსკით, ლაქების სახით, რომელიც მოფენილი არის ნაფლეთი ზოლების სახით. ნავთობის აფსკი და ლაქები მკრთალი, მღვრიე-ყავისფერია. ქვები და ღორღი დაფარული არის ყავისფერი, მუქი-ყავისფერი ფერის ნავთობის აფსკით	20
3.	მძიმე	ქვიშიანი ნაპირის მონაკვეთი დაფარული არის მასიური ნავთობის ფენით, რომელიც ტალღებთან შეხებისას არ იშლება. დაბინძურებული ნაპირი მუქი, მუქი-ყავისფერი ფერისაა, ღორღიანი ნაპირი დაფარული არის ნავთობის ფენით.	50

ზღვაში ბალასტური წყლების უნებართვო ჩაღვრის შემთხვევაში წყლის მავნე და პათოგენური ორგანიზმების (ბაქტერიები, ჩხირები და ა.შ.) შემოტანით გარემოსათვის მიყენებული ზიანის განსაზღვრის (გამოანგარიშების) ცხრილი

პზალ.პათ. (ტონა)	აზალ.პათ. (ათასი ლარი)	პზალ.პათ. (ტონა)	აზალ.პათ. (ათასი ლარი)
0,10	3,22	5,00	23,44
0,20	4,56	6,00	25,74
0,30	5,62	7,50	28,78
0,35	6,06	9,00	31,60
0,40	6,48	10,00	33,36
0,50	7,26	15,00	43,02
0,60	7,98	20,00	48,64
0,75	8,92	25,00	55,06
0,90	9,84	30,00	60,88
1,00	10,32	35,00	66,30
1,60	13,14	40,00	71,38
2,00	14,70	50,00	80,70
2,50	16,50	60,00	81,00
3,50	19,56	70,00	84,00
4,00	20,92	80,00	87,00

შენიშვნა დანართზე 23:

აზალ.პათ.-ს შუალედური მნიშვნელობის (რომელიც არ არის ნაჩვენები ცხრილში) განსაზღვრისათვის გამოიყენება ინტერპოლაცია უახლოეს მნიშვნელობებს შორის.

იმ შემთხვევაში, როდესაც **პზალ. < 0,10** ტონაზე, ზიანის სიდიდეები გამოიანგარიშება შემდეგი ფორმულის გამოყენებით:

აზალ.პათ. = 32,2 ათასი ლარი/ტ ფ პზალ. (ტ)

იმ შემთხვევაში, როდესაც **პზალ. > 80,0** ტონაზე, ზიანის სიდიდეები გამოიანგარიშება შემდეგი ფორმულით:

აზალ.პათ. = 1088 ათასი ლარი/ტ ფ პზალ. (ტ).

ნორმის გადაჭარბების სიდიდე	ზიანი (ლარებში)
1 5 დბ	1000
6 10 დბ	2000
11 15 დბ	3000
15 დბ-ზე მეტი	4000

სიხშირის დიაპაზონი	L (ლარებში)
ელექტროსტატიკური ველები	1000
სამრეწველო სიხშირე:	
50 ჰც – 300 მგჰც-მდე	1000
300 მგჰც – 300 გჰც	2000